

“ATAHOLDİNG” AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il üzrə
Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları

“ATAHOLDİNG” AÇIQ SƏHMDAR CƏMIYYƏTİ

MÜNDƏRİCAT

Səhifə

31 DEKABR 2013-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ ÜZRƏ RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT	1
MÜSTƏQİL AUDİTORUN RƏYİ	2
31 DEKABR 2013-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI:	
MƏCMU GƏLİRLƏR HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT	3
MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT	4
KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT	5
PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT	6-7
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR	8-77
1. ÜMUMİ MƏLUMAT	8
2. MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU QAYDALARI	11
3. MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU MÜHAKİMƏLƏRİ VƏ TƏXMİNLERLƏ BAĞLI QEYRİ-MÜƏYYƏNLİYİN ƏSAS MƏNBƏLƏRİ	27
4. YENİ VƏ DÜZƏLİŞ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ BEYNƏLXALQ STANDARTLARININ (MHBS) TƏTBİQİ	29
5. XALIS FAİZ GƏLİRİ	35
6. DƏYƏRSİZLƏŞMƏ ZƏRƏRLƏRİ ÜÇÜN EHTİYAT VƏ DİGƏR EHTİYATLAR	35
7. XARİCİ VALYUTA ƏMƏLİYYATLARI ÜZRƏ XALIS GƏLİR	36
8. HAQQ VƏ KOMİSSİYA GƏLİRİ VƏ XƏRCİ	36
9. ASILI MÜƏSSİSƏLƏRƏ İNVESTİSİYALAR	37
10. SİĞORTA HAQQI VƏ İDDİALARIN TƏHLİLİ	38
11. SİĞORTA EHTİYATLARINDA DƏYİŞİKLİK, XALIS	39
12. ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ	40
13. XALIS DİGƏR GƏLİRLƏR	41
14. MƏNFƏƏT VERGİSİ	41
15. NAĞD VƏSAİTLƏR VƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ MƏRKƏZİ BANKINDA YERLƏŞDİRİLMİŞ PUL VƏSAİTLƏRİ	43
16. BANKLARDAN ALINACAQ VƏSAİTLƏR	44
17. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR	45
18. MALİYYƏ LİZİNQINƏ XALIS İNVESTİSİYA	50
19. SATILABİLƏN İNVESTİSİYALAR	51
20. SƏHMDARLARDAN ALINACAQ VƏSAİTLƏR	51
21. DİGƏR UZUNMÜDDƏTLİ AKTİVLƏR	52
22. ƏMLAK, AVADANLIQ VƏ QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR	53
23. SİĞORTA VƏ TƏKRARSİĞORTA DEBİTOR BORCLARI	54
24. DİGƏR AKTİVLƏR	55
25. MÜŞTƏRİLƏR VƏ BANKLAR TƏRƏFİNDƏN QOYULMUŞ DEPOZİTLƏR	56
26. DİGƏR BORC ALINMIŞ VƏSAİTLƏR	57
27. DİGƏR ÖHDƏLİKLƏR	57
28. SƏHMDAR KAPİTALI	57
29. ƏLAVƏ ÖDƏNİLMİŞ KAPİTAL ADDİTIONAL PAID-IN CAPITAL	58
30. QEYRİ-NƏZARƏT PAYLARI	58
31. TÖRƏMƏ MÜƏSSİSƏ ÜZRƏ NƏZARƏTİN İTİRİLMƏSİNDƏN XALIS GƏLİR	58
32. TƏƏHHÜDLƏR VƏ ŞƏRTİ AKTİV VƏ ÖHDƏLİKLƏR	58
33. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ ƏMƏLİYYATLAR	60
34. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ	61
35. KAPİTAL RİSKİNİN İDARƏ EDİLMƏSİ CAPITAL RISK MANAGEMENT	63
36. RİSKİN İDARƏ EDİLMƏSİ QAYDALARI	64
37. HESABAT TARİXİNDƏN SONRAKI HADİSƏLƏR	82

“ATAHOLDINQ” AÇIQ SƏHMDAR CƏMIYYƏTİ

31 DEKABR 2013-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ ÜZRƏ RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT

Rəhbərlik “AtaHoldinq” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin və onun törəmə müəssisələrinin (“Qrup”) 31 dekabr 2013-cü il tarixinə konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatını, eləcə də həmin tarixə bitən il üzrə konsolidə edilmiş əməliyyat nəticələri, pul vəsaitlərinin hərəkəti və kapitalda dəyişikliklər haqqında konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarını Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq düzgün əks etdirən konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında rəhbərlik aşağıdakılara cavabdehdir:

- Mühasibat uçotu qaydalarının düzgün seçilməsinə və tətbiqinə;
- Məlumatların, o cümlədən mühasibat uçotu qaydalarının müvafiq, mötəbər, müqayisəli və anlaşıla bilən tərzdə təqdimatına;
- İstifadəçilərə xüsusi əməliyyatların, digər hadisə və şəraitlərin Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyətinə və maliyyə nəticələrinə təsirini anlamağa yardım göstərmək üçün MHBS-in xüsusi tələblərinin yerinə yetirilməsi kifayət etmədikdə əlavə açıqlamalar verilməsinə;
- Qrupun fəzilətsizlik prinsipinə əsasən fəaliyyətini davam etdirə bilməsi imkanlarının qiymətləndirilməsinə.

Həmçinin rəhbərlik aşağıdakılara görə məsuldur:

- Qrup daxilində sağlam və effektiv daxili nəzarət sisteminin planlaşdırılması, tətbiqi və saxlanılmasına;
- Qrupun əməliyyatlarının açıqlanması və izah edilməsi, habelə, maliyyə vəziyyətinin istənilən vaxt dəqiqliklə açıqlanması üçün yetərli olan və Qrupun maliyyə hesabatlarının MHBS-a uyğunluğunu təmin edəcək müvafiq mühasibat uçotu qeydlərinin aparılmasına;
- Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi və mühasibat uçotu qaydalarına müvafiq olaraq mühasibat uçotu qeydlərinin aparılmasına ;
- Qrupun aktivlərinin mühafizə olunması üçün mümkün tədbirlər görülməsinə; və
- Saxtakarlıq və digər pozuntuların müəyyən edilməsi və qarşısının alınmasına.

Qrupun 31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının buraxılması İdarə Heyəti tərəfindən 30 iyun 2014-cü il tarixində təsdiqlənmişdir.

İdarə Heyəti tərəfindən:

Cənab Adıgözəl Ağayev
İdarə Heyətinin Sədri

*30 iyun 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası*

Cənab Ceyhun Abdullayev
Maliyyə Departamentinin Rəhbəri

*30 iyun 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası*

MÜSTƏQİL AUDİTORUN RƏYİ

"AtaHolding" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə:

Biz "AtaHolding" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin ("Holding Şirkət") və onun törəmə müəssisələrinin ("Qrup") 31 dekabr 2013-cü il tarixinə konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixində bitən il üzrə Qrupun məcmu gəlirlər, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu qaydalarının xülasəsi və digər izahlı qeydlərdən ibarət olan konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları üzrə rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına müvafiq olaraq hazırlanması və düzgün təqdimatına, habelə saxtakarlıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq mühüm təhriflərin müşahidə olunmadığı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin qənaətinə əsasən zəruri sayılan daxili nəzarət sisteminə görə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına dair rəy bildirməkdir. Biz auditə Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq həyata keçirdik. Həmin standartlar tələb edir ki, biz etik tələbləri yerinə yetirməklə yoxlamanın aparılmasını ehtiva edən planlaşdırmaq və həyata keçirərək ki, maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məlumatlarda əhəmiyyətli səhvlərin olmadığına kifayət qədər əmin olaq.

Audit zamanı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarındakı məbləğ və açıqlamalara dair audit sübutlarının əldə olunması üçün prosedurlar yerinə yetirilir. Prosedurlar auditorun mülahizəsi, o cümlədən konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq mühüm təhrif risklərinin qiymətləndirilməsindən asılı olaraq seçilir. Belə risklərin qiymətləndirilməsini həyata keçirərək auditor şəraitə uyğun olaraq audit prosedurlarının planlaşdırılması məqsədilə Qrupun daxili nəzarət sistemini, həmin sistemin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, müəssisə tərəfindən maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi ilə əlaqədar nəzərdən keçirir. Auditə, həmçinin rəhbərlik tərəfindən tərtib edilən mühasibat uçotu qaydalarının müvafiqliyinin və irəli sürülmüş mühasibat təxminlərinin əsaslı olduğunun qiymətləndirilməsi, habelə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatının təhlili daxildir.

Hesab edirik ki, audit rəyimizi bildirmək üçün əsas verən yetərli və uyğun audit sübutu əldə etmişik.

Rəy

Fikrimizcə, bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun 31 dekabr 2013-cü il tarixinə konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyətini və həmin tarixə bitən il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə nəticələri və konsolidə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına müvafiq olaraq bütün əhəmiyyətli hallarda düzgün əks etdirir.

30 iyun 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

“ATAHOLDİNG” AÇIQ SƏHMDAR CƏMIYYƏTİ

31 DEKABR 2013-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MƏCMU GƏLİRLƏR HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT (Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il
Davam edən əməliyyatlar			
Faiz gəlirləri	5,33	36,826,174	27,326,423
Faiz xərcləri	5,33	(17,849,167)	(12,108,568)
FAİZ HESABLANAN MALİYYƏ AKTİVLƏRİ ÜZRƏ DƏYƏRSİZLƏŞMƏ ZƏRƏRLƏRİ ÜÇÜN EHTİYATDAN ƏVVƏL XALIS FAİZ GƏLİRİ		18,977,007	15,217,855
Faiz hesablanan maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	6	(1,946,282)	(2,808,068)
XALIS FAİZ GƏLİRİ		17,030,725	12,409,787
Haqq və komissiya gəliri	8	5,700,245	5,042,589
Haqq və komissiya xərci	8	(2,115,175)	(1,313,133)
Xarici valyuta əməliyyatlarından xalis gəlir	7	1,243,204	634,244
Asılı müəssisələrin gəlirindəki/(zərərindəki) payı	9	2,108,176	(1,111,673)
Digər əməliyyatlar üzrə ehtiyat	6	(1,251,141)	(157,017)
Hesablanmış ümumi sığorta haqları	10	12,648,952	10,710,650
Cəmi təkrarsığortaçılara ötürülmüş və ləğv edilmiş sığorta haqları	10	(1,778,621)	(837,470)
Ödənilmiş xalis iddialar	10	(2,529,877)	(3,041,378)
Sığorta ehtiyatlarında dəyişiklik, xalis	11	(3,677,111)	(3,875,300)
Əməliyyat xərcləri	12	(26,339,971)	(23,015,219)
Satıla bilən investisiyalar üzrə xalis gəlir		177,720	-
Tөрөmə müəssisə üzrə nəzarətin itirilməsindən xalis gəlir	31	272,537	-
Xalis digər gəlirlər	13	1,077,708	2,206,263
MƏNFƏƏT VERGİSİNDƏN ƏVVƏL MƏNFƏƏT/(ZƏRƏR)		2,567,371	(2,347,657)
Mənfəət vergisi xərci	14	(2,573,465)	(580,532)
İL ÜZRƏ XALIS ZƏRƏR		(6,094)	(2,928,189)
DİGƏR MƏCMU GƏLİRLƏR:			
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı		(86,884)	41,417
Satıla bilən investisiyaların yenidən qiymətləndirməsindən yaranan xalis zərər	19	-	(237,861)
İl ərzində silinmiş satıla bilən maliyyə aktivləri ilə bağlı yenidən təsnifləşdirmə düzəlişi, vergilər çıxılmaqla	19	237,861	-
Digər məcmu gəlirlərin komponentləri ilə bağlı mənfəət vergisi	14	(47,572)	47,572
İL ÜZRƏ DİGƏR MƏCMU GƏLİRLƏR /(ZƏRƏRLƏR)		103,405	(148,872)
İL ÜZRƏ CƏMI MƏCMU GƏLİRLƏR /(ZƏRƏRLƏR)		97,311	(3,077,061)
Xalis (zərər)/ mənfəət aşağıdakılara aiddir:			
Qrupun təsisçilərinə		(1,234,043)	(3,135,766)
Qeyri-nəzarət payına	30	1,227,949	207,577
İL ÜZRƏ XALIS ZƏRƏR		(6,094)	(2,928,189)
Cəmi məcmu (zərər)/ gəlir aşağıdakılara aiddir:			
Qrupun təsisçilərinə		(1,130,638)	(3,284,638)
Qeyri-nəzarət payına	30	1,227,949	207,577
İL ÜZRƏ CƏMI MƏCMU GƏLİR/ (ZƏRƏR)		97,311	(3,077,061)

İdarə Heyəti tərəfindən:

Cənab Adıgözəl Ağayev
İdarə Heyətinin Sədri
30 iyun 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Cənab Ceyhun Abdullayev
Maliyyə Departamentinin Rəhbəri
30 iyun 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-82-ci səhifələrdəki qeydlər bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

“ATAHOLDİNG” AÇIQ SƏHMDAR CƏMIYYƏTI

31 DEKABR 2013-CÜ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ VƏZİYYƏTI HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT (Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
AKTİVLƏR:			
Nağd vəsaitlər və Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında yerləşdirilmiş pul vəsaitləri	15	73,881,417	24,741,127
Banklardan alınacaq vəsaitlər	16	34,949,435	45,595,576
Müştərilərə verilmiş kreditlər	17,33	233,892,659	153,399,339
Maliyyə lizinə xalis investisiya	18	90,310	561,254
Satılabilən investisiyalar	19,33	32,036,999	51,579,104
Sığorta və təkrarsığorta debitor borcları	23	1,259,147	1,038,479
Səhmdarlardan alınacaq vəsaitlər	20	-	-
Asılı müəssisələrə investisiyalar	9	22,971,469	6,301,355
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	14	883,349	1,441,125
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	22	21,954,763	22,856,425
Digər uzunmüddətli aktivlər	21	3,669,923	841,496
Digər aktivlər	24	10,883,359	7,127,593
		<u>436,472,830</u>	<u>315,482,873</u>
CƏMI AKTİVLƏR			
		<u>436,472,830</u>	<u>315,482,873</u>
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL			
ÖHDƏLİKLƏR:			
Müştərilər və banklar tərəfindən qoyulmuş depozitlər	25,33	272,779,661	213,433,505
Digər borc alınmış vəsaitlər	26,33	74,554,325	28,836,034
Qazanılmamış sığorta haqları üçün sığorta ehtiyatı	11	10,490,994	6,530,986
Sığorta zərəri ehtiyatları	11	1,450,582	1,635,032
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri		592,296	385,026
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	15	341,168	-
Digər öhdəliklər	27	3,104,451	2,792,680
		<u>363,313,477</u>	<u>253,613,263</u>
Cəmi öhdəliklər			
		<u>363,313,477</u>	<u>253,613,263</u>
KAPİTAL:			
Səhmdar kapitalı	28	83,900,000	83,900,000
Əlavə ödənilmiş kapital	29	21,614,306	7,441,099
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi ehtiyatı		85,325	172,209
Satıla bilən investisiyaların yenidən qiymətləndirmə kəsiri		-	(190,289)
Yığılmış zərər		(41,105,752)	(35,006,325)
		<u>64,493,879</u>	<u>56,316,694</u>
Qrupun təsisçilərinə aid cəmi kapital		64,493,879	56,316,694
Qeyri-nəzarət payı	30	8,665,474	5,552,916
		<u>73,159,353</u>	<u>61,869,610</u>
Cəmi kapital		73,159,353	61,869,610
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		<u>436,472,830</u>	<u>315,482,873</u>

İdarə Heyəti tərəfindən:

Cənab Adıgözəl Ağayev
İdarə Heyətinin Sədri
30 iyun 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Cənab Ceyhun Abdullayev
Maliyyə Departamentinin Rəhbəri
30 iyun 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-82-ci səhifələrdəki qeydlər bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

“ATAHOLDİNG” AÇIQ SƏHMDAR CƏMIYYƏTI

31 DEKABR 2013-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT (Azərbaycan manatı ilə)

	Səhmdar kapitalı	Əlavə ödənilmiş kapital	Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilmə ehtiyatı	Satıla bilən investisiyaların yenidən qiymətləndirilmə kəsiri	Yığılmış zərər	Qrupun təsisçilərinə aid cəmi kapital	Qeyri-nəzarət payı	Cəmi kapital
1 yanvar 2012-ci il tarixinə	83,900,000	2,746,915	130,792	-	(31,870,559)	54,907,148	5,345,339	60,252,487
İl üzrə xalis (zərər)/ gəlir	-	-	-	-	(3,135,766)	(3,135,766)	207,577	(2,928,189)
İl üzrə digər məcmu gəlir/ (zərər)	-	-	41,417	(190,289)	-	(148,872)	-	(148,872)
Səhmdarlardan alınacaq vəsaitlər (Qeyd 29)	-	4,694,184	-	-	-	4,694,184	-	4,694,184
31 dekabr 2012-ci il tarixinə	83,900,000	7,441,099	172,209	(190,289)	(35,006,325)	56,316,694	5,552,916	61,869,610
İl üzrə xalis (zərər)/ mənfəət	-	-	-	-	(1,234,043)	(1,234,043)	1,227,949	(6,094)
İl üzrə digər məcmu (zərər)/ gəlir	-	-	(86,884)	190,289	-	103,405	-	103,405
Satılabilən investisiyaların yenidən qiymətləndirilməsindən yaranan xalis zərər	-	-	-	-	(190,289)	(190,289)	-	(190,289)
Qrupun asılı müəssisənin əlavə ödənilmiş kapitalındakı payı	-	1,266,960	-	-	-	1,266,960	-	1,266,960
Bölüşdürülməmiş mənfəətdən əlavə ödənilmiş səhmdar kapitalına köçürmələr	-	2,986,399	-	-	(2,986,399)	-	-	-
Faizsiz kreditin diskontlaşdırılması, təxirə salınmış vergilər çıxılmaqla (Qeyd 26,17)	-	1,298,847	-	-	-	1,298,847	-	1,298,847
Törəmə müəssisə üzərində nəzarətin ötürülməsi	-	-	-	-	-	-	635,921	635,921
Elan olunmuş dividendlər (Qeyd 29)	-	-	-	-	(1,688,696)	(1,688,696)	(1,034,739)	(2,723,435)
Səhmdarlardan alınacaq vəsaitlər (Qeyd 29)	-	8,621,001	-	-	-	8,621,001	2,283,427	10,904,428
31 dekabr 2013-cü il tarixinə	83,900,000	21,614,306	85,325	-	(41,105,752)	64,493,879	8,665,474	73,159,353

İdarə Heyəti tərəfindən:

Cənab Adıgözəl Ağayev
İdarə Heyətinin Sədri
30 iyun 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Cənab Ceyhun Abdullayev
Maliyyə Departamentinin Rəhbəri
30 iyun 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-82-ci səhifələrdəki qeydlər bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

“ATAHOLDİNG” AÇIQ SƏHMDAR CƏMIYYƏTİ

31 DEKABR 2013-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il
ƏMƏLİYYAT FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:			
İl üzrə xalis zərər		(6,094)	(2,928,189)
Düzəlişlər:			
Faiz hesablanan maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	6	1,946,282	2,808,068
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə fərqlər, xalis	7	146,646	224,355
Digər əməliyyatlar üzrə ehtiyat	6	1,251,141	157,017
Asılı müəssisənin (gəlirindəki)/ zərərindəki payı	9	(2,108,176)	1,111,673
Törəmə müəssisə üzrə nəzarətin itirilməsindən xalis gəlir		(272,537)	-
Əmlak və avadanlığın silinməsindən zərər		24,846	11,142
Sığorta ehtiyatlarında dəyişiklik, xalis	11	3,677,111	3,875,301
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri	12	5,036,820	6,551,189
Digər uzun müddətli aktivlərin köhnəlmə xərcləri	12	317,636	
Ehtiyatlar üzrə dəyərsizləşmə zərəri		6,629	192,165
Digər uzunmüddətli aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərər	21	(370,113)	-
Mənfəət vergisi xərci	14	2,573,465	580,532
Satıla bilən investisiyalar üzrə xalis gəlir		(177,720)	-
Faiz hesablamalarında xalis dəyişiklik		(466,930)	(126,279)
Əməliyyat aktivləri və öhdəliklərində dəyişiklikdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilən pul vəsaitləri		11,579,006	12,456,974
Əməliyyat aktivləri və öhdəliklərində dəyişikliklər			
Əməliyyat aktivlərində (artım)/ azalma:			
Sığorta və təkrarsığorta debitor borcları		(259,332)	(301,645)
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında məcburi ehtiyat depozitləri		(1,820,699)	(2,665,928)
Xatirə sikkələri		(26,203)	(23,075)
Banklardan alınacaq vəsaitlər		15,060,243	3,126,186
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(84,527,725)	(45,977,692)
Maliyyə lizinə xalis investisiya		386,187	842,282
Digər aktivlər		(4,796,436)	(3,541,711)
Müştərilər və banklar tərəfindən qoyulmuş depozitlər		59,282,473	57,528,623
Digər borc alınmış vəsaitlər		26,615,700	(9,403,589)
Digər öhdəliklər		390,839	1,006,997
Vergitutmadan əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri		21,884,053	13,047,422
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(1,467,251)	(1,011,934)
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan xalis pul vəsaitləri		20,416,802	12,035,488
İNVESTİSİYA FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:			
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin alışı		(16,957,247)	(8,979,909)
Satılabilən investisiyalar üçün ödənişlər		(26,282,130)	(80,904,357)
Satılabilən investisiyaların satışından daxil olan vəsaitlər		46,355,052	68,291,958
Asılı müəssisələrə investisiyalar üçün ödənişlər		(13,294,978)	-
Digər uzunmüddətli aktivlərdə artım		(446)	-
Digər borc qiymətli kağızlarının satışından daxilolmalar		-	1,445,547
Digər banklardakı müddətli depozitlərə yerləşdirmələr		(14,156,070)	(5,100,000)
Digər banklara müddətli depozitlərin qaytarılması		9,133,930	1,233,857
İnvestisiya fəaliyyətləri üzrə istifadə olunan xalis pul vəsaitləri		(15,201,889)	(24,012,904)

“ATAHOLDING” AÇIQ SƏHMDAR CƏMIYYƏTİ

31 DEKABR 2013-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT (DAVAMI) (Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il
MALİYYƏLƏŞDİRMƏ FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:			
Səhmdarlardan alınacaq vəsaitlər		10,904,430	4,694,184
Dividendlərin ödənilməsi		(2,723,435)	-
Borcların qaytarılması		<u>31,029,433</u>	<u>132,903</u>
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən daxil olan xalis pul vəsaitləri		<u>39,210,428</u>	<u>4,827,087</u>
Xarici valyuta məzənnəsindəki dəyişikliklərin xarici valyuta ilə saxlanılan pul vəsaitlərinin qalıqlarına təsiri		<u>(25,425)</u>	<u>(29,998)</u>
NAĞD PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN EKVİVALENTLƏRİNDƏ XALIS ARTIM/ (AZALMA)		44,425,340	(7,150,329)
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ, dövrün əvvəlinə	15	<u>44,734,908</u>	<u>51,915,235</u>
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ, dövrün sonuna	15	<u>89,134,823</u>	<u>44,734,908</u>

31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il ərzində Qrup tərəfindən ödənilmiş və alınmış faizlərin məbləği müvafiq olaraq 15,552,122 AZN və 36,205,220 AZN təşkil etmişdir.

31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il üzrə Qrup tərəfindən ödənilmiş və alınmış faizlərin məbləği müvafiq olaraq 11,049,931 AZN və 26,020,200 AZN təşkil etmişdir.

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatdan çıxarılan qeyri-nağd əməliyyatlar

2013-cü ilin may ayından başlayaraq, Qrup heç bir əlavə vəsaitlər almadan “Zəyəm Kənd Maş” ASC üzrə nəzarəti itirmişdir. Bu əməliyyat 31 dekabr 2013-cü il tarixinə pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda qeyri-nağd əməliyyat kimi təqdim olunur.

Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalara daxil edilən 22,821,412 AZN məbləğində investisiya 31 dekabr 2012-ci il tarixinə satıla bilən investisiyalar üzrə yenidən təsnifləşdirilmişdir. Bu məbləğ 31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda satıla bilən investisiyaların alınmasına və ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyaların ödənilməsi üzrə gəlirlərə daxil edilmir.

İdarə Heyəti tərəfindən:

Cənab Adıgözəl Ağayev
İdarə Heyətinin Sədri
30 iyun 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Cənab Ceyhun Abdullayev
Maliyyə Departamentinin Rəhbəri
30 iyun 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-82-ci səhifələrdəki qeydlər bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

“ATAHOLDİNG” AÇIQ SƏHMDAR CƏMIYYƏTI

31 DEKABR 2013-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (Başqa qeydlər olmasa, Azərbaycan manatı ilə)

1. ÜMUMİ MƏLUMAT

“AtaHolding” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (“Holding Şirkəti”) 30 iyun 2003-cü il tarixində yaradılmışdır, Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində 1103-T3-3403 sayılı qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyatdan keçmişdir və Azərbaycan Respublikasında yerləşir.

Holdingin dövlət qeydiyyatından keçmiş ofisi Azərbaycan Respublikası Bakı şəhəri, Şəmsi Bədəlbəyli küçəsi 102, AZ 1010 ünvanında yerləşir.

31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə Hughson Management Inc., Asbet Limited və Clonmel International Inc., müvafiq olaraq 51%, 25% və 24% ilə Qrupun səhmlərinə sahib olmuşlar.

Qrupun son nəzarətçi tərəfi cənab H. Əliyevdir.

Holding konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında sadalanan aşağıdakı törəmə müəssisələrdən ibarət Bank qrupunun (“Qrup”) ana müəssisəsidir. Qrupun əsas biznes fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasında bank, sığorta, mehmanxana, lizinq, kənd təsərrüfatı sahəsində istehsal fəaliyyətlərindən ibarətdir. Qrupun kənd təsərrüfatı üzrə istehsal və xidmət obyektləri əsasən Azərbaycan Respublikasının Bakı və Şəmkir regionlarında yerləşir. Həmçinin Qrupun Gürcüstan və Moldova Respublikalarında nümayəndəlikləri vardır.

Qrupun strukturu

Qrupun strukturu və şirkətlərin əsas fəaliyyətləri Qrupun maliyyə hesabatlarında konsolidasiya edilmişdir:

Adı	Fəaliyyət göstərdiyi ölkə	Fəaliyyət növü	Kapitalda iştirak payının/səsvərmə hüquqlarının hissəsi, (%)	
			31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il
Qrupun törəmə müəssisələri				
“AtaBank” ASC	Azərbaycan Respublikası	Bankçılıq	76.00	76.00
“AtaSığorta” ASC	Azərbaycan Respublikası	Sığorta	100.00	100.00
“AtaLizinq” ASC	Azərbaycan Respublikası	Lizinq	100.00	100.00
“AtaTurizm” MMC	Azərbaycan Respublikası	Mehmanxana	100.00	100.00
“Ataİnkişaf” Fondu	Azərbaycan Respublikası	Xeyriyyə	100.00	100.00
“AtaTexnologiya” MMC	Azərbaycan Respublikası	Texnologiya və İT həlləri Tikinti.	100.00	100.00
“Ataİnşaat” MMC	Azərbaycan Respublikası	Satış əməliyyatları yoxdur	100.00	100.00
“İnterservis” MMC	Azərbaycan Respublikası	Əmlakın əməliyyat lizinqi Qrupun bütün sənaye və istehsal şirkətlərinin idarəetmə bölməsi	100.00	100.00
“AtaSənaye” MMC	Azərbaycan Respublikası	Satış əməliyyatları yoxdur	100.00	100.00
“Şəmkir Quşçuluq” MMC	Azərbaycan Respublikası	Quşçuluq və yumurta istehsalı	100.00	100.00
“AtaQida” MMC	Azərbaycan Respublikası	Kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı	100.00	100.00
“SaSa Ət Məhsulları” MMC	Azərbaycan Respublikası	Satış əməliyyatları yoxdur Ət məhsullarının istehsalı. Şirkət fəaliyyət göstərmir	100.00	100.00

Adı	Fəaliyyət göstərdiyi ölkə	Fəaliyyət növü	Kapitalda iştirak payının/səsvermə hüquqlarının hissəsi, (%)	
			31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il
Qrupun törəmə müəssisələri				
“Şəmkir Daş-Çınqıl” MMC	Azərbaycan Respublikası	Nominal kapital İnvestisiyası. Şirkət fəaliyyət göstərmir	100.00	100.00
“AtaTreyding” MMC	Azərbaycan Respublikası	Nominal kapital İnvestisiyası. Şirkət fəaliyyət göstərmir	100.00	100.00
“AtaMarketing” MMC	Azərbaycan Respublikası	Nominal kapital İnvestisiyası. Şirkət fəaliyyət göstərmir	100.00	100.00
“AtaAqro” MMC	Azərbaycan Respublikası	Nominal kapital İnvestisiyası. Şirkət fəaliyyət göstərmir	100.00	100.00
“AtaTelekom” MMC	Azərbaycan Respublikası	Nominal kapital İnvestisiyası. Şirkət fəaliyyət göstərmir	100.00	100.00
“AtaEnerji” MMC	Azərbaycan Respublikası	Nominal kapital İnvestisiyası. Şirkət fəaliyyət göstərmir	100.00	100.00
“Ata Neft-Qaz” MMC	Azərbaycan Respublikası	Nominal kapital İnvestisiyası. Şirkət fəaliyyət göstərmir	100.00	100.00
“AtaTravel” MMC	Azərbaycan Respublikası	Turizm və istirahət biznesi	100.00	100.00
“Interturizm” MMC	Azərbaycan Respublikası	Turizm və istirahət biznesi	100.00	100.00
“AtaHolding Gürcüstan” MMC	Gürcüstan Respublikası	İnvestisiya mülkiyyəti	100.00	100.00
“AtaHolding Moldova” MMC	Moldova Respublikası	Şirkət fəaliyyət göstərmir	100.00	100.00
Asılı müəssisələr				
“Bank VTB (Azərbaycan) ASC	Azərbaycan Respublikası	Bankçılıq	48.99	48.99
“Zəyəm Kənd Maş” ASC	Azərbaycan Respublikası	Kənd təsərrüfatı maşınları və avadanlığı ilə ticarət	30.00	30.00
“Azerbaijan Global Investments” ASC	Azərbaycan Respublikası	Tikinti	33.00	

Holdinqin və onun törəmə müəssisələrinin təsviri

Holdinqin bilavasitə ana müəssisəsi Panama Respublikasının vergi rezidenti olan Hughson Management İnc.-dir. Qrupun son nəzarətçi tərəfi Cənab Heydər Əliyevdir. Qrup məqsədləri üçün konsolidasiyanın əhatəsinə aşağıda biznes fəaliyyətlərinin qısa təsviri verilən şirkətlər daxildir:

“AtaBank” ASC Holdinqin 76% sahiblik etdiyi törəmə müəssisədir. Bank 10 oktyabr 2002-ci il tarixində açıq səhmdar cəmiyyət kimi yaradılmış və Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatdan keçmiş və Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankından 176 saylı ümumi bank lisenziyasını aldıqdan sonra 2002-ci ilin oktyabr ayında fəaliyyətə başlamışdır. “AtaBank” ASC müştərilərinə kommersiya bank xidmətlərini göstərir və Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondu. 31 dekabr 2013-cü il tarixinə Bankın 20 filialı və 2 xidmət məntəqəsi olmuşdur (2012: 20 filial və 2 xidmət məntəqəsi).

“AtaSığorta” ASC Holdinqin 100% birbaşa sahiblik etdiyi törəmə müəssisəsidir. “AtaSığorta” ASC Azərbaycan Respublikasını Ədliyyə Nazirliyində 7 sentyabr 2004-cü ildə qeydiyyatdan keçmiş və həmin ildə fəaliyyətə başlamışdır. “AtaSığorta” ASC müştərilərə sığorta və təkrar sığorta xidmətləri göstərir. Şirkət tərəfindən göstərilən sığorta fəaliyyətlərinə aşağıdakılar daxil olmaqla lakin bununla məhdudlaşmamaq şərtilə yükün, əmlakın, bədbəxt hadisədən, üçüncü tərəfin öhdəliklərinin, avtomobilin sığortası, təkrarsığorta və digər sığorta xidmətləri daxildir.

Şirkət 2011-ci ilin dekabr ayında nəqliyyat vasitələri və əmlakın icbari sığortası üzrə lisenziya almış və 2012-ci ilin yanvar ayında aidiyyatı fəaliyyətə başlamışdır.

“AtaLizinq” ASC Holding Şirkətin 64% birbaşa, 36%-nə isə “AtaBank” ASC-ti vasitəsilə dolayı sahiblik etdiyi törəmə müəssisəsidir, beləliklə də, şirkət Holdingin tam nəzarətindədir. “AtaLizinq” ASC Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində 21 iyul 2004-cü il tarixində qeydiyyatdan keçmişdir və 2004-cü ildə öz fəaliyyətinə başlamışdır. “AtaLizinq” ASC müştərilərinə lizinq və təkrar maliyyələşdirmə xidmətlərini göstərir. “AtaLizinq” ASC Azərbaycanın Lizinq Şirkətləri Assosiasiyasının üzvüdür.

“AtaTurizm” MMC Holding Şirkətin 90% birbaşa, 10% isə “Ataİnşaat” MMC tərəfindən dolayı sahiblik etdiyi törəmə müəssisəsidir və beləliklə də şirkət Holdingin tam nəzarətindədir. “AtaTurizm” MMC Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində 7 mart 2003-cü il tarixində 0103-P7-37374 sayılı qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyatdan keçmişdir və 2003-cü ildə öz əməliyyatlarına başlamışdır. “AtaTurizm” MMC öz müştərilərinə müxtəlif turizm və istirahət xidmətləri göstərir.

“Ataİnkişaf” fondu Holding Şirkətin 100% birbaşa sahiblik etdiyi törəmə müəssisəsidir, beləliklə də, şirkət Holding şirkətin tam nəzarətindədir. “Ataİnkişaf Fondu” ASC 25 may 2007-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində N 1107-Q18-2372 sayılı qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyatdan keçmişdir. “Ataİnkişaf Fondu” MMC qeyri-mənfəət xeyriyyə fondudur.

“AtaTexnologiya” MMC Holding Şirkətin 90% birbaşa, 10% isə “Ataİnşaat” MMC tərəfindən dolayı sahiblik etdiyi törəmə müəssisəsidir və beləliklə də şirkət Holdingin tam nəzarətindədir. “AtaTexnologiya” MMC Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində 15 oktyabr 2004-cü il tarixində N 0104-P75-41179 sayılı qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyatdan keçmişdir və 2005-ci ildə öz əməliyyatlarına başlamışdır. “AtaTexnologiya” MMC öz müştərilərinə müxtəlif informasiya texnologiyaları xidmətləri göstərir.

“Ataİnşaat” MMC Holding Şirkətin 90% birbaşa, 10% isə “AtaTurizm” MMC tərəfindən dolayı sahiblik etdiyi törəmə müəssisəsidir və beləliklə də şirkət Holdingin tam nəzarətindədir. “Ataİnşaat” MMC Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində 28 mart 2003-cü il tarixində N 0103-P9-37499 sayılı qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyatdan keçmişdir və 2003-cü ildə öz əməliyyatlarına başlamışdır. “Ataİnşaat” MMC öz müştərilərinə müxtəlif inşaat və infrastrukturun qurulması xidmətlərini göstərir.

“Interservice” MMC Holding Şirkətin 61% birbaşa, 30% “AtaTurizm” MMC və 9% “Ataİnşaat” MMC tərəfindən dolayı sahiblik etdiyi törəmə müəssisəsidir və beləliklə də şirkət Holdingin tam nəzarətindədir. “Ataİnşaat” MMC Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində 3 noyabr 1997-ci il tarixində N 170 sayılı qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyatdan keçmişdir və həmin ildə də öz əməliyyatlarına başlamışdır. “Interservis” MMC-nin əsas fəaliyyəti “Excelsior” (Azərbaycan Respublikasının Bakı şəhərində yerləşən dəbdəbəli otel) mehmanxana binasının idarə edilməsindən ibarətdir.

“AtaSənaye” MMC Holding Şirkətin 90% birbaşa, 10% isə “Ataİnşaat” MMC tərəfindən dolayı sahiblik etdiyi törəmə müəssisəsidir və beləliklə də şirkət Holdingin tam nəzarətindədir. “AtaSənaye” ASC Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində 16 aprel 2003-cü il tarixində N 0103-P11-37604 sayılı qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyatdan keçmişdir və 2003-cü ildə öz əməliyyatlarına başlamışdır. “AtaSənaye” MMC Qrupun bütün sənaye və istehsal şirkətlərinin idarəetmə obyektidir.

“Şəmkir Quşçuluq” MMC Holding Şirkətin 100% bilvasitə sahiblik etdiyi törəmə müəssisəsidir. (“Şəmkir Quşçuluq” 100% “AtaSənaye” MMC-nin sahibliyindədir, “AtaSənaye” MMC isə 90% birbaşa “Ataholding” ASC, 10% isə dolayı “Ataİnşaat” MMC-nin sahibliyindədir). “Şəmkir Quşçuluq” MMC Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində 18 sentyabr 2005-ci il tarixində qeydiyyatdan keçmişdir və 2005-cü ildə fəaliyyətə başlamışdır. “Şəmkir Quşçuluq” MMC əsasən kənd təsərrüfatı fəaliyyətlərində iştirak edir, daha dəqiq desək quşçuluq və yumurta istehsalı ilə məşğul olur.

“SaSa Ət Məhsulları” MMC 100% birbaşa “AtaSənaye” MMC-nin sahibliyindədir. “SaSa Ət Məhsulları” MMC Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində 4 mart 2003-cü il tarixində N 0103-P737369 sayılı qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyatdan keçmişdir və 2003-cü ildə öz əməliyyatlarına başlamışdır. **SaSa Ət Məhsulları** MMC ət məhsulları, kolbasa və digər ət yarım-fabrikatlarının hazırlanması ilə məşğul olur.

“AtaQida” MMC Holding Şirkətin 64% birbaşa, 36% isə “AtaSənaye” MMC tərəfindən dolayı sahiblik etdiyi törəmə müəssisəsidir və beləliklə də şirkət Holdingin tam nəzarətindədir. “AtaQida” ASC Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində 28 dekabr 2005-ci il tarixində N 0105-P193-44849 sayılı qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyatdan keçmişdir və 2006-cı ildə öz əməliyyatlarına başlamışdır. “AtaQida” MMC əsasən kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı ilə məşğul olur.

“AtaTravel” MMC Holding Şirkətin 100% birbaşa sahiblik etdiyi müəssisədir və beləliklə də şirkət Holdingin tam nəzarətindədir. “AtaTravel” MMC Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində 5 sentyabr 2011-ci il tarixində 1402076671 sayılı qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyatdan keçmişdir. “AtaTravel” MMC turizm və yerli və xarici turlarla istirahət, sağlamlıq və fitnes xidmətləri habelə təyyarə biletlərinin satışı, qəbul və yerləşdirmə xidmətləri ilə məşğul olur.

Interturizm” MMC Holding Şirkətin 100% birbaşa sahiblik etdiyi törəmə müəssisədir və beləliklə də, şirkət Holdingin tam nəzarətindədir. “Interturizm” MMC Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində 13 dekabr 2004-cü il tarixində N 0104-P86-41681 sayılı qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyatdan keçmişdir. “Interturizm” MMC turizm sahəsinə investisiyalar etmək üçün yeni layihələrin araşdırılması, hazırlanması və tətbiqi məqsədilə yaradılmışdır.

“AtaHolding Gürcüstan” MMC Holding Şirkətin 100% birbaşa sahiblik etdiyi törəmə müəssisədir və beləliklə də şirkət Holdingin tam nəzarətindədir. “AtaHolding Gürcüstan” MMC Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində 10 oktyabr 2005-ci il tarixində N 576/006 sayılı qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyatdan keçmişdir. “AtaHolding Gürcüstan” Gürcüstanda olimpiya kompleksidir.

Bank VTB (Azərbaycan) ASC-nin qeydiyyatdan keçmiş kapitalı “VTB BANK (Azərbaycan)” ASC-nin Rusiya payçısı ilə (səhmlərin 51%-i) “AtaHolding” ASC-yə məxsus (səhmlərin 49%-i) Azərbaycan payçısı arasında bölünür. Bank VTB (Azərbaycan) ASC müştərilərə müxtəlif bank xidmətlərini göstərən qlobal kommersiya bankıdır. Həmçinin Bankın göstərdiyi xidmətlər sırasına VTB Qrupunun törəmə müəssisələri tərəfindən müştərilərə təklif olunan qeyri-bank xidmətləri də daxildir.

“Zəyəm Kənd Maş” ASC-nin 30%-i “AtaSənaye” MMC vasitəsilə Qrupun bilvasitə sahibliyindədir. Qalan 59% M.Rəfiyevin və 11% digər səhmdarların sahibliyindədir. “Zəyəm Kənd Maş” MMC Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində 18 yanvar 2006-cı il tarixində N 0806-S2-547 sayılı qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyatdan keçmişdir və 2006-cı ildə öz əməliyyatlarına başlamışdır. “Zəyəm Kənd Maş” ASC əsasən kənd təsərrüfatı maşınları və avadanlığı ilə ticarət aparır. 2013-cü ilin May ayınadək “Zəyəm Kənd Maş” ASC Qrupun nəzarətində olmuş və onun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında törəmə müəssisə kimi təqdim olunmuşdur. 2013-cü ilin may ayından başlayaraq Qrup “Zəyəm Kənd Maş” ASC üzərində nəzarəti itirmiş və konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında onu asılı müəssisə kimi təqdim etmişdir.

“Azerbaijan Global Investments” ASC-nin 33%-i Qrupun , 35%-i Paşa Holding ASC-nin, 32%-i isə “Synergy Group”un birbaşa sahibliyindədir. “Azerbaijan Global Investments” ASC 11 noyabr 2013-cü il tarixdə Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatdan keçmişdir. “Azerbaijan Global Investments” ASC-nin əsasən inşaat sektoruna cəlb edilməsi planlaşdırılır.

Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının buraxılması 30 iyun 2014-cü il tarixdə İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq olunmuşdur.

2. MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU QAYDALARI

Uyğunluq haqqında bəyanat

Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları Şurası (“MÜBSSŞ”) tərəfindən buraxılmış Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına və Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhi Komitəsi (“BMHŞK”) tərəfindən verilmiş şərtlərə müvafiq olaraq hazırlanmışdır.

Təqdimat meyarlarının digər əsası

Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun öz fəaliyyətini yaxın gələcəkdə fasiləsizlik prinsipi ilə davam etdirə biləcəyi fərziyyəsi əsasında hazırlanmışdır.

Başqa qeydlər olmayanadək bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları Azərbaycan Manatı (“AZN”) ilə ifadə edilir.

Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları aşağıdakı mühasibat uçotu qaydalarında izah edildiyi kimi tarixi (ilkin) dəyər əsasında hazırlanmışdır.

Tarixi dəyər adətən aktivlərin mübadiləsi əvəzində əldə olunan vəsaitlərin ədalətli dəyərinə bərabərdir.

Ədalətli dəyər bilavasitə müşahidə edilə bilən olmasından və ya digər qiymətləndirmə vasitələrini istifadə etməklə hesablanmasından asılı olmayaraq qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasındakı əməliyyat üzrə aktivin satılması üçün alınmış və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödənilmiş qiymətdir. Qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları aktiv və ya öhdəliyə qiymətqoyma zamanı onların xüsusiyyətlərini nəzərə alıqda Qrup da həmin aktiv və ya öhdəliklərin ədalətli dəyərini hesablayarkən onların xüsusiyyətlərini nəzərə alır. Bu maliyyə hesabatlarında qiymətləndirmə və/və ya açıqlama məqsədləri üçün ədalətli dəyər MHBS 2-yə daxil olan pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatları, MUBS 17-yə daxil olan lizinq əməliyyatları, eləcə də ədalətli dəyər qiymətləndirməsinə oxşar olan, lakin ədalətli dəyər qiymətləndirmələri olmayan, məsələn, MUBS 2-də qeyd edilən xalis satış dəyəri və ya MUBS 36-da qeyd edilən istifadə dəyəri kimi qiymətləndirmələr istisna olmaqla yuxarıdakı kimi müəyyən edilir.

Bundan əlavə, maliyyə hesabatı məqsədilə ədalətli dəyər qiymətləndirmələri belə qiymətləndirmələr üçün giriş məlumatlarının müşahidə edilə bilmə dərəcəsi və bütövlükdə ədalətli dəyər qiymətləndirmələri üçün giriş məlumatlarının əhəmiyyətliyiyləndən asılı olaraq Səviyyə 1, 2, 3 kimi təsnifləşdirilir. Bu səviyyələr aşağıdakılardır:

- Səviyyə 1 giriş məlumatları, qiymətləndirmə tarixində müəssisənin istifadə edə biləcəyi, fəal bazarda eyni aktiv və öhdəliklər üçün təyin edilən (düzəliş edilməmiş) qiymətlərdir;
- Səviyyə 2 giriş məlumatları, Səviyyə 1-ə daxil olan təyin edilmiş qiymətlər istisna olmaqla, birbaşa və ya dolayısı ilə aktiv və öhdəliklər üzrə müşahidə edilə bilən giriş məlumatlarıdır; və
- Səviyyə 3 giriş məlumatları aktiv və ya öhdəliklər üzrə müşahidə edilə bilinməyən giriş məlumatlarıdır.

Azərbaycan Respublikasında qeydiyyatdan keçmiş Holding və onun konsolidə edilmiş törəmə müəssisələri mühasibat uçotunu yerli mühasibat uçotu qaydalarına uyğun olaraq aparır. Lakin Holdingin xarici konsolidə edilmiş törəmələri öz mühasibat uçotu qeydlərini fəaliyyət göstərdikləri ölkənin müvafiq qaydalarına uyğun aparırlar. Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları yerli mühasibat uçotu qaydalarına istinadən hazırlanmış və MHBS-ə uyğunlaşdırılması üçün onlara düzəlişlər edilmişdir.

Qrup maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatını likvidlik ardıcılığı ilə geniş şəkildə təqdim edir. Hesabat (cari) tarixindən sonrakı 12 ay ərzində və ya hesabat tarixindən sonra 12 aydan çox müddət (uzunmüddətli) ərzində əvəzləşdiriləcək və ödəniləcək məbləğlər üzrə təhlil 36 sayılı Qeyddə göstərilir.

Əsas mühasibat uçotu qaydaları aşağıda təqdim olunur.

Əməliyyat valyutası

Qrupun maliyyə hesabatlarına daxil olan maddələr müəssisənin fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitdəki valyuta məzənnəsindən ("əməliyyat valyutası") istifadə etməklə qiymətləndirilir. Qrupun əməliyyat valyutası Azərbaycan manatıdır. Bankın maliyyə hesabatlarınının təqdim edildiyi valyuta Azərbaycan manatıdır. Başqa cür qeyd edilən hallar istisna olmaqla, bütün rəqəmlər manata uyğunlaşdırılaraq yuvarlaqlaşdırılır.

Əvəzləşdirmə

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri yalnız uçotda tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanuni hüquq mövcud olduqda və xalis məbləğ əsasında hesablaşmalar aparılması, yaxud eyni vaxtda aktivlərin satılması və öhdəliyin yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulduqda bir-birinə qarşı əvəzləşdirilir, xalis məbləği isə maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda bildirilir. Gəlir və xərc hər hansı mühasibat uçotu standartları və şərhilə tələb olunan və ya icazə verilən və Qrupun uçot siyasətində xüsusi açıqlanan hallar istisna olmaqla məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əvəzləşdirilmir.

Konsolidasiyanın əsasları

Hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına Holdingin və onun nəzarətində olan müəssisələrin (struktur müəssisələr daxil olmaqla), eləcə də törəmə müəssisələrinin maliyyə hesabatları daxildir. Nəzarət aşağıdakı hallarda həyata keçirilir:

- Holding investisiya qoyulan müəssisə üzərində səlahiyyətə malik olduqda;
- Holding investisiya qoyulan müəssisə ilə iş birliyindən gəlir əldə etdikdə və ya belə gəlirlər üçün hüquqa malik olduqda; və
- Holding gəlirlərə təsir etmək üçün öz səlahiyyətindən istifadə etmək qabiliyyətinə malik olduqda.

Fakt və mövcud vəziyyətlər nəzarətin yuxarıda qeyd olunan üç elementindən birinə və ya bir neçəsinə dəyişikliklər edildiyini göstərsə, Holding investisiya qoyulan müəssisəyə nəzarət edib-etməyəcəyini yenidən qiymətləndirir.

Holding, investisiya qoyulan müəssisənin səsvermə hüquqlarının daha az hissəsinə sahib olarsa, belə müəssisə üzərində səlahiyyətə o zaman malikdir ki, səsvermə hüquqları həmin müəssisənin müvafiq fəaliyyətini birtərəfli qaydada idarə edə bilmək üçün kifayət etsin. Holding investisiya qoyulan şirkətdə olan səsvermə hüquqlarının ona nəzarət etmə səlahiyyəti vermək üçün yetərli olub-olmamasını müəyyən etmək məqsədilə bütün uyğun faktları və halları, eləcə də aşağıdakıları nəzərə alır:

- Qrupun səsvermə hüquqlarının həcmnin digər səsvermə hüququna malik tərəflərin hüquqlarının həcminə və bölgüsünə nisbəti;
- Holdingin, digər səs sahiblərinin və tərəflərin sahib olduğu potensial səsvermə hüquqları;
- Digər razılaşmalardan irəli gələn hüquqlar; və
- Səhmdarların əvvəlki yığıncaqlarındakı səs bölgüsü daxil olmaqla, qərarların qəbul edilməli olduğu zaman Holdingin müvafiq fəaliyyətləri idarə etmək qabiliyyətinin olub-olmamasını göstərən hər hansı əlavə faktlar və hallar.

Törəmə müəssisənin konsolidasiyası Holding bu törəmə müəssisə üzərində nəzarət əldə etdiyi zaman başlayır və Holding bu nəzarəti itirdiyi zaman dayandırılır. Xüsusilə, il ərzində törəmə müəssisənin əldə edilən və ya xaric olunan gəlir və xərcləri Holdingin müvafiq nəzarəti əldə etdiyi tarixdən və belə nəzarətin dayandırıldığı tarixə qədər mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda daxil olunur.

Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlərin hər bir komponenti Holdingin səhmdarlarına və qeyri-nəzarət paylarına aid edilir. Törəmə müəssisələrin cəmi məcmu gəliri, hətta qeyri-nəzarət payları üzrə balansda kəsir yaransa belə, Holdingin səhmdarlarına və qeyri-nəzarət paylarına aid edilir.

Lazım olduqda törəmə müəssisələrdə tətbiq edilən mühasibat uçotu qaydalarının Qrupdakı digər müəssisələr tərəfindən istifadə olunan mühasibat uçotu qaydalarına uyğunlaşdırılması üçün törəmə müəssisələrinin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər edilir.

Bütün qrupdaxili aktivlər və öhdəliklər, kapital, gəlir, xərclər və Qrupun üzvləri arasında əməliyyatlarla bağlı pul vəsaitləri konsolidasiya zamanı tam çıxarılır.

Qeyri-nəzarət payları

Qeyri-nəzarət payları Qrupun birbaşa və ya dolayısı ilə sahib olmadığı törəmə müəssisələrinin mənfəət və ya zərərinin, habelə xalis aktivlərinin bir hissəsidir.

Qeyri-nəzarət payları məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda, eləcə də maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda ana müəssisənin səhmdar kapitalından ayrılıqda kapital üzrə göstərilir.

Qrupun hazırkı törəmə müəssisələrin kapitalındakı iştirak payında dəyişikliklər

Qrupun törəmə müəssisələr üzərində nəzarətinin itirilməsinə səbəb olmayan törəmə müəssisələrin kapitalındakı iştirak payında dəyişikliklər kapital əməliyyatları kimi uçota alınır. Qrupun törəmə müəssisələrdəki aidiyyəti payları üzrə dəyişiklikləri əks etdirmək məqsədilə Qrupun paylarının və qeyri-nəzarət paylarının balans dəyərlərinə düzəlişlər edilir. Qeyri-nəzarət paylarına düzəliş olunan məbləğ ilə ödənilmiş və ya alınmış məbləğin ədalətli dəyəri arasındakı hər hansı fərq birbaşa kapitalda tanınır və ya Qrupun təsisçilərinə aid edilir.

Qrup törəmə müəssisə üzərində nəzarəti itirdikdə, gəlir və ya zərər (i) əldə olunmuş vəsaitlərin ədalətli dəyəri ilə saxlanmış hər hansı payın ədalətli dəyərini cəmi və (ii) aktivlərin (qudvil daxil olmaqla) əvvəlki balans dəyəri, və törəmə müəssisənin öhdəlikləri və hər hansı qeyri nəzarət payları arasında fərq kimi hesablanır və mənfəət və ya zərər hesablarında uçota alınır. Həmin törəmə müəssisə ilə bağlı əvvəllər digər məcmu gəlirlər haqqında hesabatda tanınmış bütün məbləğlər uçotda törəmə müəssisənin həmin aktivlərinin və ya öhdəliklərinin Qrup tərəfindən birbaşa satıldığı (yəni mənfəət və ya zərər hesabları üzrə yenidən təsnifləşdirilmiş və ya müvafiq MHBSlərdə müəyyən edildiyi kimi kapitalın digər kateqoriyasına köçürülmüş) kimi qeyd edilir. Əvvəlki törəmə müəssisədə saxlanılan istənilən investisiyanın ədalətli dəyəri nəzarətin itirildiyi tarixdə "Maliyyə Alətləri: Tanınma və Ölçülmə adlı" 39 sayılı Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartına əsasən növbəti uçot üçün ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyər kimi, və ya uyğun olduqda, asılı müəssisəyə investisiyanın ilkin tanınması zamanı ilkin dəyəri kimi götürülür.

Gəlirin tanınması

Faiz gəliri və xərcinin tanınması

Faiz gəliri və xərci effektiv faiz metodundan istifadə etməklə hesablama metodu ilə uçot əsasında tanınır. Effektiv faiz metodu maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəliyinin (yaxud maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri qrupunun) amortizasiya olunmuş dəyərinin hesablanması və faiz gəliri və ya faiz xərcinin müvafiq dövr üzrə bölüşdürülməsi üsuludur.

Effektiv faiz dərəcəsi borc alətinin nəzərdə tutulan müddəti və ya (tətbiq olunarsa) daha qısa müddət ərzində hesablanmış gələcək nağd pul daxilolmalarını (o cümlədən, effektiv faiz dərəcəsinin ayrılmaz hissəsini təşkil edən məntəqələrdə ödənilmiş yaxud alınmış bütün haqlar, əməliyyat xərcləri və digər mükafat yaxud endirimlər) ilkin tanınma anında xalis balans məbləğində dəqiqliklə diskontlaşdırılan dərəcədir.

Maliyyə aktivləri, yaxud analoji maliyyə aktivləri qrupu ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin baş verməsi nəticəsində hesabdən silinərsə (qismən), faiz gəliri bundan sonra dəyərsizləşmə üzrə zərərin qiymətləndirilməsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin diskontlaşdırılması üçün tətbiq edilən faiz dərəcələrindən istifadə olunmaqla uçotda tanınır.

Ədalətli dəyərle qeyd edilən aktivlər üzrə qazanılmış faizlər faiz gəliri üzrə təsnif edilir.

Gəlirin tanınması – digər

Haqq və komissiya gəlirinin tanınması

Kreditlərin verilməsinə görə komissiyalar birbaşa əlaqədar xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və kredit üzrə effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin xüsusi kredit razılaşmasının bağlanması ilə nəticələnəcəyi ehtimal edilən hallarda, kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə komissiyalar birbaşa əlaqədar xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və nəticədə verilən kreditin effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin xüsusi kredit razılaşmasının bağlanması ilə nəticələnəcəyi ehtimal edilmədiyi hallarda, kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə komissiyalar kredit öhdəliyi müddətinin qalan dövrü üzrə məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin müddəti kredit verilmədən başa çatarsa, belə öhdəliyə görə komissiya müddət başa çatdığı anda məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınır. Kredit xidməti haqları xidmətlər yerinə yetirildikdə gəlirlər kimi uçotda tanınır. Bütün digər komissiyalar yalnız xidmətlər göstərildikdən sonra tanınır.

Mehmanxana əməliyyatlarından gəlirlər

Xidmətlərin göstərilməsi ilə bağlı müqavilələr üzrə gəlir müqavilənin tamamlanma mərhələsinə istinad etməklə tanınır. Mehmanxana əməliyyatlarından, o cümlədən "Excelsior" adı altında fəaliyyət göstərən mehmanxanada otaqların kirayəsindən, qida malları və içkilərin satışından əldə olunan gəlirlər otaqlar tutulduqda, qida və içkilər satıldıqda tanınır.

Gəlirlər hesablama metodu ilə uçotda əks etdirilir.

Qrup öz üzvlərindən aylıq/illik əsasda üzvlük haqları alır. Bundan başqa, əvvəlcədən ödənilmiş üzvlük haqları təxirə salınır. Qrup üzvlərinə aylıq və illik üzvlük imkanlarını təklif edir və üzvlük haqlarını aid olduqları aylar üzrə tanıyır.

Qrup şəxsi təlim, spa və digər təkliflər daxil olmaqla, bir sıra xidmətlər göstərir. Bu xidmətlərlə bağlı gəlir xidmətlər göstərilən zaman tanınır.

Restoranlardan, spa və kafe məhsullarından daxil olan gəlir müştəriyə satış məntəqəsi üzrə tanınır.

İcarə gəlirinin tanınması

İcarəyə verən tərəf kimi Qrupun əldə etdiyi gəlirin tanınması siyasəti "Lizinq" bölməsində müəyyən edilir.

Təxirə salınmış gəlir

Təxirə salınmış gəlir üzvlük haqları əvvəlcədən ödəniləndə yaranır. Üzvlük haqları aid olduqları ay üzrə tanınır.

Maliyyə alətləri

Qrup alət üzrə müqavilə öhdəliyinə tərəf olunduğu halda maliyyə aktivləri və öhdəliklərini maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanıyır. Maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin standart prosedurlara əsasən alınması və satılması hesablaşma tarixi üzrə uçot üsulundan istifadə etməklə tanınır.

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri ilkin anda ədalətli dəyərlə ölçülür. Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin alınması və buraxılmasına birbaşa aidiyyəti olan əməliyyat xərcləri (ədalətli dəyəri mənfəət və ya zərərdə tanınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri istisna edilməklə) uçotda ilkin tanınma anında maliyyə aktivləri, yaxud maliyyə öhdəliklərinin müvafiq olaraq ədalətli dəyərinə əlavə edilir və ya bu dəyərdən çıxılır. Maliyyə aktivləri və ya öhdəliklərinin mənfəət və ya zərərdə tanınan ədalətli dəyərlə alınmasına birbaşa aidiyyəti olan əməliyyat xərcləri dərhal məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınır.

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivləri aşağıdakı xüsusi kateqoriyalar üzrə təsnif edilir: "satılabilən" (SB) maliyyə aktivləri və "kreditlər və debitor borcları". Təsnifləşdirmə maliyyə aktivlərinin mahiyyəti və məqsədindən asılıdır və ilkin tanınma anında müəyyən olunur.

Satılabilən maliyyə aktivləri

Satılabilən (SB) maliyyə aktivləri, satılabilən kimi müəyyən edilmiş və ya kreditlər və debitor borcları kimi təsnif olunmayan qeyri-derivativlərdir.

Qrupa məxsus olan və fəal bazarda alınıb-satılan listing subyekti olan notlar və istiqrazlar satılabilən kimi təsnifləşdirilir və ədalətli dəyərlə qeyd edilir.

Məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınan müvəqqəti olmayan dəyərsizləşmə zərəri, effektiv faiz metodu ilə hesablanan faizlər, dividend gəliri və monetar aktivlər ilə bağlı xarici valyuta əməliyyatları üzrə mənfəət və ya zərər istisna olmaqla, ədalətli dəyərin dəyişməsi üzrə yaranan gəlir və zərər digər məcmu gəlirlərdə tanınır və satılabilən aktivlərin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyatda toplanır. Investisiyanın silindiyi və ya dəyərsizləşdiyi halda satılabilən aktivlərin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyatda yığılmış məcmu gəlir və ya zərər məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabat kimi yenidən təsnifləşdirilir.

Xarici valyutada olan monetar satılabilən aktivlər həmin valyutada müəyyən edilir və hesabat dövrünün sonuna olan məzənnə ilə ifadə olunur. Mənfəət və zərərdə tanınmış xarici valyuta əməliyyatları üzrə gəlir və zərər monetar aktivin amortizasiya olunmuş dəyəri əsasında müəyyən edilir. Digər xarici valyuta əməliyyatları üzrə gəlir və zərər digər məcmu gəlirdə tanınır.

Fəal bazarda qiyməti bəyan edilməmiş və ədalətli dəyəri düzgün ölçülə bilməyən satılabilən kapital investisiyaları hər hesabat dövrünün sonunda müəyyən olunmuş hər hansı ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri çıxılmaqla maya dəyəri ilə ölçülür.

Kreditlər və debitor borcları

Sabit və ya müəyyən oluna bilən ödənişləri olan və fəal bazarda qiyməti bəyan edilməmiş ticarət debitor borcları, kreditlər və digər debitor borcları "kreditlər və debitor borcları" kimi təsnif edilir. Kreditlər və debitor borcları effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə dəyərsizləşmə çıxıldıqdan sonra amortizasiya olunmuş dəyerdə ölçülür. Faiz gəliri, faizin tanınması cüzi əhəmiyyət kəsb etdiyi qısamüddətli kreditlər istisna edilməklə, effektiv faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə uçotda tanınır.

Qiymətli kağızların geri alışına dair (əks-repo) müqavilələr

Adi biznes fəaliyyətində Qrup maliyyə aktivlərinin satışı və geri alışına dair müqavilələr ("əks-repo") bağlayır. Əks-repo müqavilələri xəzinənin idarə edilməsi elementi kimi Qrup tərəfindən istifadə edilir.

Əks-repo müqavilələri çərçivəsində alınan aktivlər qiymətli kağızlar və digər aktivlər ilə təmin edilmiş depozitlərə yerləşdirilmiş nağd pul şəklində konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında qeydə alınır və banklardan alınacaq vəsaitlər və/və ya müştərilərə verilən kredit və avanslar çərçivəsində təsnifləndirilir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Ədalətli dəyəri mənfəət və zərərdə tanınan aktivlər istisna olmaqla, digər maliyyə aktivləri hər hesabat dövrünün sonunda dəyərsizləşmənin müəyyən edilməsi məqsədilə nəzərdən keçirilir. Maliyyə aktivlərinin ilkin tanınmasından sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində investisiyalar üzrə gələcək pul daxilolmalarının təsirə məruz qaldığını göstərən obyektiv sübut olarsa, maliyyə aktivləri dəyərsizləşmiş hesab edilir.

Satılabilən kimi təsnifləşdirilmiş listing subyekti olmayan kapital investisiyaları halında, təminatın ədalətli dəyərini onun öz dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə və ya uzun müddətə azalması dəyərsizləşmə üçün əsas ola bilər.

Bütün digər maliyyə aktivləri üçün dəyərsizləşməni göstərən amillərə aşağıdakılar aid ola bilər:

- Emitent və ya qarşı tərəfinin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri; yaxud
- Faizlərin və ya əsas borc məbləğinin vaxtında ödənilməməsi və ya ödəmə öhdəliyinin yerinə yetirilməməsi halları kimi müqavilə şərtlərinin pozulması; və ya
- Borcalanın müflisliyə uğrayacağı və ya maliyyə strukturunun yenidən təşkil edəcəyi güman olunduqda; yaxud
- Maliyyə çətinlikləri səbəbindən qeyd olunan maliyyə aktivinin təqdim edildiyi fəal bazar məkanlarının yox olması.

Kreditlər və debitor borcları kimi müəyyən maliyyə aktivləri kateqoriyaları halında, ayrı-ayrılıqda dəyərsizləşmədiyi müəyyən edilən aktivlər, əlavə olaraq, dəyərsizləşmənin müəyyən olunması məqsədilə birlikdə təhlil edilir. Kreditlər və debitor borcları portfelinin dəyərsizləşdiyini göstərən obyektiv sübutlara Qrupun ödənişlərin yığılması ilə bağlı keçmiş təcrübəsi, portfeldə vaxtı gecikdirilən ödəmələrin sayının artması, eləcə də debitor borcu öhdəliyinin yerinə yetirilməməsinin əlaqələndirildiyi yerli iqtisadi şəraitlərdə müşahidə olunan dəyişikliklər aid edilə bilər.

Amortizasiya olunmuş dəyərle qeyd edilən maliyyə aktivləri halında, uçotda tanınmış dəyərsizləşmə zərərinin məbləği aktivin balans dəyəri ilə maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsinə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul hərəkətinin cari dəyəri arasındakı fərqdən ibarətdir.

İlkin dəyəri ilə qeyd edilən maliyyə aktivləri halında isə, ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin məbləği aktivin balans dəyəri ilə bənzər maliyyə aktivləri üçün tətbiq olunan cari bazar gəlirlilik norması dərəcəsinə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri arasındakı fərqlə ölçülür. Belə dəyərsizləşmə zərəri sonrakı dövrlərdə əvəzləndirilmir.

Maliyyə aktivinin balans dəyəri, belə dəyərin ehtiyatlar hesabına azalmasını nəzərdə tutan kreditlər və debitor borcları halı istisna edilməklə, bütün maliyyə aktivləri üçün birbaşa olaraq ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri məbləğində azaldılır. Kreditlərin və ya debitor borclarının yığılması mümkün olmadıqda, belə məbləğlər ehtiyatlar hesabına silinir. Əvvəllər silinmiş məbləğlərin daha sonra qaytarılması ehtiyat hesabına kreditləşdirilir. Ehtiyatlar hesabının balans məbləğindəki dəyişikliklər məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınır.

Satılabilən maliyyə aktivi dəyərsizləşmiş hesab olunduqda digər məcmu gəlir üzrə tanınmış məcmu gəlir və ya zərərlər dövr üzrə mənfəət və ya zərər şəklində yenidən təsnifləşdirilir.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən aktivlər halında, sonrakı dövrdə ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri azalarsa və bu azalma dəyərsizləşmənin uçotda tanındığı andan sonra baş vermiş hadisə ilə obyektiv şəkildə əlaqələndirilə bilsə, bundan qabaq uçotda tanınmış dəyərsizləşmə zərəri məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əvəzləşdirilir, bu şərtlə ki, dəyərsizləşmənin əvəzləşdirildiyi tarixdə investisiyanın balans məbləği dəyərsizləşmə uçotda tanınmadığı təqdirdə amortizasiya dəyərindən artıq olmasın.

Satılabilən pay qiymətli kağızlarına gəldikdə, əvvəllər məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınmış dəyərsizləşmə zərərləri məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əvəzləşdirilmir. Dəyərsizləşmə zərərindən sonra ədalətli dəyerdə baş vermiş hər hansı artım digər məcmu gəlirlər haqqında hesabatda tanınır və investisiyaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat başlığı altında toplanılır.

SB borc qiymətli kağızları halında isə, investisiyaların ədalətli dəyərindəki artım dəyərsizləşmə zərərinin tanındığı andan sonra baş vermiş hadisə ilə obyektiv şəkildə əlaqələndirildikdə, dəyərsizləşmə zərərləri məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əvəzləşdirilir.

Sərtləri təkrar razılaşıdırılmış kreditlər

Mümkün olan hallarda Qrup girova sahib çıxmaq əvəzinə kreditin ödəmə vaxtının təkrar razılaşıdırılmasına çalışır. Bu, ödəniş müddətinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşıdırılmasını nəzərdə tuta bilər. Şərtlər yenidən razılaşıdırıldıqda, hər hansı dəyərsizləşmə şərtlərdə dəyişikliklərin edilməsindən əvvəl hesablanmış ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə ölçülür və kredit vaxtı ötmüş hesab edilmir. Rəhbərlik bütün meyarlar üzrə tələblərin yerinə yetirildiyini və gələcək ödənişlərin baş tutacağını təmin etmək məqsədilə şərtləri təkrar razılaşıdırılmış kreditləri nəzərdən keçirir. Kreditlər, ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə hesablanan dəyərsizləşmə üzrə fərdi və ya birgə qiymətləndirmənin obyektinə olmağa davam edir.

Kreditlərin və avansların silinməsi

Kreditlər və avanslar, yığılması mümkün olmadıqda ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri üçün ehtiyatlar hesabına silinir. Rəhbərlik Qrupa ödənilməli olan borcların yığılması üçün bütün mümkün vasitələrdən istifadə etdikdən və Qrup saxladığı bütün girov vəsaitlərini satdıqdan sonra kreditlər və avanslar hesabdən silinir. Əvvəllər hesabdən silinmiş məbləğlərin sonradan bərpa edilməsi ödənişlərin qaytarılması dövründə məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi məbləğinə qarşı əvəzləşdirilir. Yerli qanunvericiliyin tələblərinə görə kreditlər yalnız Müşahidə Şurasının razılığı ilə və müəyyən hallarda, məhkəmənin müvafiq qərarı ilə silinə bilər.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması

Qrup yalnız aktivdən pul daxilolmaları üzrə onun müqavilə hüquqlarının vaxtı bitdikdə, yaxud maliyyə aktivini və aktiv üzrə mülkiyyət hüquqları ilə bağlı bütün risk və mükafatları əsas etibarilə digər tərəfə ötürdükdə maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır. Qrup aktiv üzrə mülkiyyət hüquqları ilə bağlı bütün risk və mükafatları əsas etibarilə digər tərəfə köçürməzsə və ya özündə saxlamazsa və köçürülmüş aktiv üzərində nəzarətini davam etdirərsə, o, aktiv üzrə saxlanılmış payını və bununla əlaqədar ödəyəcəyi məbləğlər müqabilində öhdəliyi uçotda tanıyır. Qrup ötürülmüş aktiv üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və mükafatları əsas etibarilə özündə saxlayarsa, o, belə maliyyə aktivini uçotda tanımağa davam edir və aldığı məbləğlər ilə əlaqədar girovu təmin edilmiş borc vəsaitlərini də uçotda tanıyır.

Maliyyə aktivinin tanınması tamamilə dayandırıldığı halda, maliyyə aktivinin balans dəyəri ilə alınmış və alınacaq məbləğlər və digər məcmu gəlirlərdə tanınmış və kapitalda toplanmış məcmu gəlir və ya zərərlər arasındakı fərq məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınır.

Maliyyə aktivinin tanınmasının tamamilə dayandırılması halından başqa digər hallarda (məs., Qrup ötürülmüş aktivlərin bir hissəsini almaq hüququnu saxlayırsa), Qrup maliyyə aktivinin əvvəl müəyyən edilmiş balans dəyərini iştirakın davam etdiyi müddətdə tanımağa davam etdiyi hissə ilə aktivlərin ötürülməsi tarixində həmin hissələrin nisbi ədalətli dəyərləri əsasında artıq tanınmayan hissə arasında bölüşdürür. Artıq tanınmayan hissəyə aid edilmiş balans dəyəri ilə artıq tanınmayan hissə üzrə alınmış ödəniş məbləği və ona aid edilmiş, digər məcmu gəlirlər haqqında hesabatda tanınmış hər hansı yığılmış gəlir və ya zərər arasında fərq məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınır.

Digər məcmu gəlirlər haqqında hesabatda tanınmış məcmu gəlir və ya zərər tanınması davam edən hissə ilə belə hissələrin nisbi ədalətli dəyəri əsasında tanınması artıq dayandırılmış hissə arasında bölüşdürülür.

Maliyyə öhdəlikləri və buraxılmış kapital alətləri

Borc və ya kapital qismində təsnifləşdirmə

Borc və kapital alətləri müqavilə şərtlərinə, habelə maliyyə öhdəliyi və kapital aləti anlayışlarına əsasən maliyyə öhdəlikləri və ya kapital kimi təsnif edilir.

Kapital alətləri

Kapital aləti bütün öhdəliklər çıxıldıqdan sonra müəssisənin aktivləri üzrə qalan pay hüququnu təsdiqləyən hər hansı müqavilədir. Qrup tərəfindən buraxılmış kapital alətləri birbaşa emissiya xərcləri çıxılmaqla əldə edilmiş vəsaitlər kimi tanınır.

Qrupun öz kapital alətlərinin geri alınması birbaşa kapitalda tanınır və çıxılır. Eyni zamanda, Qrupun öz kapital alətlərinin alınması, satılması, buraxılması və ya ləğv edilməsi üzrə məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda heç bir gəlir və ya itkilər tanınmır.

Digər maliyyə öhdəlikləri

Digər maliyyə öhdəlikləri, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankındakı depozitar alətlər, bank və müştəri depozitləri, dövlət qurumlarından alınmış kreditlər və digər öhdəliklər ilkin anda əməliyyat xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərlə ölçülür.

Digər maliyyə öhdəlikləri sonradan effektiv faiz metodu istifadə edilməklə və faiz xərcləri effektiv gəlir əsasında tanınmaqla amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür.

Effektiv faiz metodu maliyyə öhdəliyinin amortizasiya olunmuş dəyərinin hesablanması və faiz xərclərinin müvafiq dövr üzrə bölüşdürülməsi üsuldur. Effektiv faiz dərəcəsi təxmin edilən gələcək nağd pul ödəmələrini maliyyə öhdəliyinin güman edilən müddəti yaxud (məqsədə müvafiq hallarda) daha qısa müddət ərzində ilkin tanınma zamanı xalis balans dəyərində qədər dəqiqliklə diskontlaşdırılan dərəcədir.

Maliyyə zəmanəti müqavilələri

Maliyyə zəmanəti müqaviləsi borc aləti üzrə şərtlərə əsasən ödənişin edilməli olduğu tarixdə müəyyən debitorun belə ödənişləri yerinə yetirə bilməməsi səbəbindən qiymətli kağızın sahibinə dəymiş zərərin əvəzinin ödənilməsinə emitentdən tələb edən müqavilə formasıdır.

Qrup tərəfindən buraxılmış maliyyə zəmanəti müqavilələri ilkin olaraq ədalətli dəyərlə ölçülür və ƏDMZ-də tanınan kimi təyin edilmədiyi halda, sonradan aşağıdakı məbləğlərdən daha yüksəyi ilə ölçülür:

- *Yaradılmış ehtiyat fondları, şərti öhdəliklər və şərti aktivlər* adlı MUBS 37-ə əsasən müəyyən olunduğu kimi müqavilə üzrə öhdəlik məbləğindən; və
- Məqsədə müvafiq hallarda gəlirlərin tanınması qaydalarına əsasən uçotda tanınmış yığılan amortizasiya çıxılmaqla ilkin tanınmış məbləğdən.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması

Maliyyə öhdəliklərinin tanınması yalnız Qrup öz ödəniş öhdəliyini yerinə yetirdikdə, belə öhdəlik ləğv olunduqda, yaxud müddəti başa çatdıqda dayandırılır. Mövcud maliyyə öhdəliyi tam başqa şərtlərlə eyni kreditorun təqdim etdiyi digər öhdəliklə əvəzlənərsə, yaxud mövcud öhdəliyə əhəmiyyətli düzəlişlər edilərsə, belə əvəzləmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir. Tanınması dayandırılmış maliyyə öhdəliyinin balans dəyəri ilə öhdəliklər üzrə ödənilmiş və ödəniləcək məbləğlər arasındakı fərq məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınır.

Lizinq

Lizinqin şərtlərinə əsasən mülkiyyət hüququ üzrə bütün risk və mükafatlar icarəyə götürən tərəfə ötürüldüyü zaman belə lizinq maliyyə lizinqi kimi təsnifləşdirilir. Bütün digər lizinqlər əməliyyat lizinqi kimi təsnifləşdirilir.

Əməliyyat lizinqi – Qrup, icarəyə verən tərəf kimi

Əməliyyat lizinqləri ilə bağlı gəlirlər müvafiq lizinqin müddəti üzrə düz xətt metodu ilə tanınır. Əməliyyat lizinqi razılaşmasının bağlanması və rəsmiləşdirilməsi ilə bağlı ilkin birbaşa xərclər lizinq subyekti olan aktivlərin balans dəyərinə əlavə edilir və lizinq müddətində düz xətt metodu ilə tanınır.

Əməliyyat lizinqi – Qrup, icarəyə götürən tərəf kimi

Əməliyyat lizinqi ilə bağlı ödənişlər, lizinq obyektini olan aktiv üzrə iqtisadi mənfəətin tanınması üçün belə mənfəətin daxil olduğu müddəti daha uyğun əks etdirən digər bir metodun istifadə edildiyi hallar istisna olmaqla, lizinq müddəti ərzində düzxətli metod əsasında xərc kimi tanınır. Əməliyyat lizinqlərindən irəli gələn şərti icarə haqları yarandığı dövr üzrə xərc kimi tanınır.

Əməliyyat icarəsi sövdələşməsinin bağlanması üçün icarə stimulları əldə olunduqda belə stimullar öhdəlik kimi tanınır. Stimullar üzrə ümumi mənfəət, lizinq obyektini olan aktiv üzrə iqtisadi mənfəətin tanınması üçün belə mənfəətin daxil olduğu müddəti daha uyğun əks etdirən digər bir metodun istifadə edildiyi hallar istisna olmaqla, düz xətt üsulu əsasında icarə xərclərinin azalması kimi tanınır.

Maliyyə lizinqi – Qrup, icarəyə verən tərəf kimi

Qrup lizinq üzrə icarəyə verən tərəf olaraq mülkiyyət hüququ ilə bağlı bütün risk və mükafatları əsas etibarlı ilə icarəyə götürən tərəfə ötürüldükdə icarəyə götürülmüş aktivlər alınacaq maliyyə lizinqi kimi təqdim olunur və uçotda gələcək lizinq ödənişlərinin cari dəyəri ilə qeyd edilir. Maliyyə lizinqi üzrə debitor borcları başlanğıc tarixində müəyyən olunmuş diskont dərəcəsiəndən istifadə etməklə lizinq üzrə fəaliyyətin başladığı anda tanınır.

Lizinqin başlanması dedikdə lizinq müqaviləsindəki ən erkən tarix və lizinq müqaviləsi üzrə əsas müddələrin tərəflər vasitəsilə icrasına başlanma tarixi nəzərdə tutulur.

Lizinqin başlanma tarixi icarəyə götürən tərəfin icarəyə götürülmüş aktivdən istifadə hüququnu yerinə yetirmək üçün səlahiyyətlər əldə etdiyi tarixdir. Bu, lizinqin ilkin tanınma tarixidir (yəni icarədən yaranan aktivlərin, öhdəliklərin, gəlir və ya xərclərin müvafiq qaydada tanınması).

Maliyyə lizinqi başlandıqda, Qrup minimum lizinq ödənişlərinin cəmindən ibarət olan lizinq üzrə xalis investisiya qoyuluşlarını və qazanılmamış maliyyə lizinqi gəlirləri çıxılmaqla, təmin olunmamış qalıq dəyərini (lizinq üzrə ümumi investisiyanı) qeydə alır.

Alınacaq ümumi məbləğlə cari dəyər arasındakı fərq qazanılmamış maliyyə gəliri məbləğini əks etdirir. Maliyyə lizinqi üzrə gəlir qazanılmamış maliyyə lizinqi gəlirinin amortizasiyasından ibarətdir. Gəlir xalis investisiya metodundan (vergidən əvvəl) istifadə etməklə icarə müddəti üzrə tanınır ki, bu da sabit dövrü gəlir dərəcəsinə əks etdirir. İcarənin razılaşdırılması və təşkili ilə birbaşa bağlı olan əlavə xərclər maliyyə lizinqi üzrə debitor borcların ilkin qiymətləndirməsinə daxil edilir və icarə müddəti üzrə tanınmış gəlir məbləğini azaldır.

Lizinq məqsədləri üçün alınmış avadanlıq

Qrup, avadanlığın alınması ilə bağlı maliyyə lizinqinə köçürüləcək kapital xərclərini lizinq məqsədləri üçün alınmış avadanlıq kimi qeydə alır. Bu xərclər, avadanlıq istifadəyə hazır olana və icarəçiyə verilənədək toplanmaqda davam edir.

İcarə məqsədləri üçün alınmış avadanlıq üzrə hesablaşmalar Qrup keçmiş hadisələr nəticəsində cari hüquqi və ya konstruktiv öhdəliyə malik olduqda və öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi mənfəəti təşkil edən vəsaitlərin istifadə olunması ehtimal edildikdə, eləcə də öhdəlik məbləğini ilkin qiymətləndirilməsi mümkün olduqda tanınır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri kassadakı nağd vəsaitlərdən, ilkin ödəniş müddəti 90 gündən az və ya 90 günə bərabər olan Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankındakı müxbir hesablar və müddətli depozitlər üzrə sərbəst qalıqlardan, o cümlədən, kredit təşkilatlarından alınacaq ilkin ödəniş müddəti 90 gündən az və ya 90 günə bərabər olan və hər hansı müqavilə öhdəliklərindən azad məbləğlərdən ibarətdir.

ARMB-də saxlanılan məcburi ehtiyatlar

ARMB-də saxlanılan məcburi ehtiyatlar ARMB-dəki məcburi ehtiyatları əks etdirir ki, onlar da Qrupun gündəlik əməliyyatlarını maliyyələşdirmək üçün nəzərdə tutulmamışdır. Bu səbəbdən də onlar pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri kimi nəzərdən keçirilmir.

Geri alınmış aktivlər

Geri alınmış aktivlər maliyyə lizinqinin ləğv edilməsi nəticəsində sonrakı satış və ya maliyyə lizinqinə köçürmə üçün öz öhdəliklərini yerinə yetirməyən icarəyə götürən tərəfdən alınmış avadanlıqdan ibarətdir. Geri alınmış aktivlər ilk olaraq ədalətli dəyər ilə tanınır, daha sonra isə satış dəyəri çıxılmaqla balans və ədalətli dəyərin daha aşağı məbləği ilə ölçülür.

Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər

Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər (şəxsi torpaq və tikintisi başa çatdırılmamış əmlaklar istisna olmaqla), eləcə də ödəmə müddəti olmayan lisenziyalar yığılmış köhnəlmə, amortizasiya və yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla, maya dəyəri əsasında qeydə alınır.

Köhnəlmə və amortizasiya düz xətt metodundan istifadə etməklə aktivlərin faydalı istismar müddəti üzrə qalıq dəyəri çıxıldıqdan sonra onların ilkin dəyərini və ya qiymətləndirməsini hesabdan silmək məqsədilə uçotda tanınır. Təxmin edilən faydalı istismar müddətləri, qalıq dəyərləri və köhnəlmə metodu gələcək dövrlər üzrə təxminlərdə hər hansı dəyişikliklərin təsiri nəzərə alınmaqla hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir.

Köhnəlmənin hesablanması aşağıdakı təxmin edilən faydalı istismar müddətləri istifadə olunur:

Binalar	7%
Kompüter və rabitə avadanlıqları	20-25%
Nəqliyyat vasitələri	25%
Mebel və avadanlıq	20-25%
İcarədə olan əmlakın təkmilləşdirilməsi	20%
Digər əsas vəsaitlər	20%
Qeyri-maddi aktivlər	10%-100%

Şəxsi torpaq sahəsinə və tikintisi başa çatmamış əmlaka amortizasiya hesablanmır.

Ayrı-ayrılıqda alınmış qeyri-maddi aktivlər.

Müəyyən istismar müddəti olan, ayrı-ayrılıqda alınmış qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiya və yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla ilkin dəyər ilə uçotda qeyd edilir. Amortizasiya düz xətt metodundan istifadə etməklə aktivlərin faydalı istismar müddətləri üzrə tanınır. Hesablanmış faydalı istismar müddəti və amortizasiya metodu gələcək dövrlər üzrə uçota alınan təxminlərdəki hər hansı dəyişikliklərin təsiri nəzərə alınmaqla hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir.

Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılması

Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin obyektləri hesabdan silindikdə və ya onların davamlı istifadəsi artıq iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Əmlak və avadanlıq vəsaitlərinin satılaraq hesabdan silinməsi və ya istismardan çıxarılmasından irəli gələn hər hansı gəlir və ya zərər belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunmuş gəlirlər arasında fərq kimi müəyyən edilir və məcmu gəlirlər haqqında hesabatda tanınır.

Maddi və qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşməsi

Qrup maddi və qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşmə zərərinə məruz qalıb-qalmadığını müəyyənləşdirmək üçün hər hesabat dövrünün sonunda belə aktivlərin balans dəyərini təhlil edir. Dəyərsizləşmənin baş verdiyinə dəlalət edən hər hansı hallar mövcud olarsa, dəyərsizləşmə üzrə zərərin (əgər varsa) həcmi müəyyən etmək üçün aktivin bərpa dəyəri hesablanır. Aktivin fərdi hallarda bərpa dəyərini hesablamaq mümkün olmazsa, Qrup belə aktivin aid olduğu gəlir gətirən aktivlər qrupunun bərpa dəyərini müəyyən edir. Aktivin yerləşdirilməsinə müvafiq və ardıcılığı gözlənilən əsaslar müəyyən edildiyi hallarda, korporativ aktivlər də fərdi gəlir gətirən aktivlər qrupunda yerləşdirilə bilər, yaxud əks halda, müvafiq qaydada və ardıcılığı gözlənilməklə yerləşdirilmə əsasları müəyyən edilmiş ən kiçik gəlir gətirən aktivlər qrupunda yer alır.

Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan və istifadəyə hazır olmayan qeyri-maddi aktivlər ən azı ildə bir dəfə və aktivin dəyərsizləşmə biləcəyinə dair göstərici olduqda dəyərsizləşmə baxımından nəzərdən keçirilir.

Bərpa dəyəri ədalətli dəyərən satış və istifadə dəyərlərini çıxıldıqdan sonra alınan daha yüksək məbləğdir. İstismar dəyərini qiymətləndirərkən təxmin edilən gələcək dövrlərin pul axınları pulun vaxt üzrə dəyərinin və gələcək pul axınları ilə bağlı təxminlərə düzəlişlərin edilmədiyi aktiv üçün səciyyəvi olan risklərin hazırkı bazar qiymətləndirilməsini özündə əks etdirən vergiyə qədərki diskont dərəcəsinə istifadə etməklə cari dəyərinə qədər diskontlaşdırılır.

Aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər qrupunun) bərpa dəyərinin onun balans dəyərindən az olduğu hesablanarsa, belə aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər qrupunun) balans dəyəri bərpa dəyərinə kimi azaldılır. Dəyərsizləşmə zərərinin yenidənqiymətləndirmədən irəli gələn azalma kimi hesab edildiyi hal olaraq, müvafiq aktiv uçotda yenidən qiymətləndirilmiş dəyər əks olunmazsa, belə zərər dərhal məcmu gəlirlər haqqında hesabatda tanınır.

Dəyərsizləşmə üzrə zərər sonradan əvəzləşdirilərsə, aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər qrupunun) balans dəyəri hesablanmasına düzəliş verilmiş bərpa dəyərinə qədər artırılır, bu şərtlə ki, artırılmış belə balans dəyəri aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər qrupunun) dəyərsizləşmə zərərinin tanınmadığı keçmiş illərdə müəyyən edilmiş balans dəyərindən artıq olmasın. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin əvəzləşdirilməsinin yenidənqiymətləndirmədən irəli gələn artım kimi hesab edildiyi hal olaraq, müvafiq aktiv yenidən qiymətləndirilmiş dəyərle uçotda əks etdirilməyə qədər belə zərərin əvəzləşdirilməsi dərhal məcmu gəlirlər haqqında hesabatda tanınır.

Sığorta əməliyyatları

Sığorta müqavilələri – təsnifləşdirmə

Qrup sığorta risklərini ötürən sığorta müqavilələri bağlayır. Sığorta müqavilələri ilə əhəmiyyətli sığorta riskləri ötürülür. Ümumi qayda olaraq, əhəmiyyətli sığorta riskləri o risklər hesab olunur ki, sığorta hadisəsinin baş verməsi nəticəsində ehtimal olunan ödəniləcək məbləğ, həmin hadisənin baş verməyəcəyi halda ödəniləcək məbləğdən ən az 10% çox olsun.

Sığorta haqları

Hesablanmış xalis sığorta haqları təkrarsığortaçılara ötürülən təkrarsığorta haqları çıxılmaqla hesablanmış ümumi sığorta haqlarını əks etdirir. Sığorta haqları sığorta müqaviləsinin bağlandığı tarixdən etibarən uçotda əks etdirilir və müvafiq sığorta polisinin müddəti ərzində hissə-hissə gəlirə yazılır. Qazanılmamış sığorta haqları ehtiyatı sığorta haqlarının sığorta polisinin qüvvədə olduğu dövrə aid hissəsini əks etdirir və maliyyə vəziyyəti haqqında əlavə edilən konsolidə edilmiş hesabatda öhdəlik kimi daxil edilir.

İddialar

Ümumi iddialar sığorta polislərinin sahiblərinə ödənilmiş iddialardan, sığortalanmış şəxslə müqavilələrdən yaranan öhdəliklərin qiymətləndirilməsində dəyişikliklərdən, habelə xilasetmə və subroqasiya üzrə ödənişlər çıxılmaqla, daxili və xarici iddialarla bağlı əlavə xərcləri əks etdirir.

Xilasetmə və subroqasiya

Bəzi sığorta müqavilələri iddianın (məsələn, xilasetmə) həll edilməsi zamanı əldə olunmuş (adətən zədələnmiş) əmlakı satmağı Qrupa icazə verir. Həmçinin, Qrup üçüncü tərəflərdən bəzi və ya bütün xərcləri (məsələn, subroqasiya) tələb etmək hüququna malik ola bilər. Xilasetmə ödənişlərinin təxmini hesablamaları iddialar üzrə sığorta öhdəliyinin ölçülməsi ehtiyatı kimi daxil edilir və öhdəliklər yerinə yetirildikdə xilas edilən əmlak digər aktivlərdə tanınır. Ehtiyat əmlakın satılması üzrə bərpa edilməsi mümkün olan məbləğdir. Subroqasiya ödənişləri də həmçinin iddialar üzrə sığorta öhdəliklərinin ölçülməsi zamanı ehtiyat kimi nəzərə alınır və öhdəlik yerinə yetirildikdə digər aktivlərdə tanınır. Ehtiyat cavabdeh kənar tərəflə bağlı fəaliyyətdən əldə oluna bilən məbləğin qiymətləndirməsini əks etdirir.

Akvizisiya xərcləri

Qrup təkrarsığortaçıları üçün sığorta haqlarının nəzərdə tutulması məqsədilə agentlərə və brokerlərə komissiyalar ödəyir. Bu növ komissiya məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda sığorta fəaliyyətinin nəticəsi üzrə qeydə alınır. Komissiya xərci hesablanmış aidiyyəti sığorta haqlarının qazanıldığı dövr üzrə təxirə salınır və amortizasiya olunur.

Komissiya gəliri

Qrup sığorta haqlarının təkrarsığortaçılara ötürülməsinə görə komissiyalar alır. Sığortaçıların cəlb edilməsi ilə bağlı xərclərin bərpa olunmasını nəzərdə tutan ötürülmüş təkrarsığorta əməliyyatlarından komissiya gəliri amortizasiya olunmamış müvafiq akvizisiya xərclərini eyni tərzdə azaldır ki, xalis akvizisiya xərcləri uçotda tanınmış xalis gəlirə mütənasib olaraq kapitalizasiya edilərək xərclər hesabına yazılır.

Təkrarsığorta

Qrup müəyyən təsirlər nəticəsində yaranan potensial itkiləri azaltmaq üçün adi fəaliyyəti zamanı təkrarsığorta müqavilələri bağlayır. Ötürülmüş təkrarsığorta haqları birbaşa və ya ehtimal olunan təkrarsığorta biznesinin təkrar sığortalanması üçün aidiyyəti sığorta haqları ilə eyni dövrdə uçotda qeydə alınır.

Təkrarsığorta öhdəlikləri ötürülmüş təkrarsığorta üçün ödənilməli sığorta haqlarından ibarətdir və vaxtı çatdıqda xərc kimi tanınır.

Təkrarsığorta aktivlərinə təkrarsığorta şirkətlərindən təkrarsığorta üzrə nəzərdə tutulan sığorta haqları, ödənilmiş və ödənilməmiş zərərlər üçün alınacaq vəsaitlərin qalığı daxildir. Təkrarsığorta aktivləri nəzərdə tutulan sığorta ilə bağlı məbləğlərə və təkrarsığorta müqaviləsinin şərtlərinə uyğun olaraq ölçülür. Təkrarsığorta əvəzləşdirmə hüququ olduqda aktiv kimi qeyd edilir, bu halda əlaqəli öhdəliklər təkrarsığortanı nəzərə almaq üçün azaldılır.

Təkrarsığorta aktivləri dəyərsizləşmə yoxlamasından keçir və onların balans dəyəri bərpa dəyərinədək azaldılır. Dəyərsizləşmə zərəri məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda xərc kimi tanınır. Qrupun təkrarsığortaçılarından alınmalı məbləğləri toplaya bilməyəcəyi ehtimalına dair obyektiv sübut olduqda aktiv dəyərsizləşmə hesab edilir.

Sığorta müqavilələri ilə bağlı debitor və kreditor borcları

Kreditor və debitor borcları ödənişlərin vaxtı çatdıqda tanınır. Buraya agentlərə, brokerlərə və sığorta müqaviləsi sahiblərinə ödəniləcək və onlardan alınacaq məbləğlər daxildir.

Sığorta debitor borclarının dəyərsizləşməsinə dair əsaslı sübut olarsa Qrup sığorta debitor borclarının balans dəyərini müvafiq məbləğdə azaldır və həmin dəyərsizləşmə zərərinə məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanıyır. Qrup kreditlər və debitor borcları üçün qəbul edilmiş eyni prosesdən istifadə etməklə sığorta debitor borclarının dəyərsizləşməsinə dair əsaslı sübutlar toplayır. Dəyərsizləşmə zərəri bu maliyyə aktivləri üçün istifadə olunan eyni metod əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış yeni sığortaçıların cəlb edilməsi ("akvizisiya") xərcləri

Ödənilməmiş komissiyaları əks etdirən sığortaçıların cəlb edilməsi xərcləri hesablanmış sığorta haqlarının qazandığı dövr ərzində təxirə salınır və amortizasiya edilir. Yeni sığortaçıların cəlb edilməsi üçün bütün xərclər yarandıqları zaman tutulur. Təxirə salınmış yeni sığortaçıların cəlb edilməsi xərcləri onların hər hesabat dövrünün sonunda gələcək hesablamalar əsasında bərpa edilməsini təmin etmək üçün sığorta polisinin verildiyi tarixdə və hər hesabat dövrünün sonunda fəaliyyət sahələri tərəfindən nəzərdən keçirilir. Yeni sığortaçıların cəlb edilməsi xərcləri məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda xalis əsasda göstərilir.

Qazanılmamış sığorta haqları üçün ehtiyat

Qazanılmamış sığorta haqları üçün ehtiyat qəbul olunmuş sığorta haqlarının, vasitəçilərə ödənilməli ümumi komissiyaların növbəti dövrlərdə qazanılması təxmin edilən hissəsini əks etdirir. Ehtiyatda dəyişiklik gəlirin risk dövrü üzrə tanınması üçün məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda qeyd edilir.

Sığorta zərəri ehtiyatları

Ödənilməmiş iddialar üçün ehtiyatlara iki növ ehtiyatlar daxildir: hesabat olunmuş, lakin ödənilməmiş zərərlər üçün ehtiyat ("RBNS") və çəkilməmiş, lakin hesabat olunmamış zərərlər üçün ehtiyat ("IBNR"). RBNS ehtiyatı yerinə yetirilməmiş hər bir iddia üçün hesablanır. Zərərin məbləği müəyyən edilməzsə, sığorta polisində qeyd edilmiş sığorta həddini aşmayan ən mümkün zərəm məbləği RBNS kimi qəbul edilir. IBNR tarixi məlumat, ehtimal olunan yekun zərəm əmsalları və hesabat olunan təxmini iddiaların artması faktorlarına əsaslanmaqla zərərin artması modellərinin müəyyən edilməsi üçün istifadə olunan aktuar metodlar əsasında müəyyən edilir. Bu cür təxminlərin müəyyən edilməsi metodları və son ehtiyatların təmin edilməsi davamlı olaraq nəzərdən keçirilir və yenilənir. Yekun düzəlişlər yarandıqları dövrdə məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əks etdirilir. İddiaların bildirilməsi və ödənişi üçün nisbətən sürətli model olduğundan zərəm ehtiyatı diskontlaşdırılmış əsasda hesablanır.

Sığorta riski

Hər hansı sığorta müqaviləsi üzrə sığorta riski sığortalanmış hadisənin baş verməsi ehtimalını və nəticədə qeyri-müəyyən məbləğdə iddianın yaranmasını əks etdirir. Sığorta müqaviləsinin növündən asılı olaraq bu risk çox nadir hallarda yaranır və bu səbəbdən də proqnozlaşdırılması mümkün deyil.

Qiymətləndirmə və ehtiyatlarla bağlı ehtimal nəzəriyyəsinin tətbiq olunduğu sığorta müqavilələri portfeli halında, Qrupun öz sığorta müqavilələri ilə bağlı üzleşdiyi əsas risk faktiki iddiaların və sığorta məbləği ödənişlərinin sığorta öhdəliklərinin balans məbləğini aşmasından ibarətdir. Bu, iddiaların daha ciddi və tez-tez yaranması və onlarla bağlı ödənişlərin hesablanan məbləğlərdən daha çox olması səbəbindən baş verir. Sığorta hadisələri təsadüfi hallarda yaranır və iddiaların faktiki sayı, məbləği və onlarla bağlı ödənişlər statistik vasitələrdən istifadə etməklə müəyyən edilmiş səviyyədən asılı olaraq ildən ilə dəyişəcək.

Təcrübə göstərir ki, analoji sığorta müqavilələrinin portfeli nə qədər böyük olarsa, gözlənilən nəticənin nisbi dəyişikliyi bir o qədər az olar. Bundan əlavə, portfelin tərkibi nə qədər müxtəlif olarsa portfelin hər hansı alt-qrupunda dəyişikliyin təsirinin bir o qədər az olması ehtimal edilir. Qrup qəbul edilmiş sığorta risklərinin növləri üzrə müxtəlifliyi saxlamaq və gözlənilən nəticənin dəyişkənliyini azaltmaq məqsədilə bu kateqoriyaların hər birinin daxilində risklərin kifayət qədər geniş populyasiyasına nail olmaq üçün özünün sığorta anderraytinq strategiyasını hazırlamışdır.

Sığorta riskini pisləşdirən amillərə növ baxımından risklərin müxtəlif olmaması, risklərin məbləği coğrafi yer və müvafiq olan sənaye sahəsi daxildir.

Öhdəliyin adekvatlıq testi

Hər hesabat tarixində sığortaçıların cəlb edilməsi ilə bağlı təxirə salınmış əlaqəli xərclər çıxılmaqla müqavilə öhdəliklərinin adekvatlığını təmin etmək üçün öhdəliyin adekvatlıq testləri həyata keçirilir.

Öhdəliyin adekvatlığı testi yeni ən dəqiq təxminlərə əsaslanan ehtimalların qəbul olunmasını tələb etdikdə, bu cür ehtimallar (əks kənarlaşma üzrə marjalar tətbiq edilmədən) həmin öhdəliklərin sonrakı qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilir. Bu cür test nəticəsində silinmiş hər hansı təxirə salınmış xərclər sonradan bərpa edilə bilməz.

Regress

Regressdən yaranan gəlir əldə edildiyi zaman tanınır və ya mənfəət və ya zərər və məcmu gəlirlər haqqında hesabatda "xilasətmə və subroqasiya üzrə əldə olunan vəsaitlər" kimi əks etdirilir.

İddialar

Ümumi iddialar sığorta polislərinin sahiblərinə ödənilmiş iddialardan, sığortalanmış şəxslə müqavilələrdən yaranan öhdəliklərin qiymətləndirilməsində dəyişikliklərdən, habelə xilasətmə və subroqasiya üzrə ödənişlər çıxılmaqla, daxili və xarici iddialarla bağlı əlavə xərcləri əks etdirir.

Vergi

Mənfəət vergisi xərcləri ödənilməli olan cari vergi və təxirə salınmış vergidən ibarətdir.

Cari vergi

Ödənilməli olan cari vergi il üzrə vergiyə cəlb olunan mənfəət əsasında tutulur. Vergiyə cəlb olunan mənfəət digər illərdə vergiyə cəlb olunmuş, yaxud gəlirdən çıxılan və heç vaxt vergiyə cəlb olunmayan, yaxud gəlirdən çıxılmayan gəlir və ya xərclər müddəaları ilə əlaqədar məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əksini tapmış mənfəətdən fərqlənir. Qrupun cari vergi üzrə öhdəliyi qanuni qüvvəyə minmiş və ya hesabat dövrünün sonuna tam həcmdə qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Təxirə salınmış vergi

Təxirə salınmış vergi maliyyə hesabatlarında əks olunan aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə vergiyə cəlb olunan mənfəətin hesablanması istisna edilən müvafiq vergi bazası arasındakı müvəqqəti fərq əsasında tanınır. Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri, ümumiyyətlə, vergiyə cəlb olunan bütün müvəqqəti fərqlər üçün tanınır. Təxirə salınmış vergi aktivləri, ümumiyyətlə, gəlirdən çıxılan bütün müvəqqəti fərqlər üçün tanınır, bu şərtlə ki, belə müvəqqəti fərqlərin hesaba alınması üçün gələcəkdə vergiyə cəlb olunacaq mənfəətin əldə olunması ehtimal edilsin. Müvəqqəti fərqlər vergiyə cəlb olunan mənfəətə və ya uçotda əks olunmuş mənfəətə təsir göstərən əməliyyatlar üzrə digər aktiv və öhdəliklərin ilkin tanınmasından (müəssisə birləşmələri istisna edilməklə) və ya qudvildən yaranarsa, belə təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri uçotda tanınır.

Qrupun müvəqqəti fərqlərin geri bərpa edilməsinə nəzarət edə bildiyi və müvəqqəti fərqlərin proqnozlaşdırıla bilən gələcəkdə geri bərpa olunmayacağı ehtimal edilən hallar istisna olunmaqla, təxirə salınmış vergi öhdəlikləri törəmə və asılı müəssisələrə investisiya qoyuluşları ilə bağlı vergiyə cəlb olunan müvəqqəti fərqlər üçün tanınır. Sözü gedən investisiya qoyuluşları bağlı gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlərdən yaranan təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız gələcəkdə belə müvəqqəti fərqlər əsasında tətbiq olunması üçün kifayət məbləğdə mənfəətin yaranacağı mümkün hesab edildikdə və onların proqnozlaşdırıla bilən gələcəkdə geri bərpa olunacağı gözlənildikdə tanınır.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin balans dəyəri hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir və aktivin bütün və ya müəyyən hissəsinin bərpa olunması üçün yetərli mənfəətin yaranacağı ehtimal edilməyən həddə qədər azaldılır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri hesabat dövrünün sonuna qanuni qüvvəyə minmiş və ya tam həcmdə minmiş vergi dərəcələrinə (və vergi qanunvericiliyinə) əsaslanmaqla aktivin satıldığı və ya öhdəliyin yerinə yetirildiyi dövrdə tətbiq olunacağı gözlənilən vergi dərəcəsi ilə qiymətləndirilir. Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəliklərinin qiymətləndirilməsi Qrupun hesabat dövrünün sonunda aktiv və öhdəliklərin balans dəyərini bərpa etməsindən və ya ödəməsindən asılı olaraq yaranacaq vergi nəticələrini özündə əks etdirir.

İl üzrə cari və təxirə salınmış vergilər

Cari və təxirə salınmış vergi digər məcmu gəlirlər haqqında hesabatda, yaxud birbaşa olaraq kapitalda göstərilən müddəalarla bağlı olduğu və nəticə etibarlı ilə, müvafiq olaraq digər məcmu gəlirlər və ya birbaşa kapital maddəsi kimi tanındığı hallar istisna edilməklə, məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınır.

Əməliyyat vergiləri

Azərbaycanda Qrupun fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq hesablanan bir sıra digər vergilər də vardır. Belə vergilər əməliyyat xərclərinin tərkib hissəsi kimi məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda daxil edilir.

Borclanma xərcləri

Təyinatı üzrə istismara verilməsi və ya satışı müəyyən vaxt tələb edən aktivlərin alınmasına, quraşdırılmasına, yaxud aktivin istehsal olunmasına birbaşa aid olan borclanma xərcləri, aktivlər təyinatı üzrə istismara hazır vəziyyətə gətirilənə və satılanadək, aktivlərin (maya) dəyərində əlavə olunur.

Müvafiq aktivlər üzrə istifadəsini gözləyən xüsusi borc vəsaitlərinə müvəqqəti investisiyalardan əldə olunan investisiya gəliri kapitallaşdırılmalı borclanma xərclərindən çıxılır.

Bütün digər borclanma xərcləri aid olduqları dövrün mənfəət və ya zərər hesablarında əks etdirilir.

Ödənişlər və işçilərə ödəmələrlə bağlı xərclər

Hesabat dövründə göstərilmiş xidmətlərlə bağlı işçilərə edilmiş ödənişlər, o cümlədən məzuniyyət ödənişləri və mükafatlar və aidiyyəti əmək haqqından tutmalar yarandıqları dövr üzrə xərc kimi tanınır.

Qrup Azərbaycan Respublikası Dövlət Pensiya Fonduna və müəyyən edilmiş haqlara malik pensiya planına müvafiq ayırmaları ödəməyə borcludur. Qrup tərəfindən Azərbaycan Respublikası Dövlət Pensiya Fonduna edilən ödəmələr işçilərə göstərilmiş müvafiq xidmətlər əsasında hesabat dövrü üzrə xərc kimi tanınır. Hər işçi üçün Azərbaycan Respublikası Dövlət Pensiya Fonduna ödəmələr hər işçinin ay üzrə ümumi gəlirinin 22% hissəsini təşkil edir.

Ümumi və inzibati xərclər

Mənfəət və zərər hesabatının ayrıca bölməsində qeyd olunanlardan başqa, Qrup tərəfindən çəkilmiş bütün xərclər mənfəət və zərər haqqında hesabatda ümumi və inzibati xərclər kimi tanınır. Ümumi və inzibati xərclər hesablama metodu əsasında aid olduqları dövr üzrə tanınır.

Ehtiyatlar

Ehtiyatlar Qrupun keçmişdə baş vermiş hadisənin nəticəsi kimi hazırda öhdəliyi (hüquqi və ya konstruktiv) olduqda tanınır; bu zaman Qrupdan öhdəliyin yerinə yetirilməsinin tələb olunacağı ehtimal edilir və öhdəlik məbləği etibarlı şəkildə hesablanı bilər.

Ehtiyatlar kimi tanınan məbləğ öhdəliklə bağlı risk və qeyri-müəyyənlikləri nəzərə almaqla hesabat dövrünün sonunda cari öhdəliyin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar tələb olunan məbləğlərin ən düzgün hesablanmasıdır. Ehtiyat ayırmaları hazırkı öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün hesablanmış pul vəsaitləri axınına istinad etməklə ölçülsə, onun balans dəyəri (pulun zaman dəyərinin təsiri əhəmiyyətli olduqda) həmin pul vəsaitlərinin cari dəyərində bərabər olur.)

Ehtiyatların yerləşdirilməsi üçün tələb olunan müəyyən və ya bütün iqtisadi mənfəətin kənar tərəflər vasitəsilə bərpa ediləcəyi gözlənilirsə, bu vəsaitin qaytarılması və alınacaq belə vəsaitlərin düzgün qiymətləndirilməsi barədə qəti əminlik olduqda alınacaq məbləğ uçotda aktiv kimi tanınır.

Şərti aktiv və öhdəliklər

Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınmır, lakin hesablaşma zamanı hər hansı resursların azalması ehtimalı olmayanadək belə öhdəliklər açıqlanmalıdır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınmır, lakin onlarla bağlı iqtisadi mənfəətin əldə olunacağı ehtimal edildikdə açıqlanmalıdır.

Xarici valyutalar

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları hazırlanarkən Qrupun əməliyyat valyutasından başqa digər valyuta (xarici valyutalar) ilə aparılan əməliyyatlar belə əməliyyatların aparıldığı tarixdə üstünlük təşkil edən mübadilə məzənnələri ilə qeydə alınır. Hər hesabat dövrünün sonunda xarici valyuta ilə ifadə olunmuş pul vəsaitlərinin valyuta mövqeyi həmin tarixdə üstünlük təşkil edən məzənnə ilə təkrar qiymətləndirilir.

Xarici valyutada ədalətli dəyər ilə uçota alınmış qeyri-monetar vəsaitlərin valyuta mövqeyi ədalətli dəyərin müəyyənləşdirildiyi tarixdə üstünlük təşkil edən məzənnə ilə təkrar qiymətləndirilir. İlk dəyərle xarici valyutada ölçülmüş qeyri-monetar vəsaitlərin valyuta mövqeyi təkrar qiymətləndirilmir.

Monetar maddələr üzrə mübadilə fərqləri məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınır.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi məqsədilə Qrupun xarici əməliyyatları üzrə aktiv və öhdəlikləri hər hesabat tarixinin sonuna üstünlük təşkil edən mübadilə məzənnələrini istifadə etməklə Azərbaycan manatına keçirilir. Gəlir və xərc maddələri həmin dövr üçün mübadilə məzənnələrində əhəmiyyətli dəyişiklik olmayana qədər dövr üzrə orta mübadilə məzənnələri ilə digər valyutaya köçürülür, belə dəyişikliklər olarsa əməliyyat tarixinə olan mübadilə məzənnələrindən istifadə edilir. Yaranan (əgər varsa) məzənnə fərqləri digər məcmu gəlirlər üzrə tanınır və kapitalda (müvafiq olaraq da qeyri-nəzarət paylarına aid edilməklə) toplanır.

İlin sonuna konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında Qrupun istifadə etdiyi valyuta mübadiləsi məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
AZN/1 ABŞ dolları	0.7845	0.7850
AZN/1 Avro	1.0780	1.0377
AZN/1 Gürcüstan laris	0.4521	0.4744

Girov

Qrup məqsədemüvafiq hesab edildiyi hallarda müştərilərin öhdəlikləri müqabilində girov alır. Girov adətən müştəri əmlakının müsadirə olunmasını nəzərdə tutur və Qrupa müştərinin həm cari, həm də gələcək öhdəlikləri ilə əlaqədar bu aktivlər üzrə iddianın qaldırılması üçün əsas yarıdır.

Geri alınmış girov, satış dəyərini çıxmaqla onun əvvəlki balans dəyəri və ədalətli dəyərinin aşağı olanı ilə qiymətləndirilir.

Kapital ehtiyatları

Qrupun maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatında kapital daxilində qeyd edilən ehtiyata (məcmu gəlirdən başqa) "Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi ehtiyatı" daxildir ki, bu da xarici əməliyyatlar üzrə xalis investisiyanın köçürülməsindən yaranan mübadilə fərqlərini qeyd etmək üçün istifadə edilir:

Asılı müəssisələrə investisiya qoyuluşları

Asılı müəssisə, üzərində Qrupun əhəmiyyətli dərəcədə təsiri olan və nə törəmə müəssisəsi kimi fəaliyyət göstərən, nə də birgə müəssisədə iştirak payını nəzərdə tutan müəssisə formasıdır. Əhəmiyyətli dərəcədə təsir deyildikdə, investisiya obyektinin maliyyə və əməliyyat siyasətlərinə nəzarət və ya birgə nəzarətin həyata keçirilməsi deyil, belə siyasətlər üzrə qərar qəbul edilməsi prosesində iştirak etmək səlahiyyətinə malik olmaq nəzərdə tutulur.

Asılı müəssisələrin fəaliyyət nəticələri, habelə aktiv və öhdəlikləri, kapital metodu ilə mühasibat uçotu üsulundan istifadə etməklə bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında öz əksini tapmışdır. Kapital metoduna əsasən, asılı müəssisəyə investisiya qoyuluşu ilkin olaraq maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda maya dəyəri ilə əks etdirilir və bu məbləğə sonradan Qrupun mənfəət və ya zərərdəki payının və asılı müəssisənin digər məcmu gəlirlərinin uçotda tanınması üçün düzəlişlər edilir. Qrupun asılı müəssisənin zərərində payı onun həmin müəssisədəki iştirak payından (məhiyyətə Qrupun asılı müəssisəyə xalis investisiya qoyuluşlarının bir hissəsini təşkil edən uzun müddətli iştirak payları daxil olmaqla) çox olarsa, Qrup sonrakı zərərlərdəki payının uçotda tanınmasını dayandırır. Yaranmış əlavə zərərlər yalnız Qrupun hüquqi və ya konstruktiv öhdəlikləri yaranan və ya asılı müəssisə adından ödənişlər edilən həddə qədər uçotda tanınır.

Satınalma dəyərinin asılı müəssisənin satınalma tarixində uçotda tanınmış müəyyən oluna bilən aktivlər, öhdəliklər və şərti öhdəliklərin xalis ədalətli dəyərində Qrupun payından artıq olan hər hansı hissəsi uçotda gələcək dövrlər üzrə qudvil kimi tanınır və investisiyanın balans dəyərində öz əksini tapır. Təkrar qiymətləndirmədən sonra Qrupun müəyyən oluna bilən aktivlər, öhdəliklər və şərti öhdəliklərin xalis ədalətli dəyərindəki payının satınalma dəyərindən artıq olan hissəsi dərhal məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınır.

39 sayılı MUBS-ın tələbləri Qrupun asılı müəssisəyə investisiya qoyuluşları üzrə dəyərsizləşmə zərərinin uçotda tanınmasının zəruri olub-olmamasını müəyyən etmək üçün tətbiq olunur.

Zərurət yarandıqda, investisiyaların bütün balans dəyəri (o cümlədən qudvil) "Aktivlərin dəyərsizləşməsi" adlı 36 sayılı MUBS-ə əsasən vahid bir aktiv formasında onun bərpa dəyərinin (satış xərcləri çıxılmaqla istismar dəyəri ilə ədalətli dəyərdən daha yüksəyi) balans dəyəri ilə müqayisəsi vasitəsilə dəyərsizləşməni müəyyən etmək üçün yoxlanılır. Uçotda tanınmış hər hansı dəyərsizləşmə zərəri investisiyaların balans dəyərinin bir hissəsini təşkil edir. Dəyərsizləşmə zərərinin bərpa olunması istənilən halda 36 sayılı MUBS-ə əsasən investisiyaların bərpa dəyərinin sonradan artan həddinə qədər uçotda tanınır.

Qrup ilə onun asılı müəssisəsi arasında əməliyyatlar baş tutduğu halda, belə əməliyyatlar nəticəsində yaranmış mənfəət və zərərlər yalnız Qrupun asılı müəssisədə ona aidiyyəti olmayan iştirak payı həddində konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında tanınır.

3. MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU MÜHAKİMƏLƏRİ VƏ TƏXMİNLƏRLƏ BAĞLI QEYRİ-MÜƏYYƏNLİYİN ƏSAS MƏNBƏLƏRİ

Mühasibat uçotu qaydalarını tətbiq edərkən, Qrup rəhbərliyindən digər mənbələrdən açıq əldə edilməsi mümkün olmayan aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində dair mühakimələr, hesablamalar və təxminlərin irəli sürülməsi tələb olunur. Hesablamalar və əlaqəli təxminlər keçmiş təcrübəyə və müvafiq hesab edilən digər amillərə əsaslanır. Faktiki nəticələr həmin təxminlərdən fərqli ola bilər.

Təxminlər və əsas götürülən fərziyyələr davamlı qaydada təhlil edilir. Mühasibat təxminlərinə olan düzəlişlər, belə düzəliş yalnız onun baş verdiyi dövrə təsir göstərdikdə həmin dövrdə, cari və gələcək dövrlərə təsir göstərdikdə isə, düzəlişin baş verdiyi və gələcək dövrdə tanınır.

Mühasibat uçotu qaydalarının tətbiqində əsas fərziyyələr

Aşağıda, təxminlərə istinad edilən hallar istisna olunmaqla, Qrupun mühasibat uçotu qaydalarının tətbiqi prosesində rəhbərlik tərəfindən irəli sürülmüş və konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında açıqlanan məbləğlərə ən çox təsir göstərən mühüm fərziyyələr göstərilir (aşağıda bax).

Təxminlərlə bağlı qeyri-müəyyənliyin əsas mənbələri

Aşağıda gələcək dövrlərə aid əsas fərziyyələr və hesabat dövrünün sonuna təxminlərlə bağlı qeyri-müəyyənliyin əsas mənbələri göstərilir ki, bu da növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsi riskini daşıyır.

Kreditlərin və debitor borclarının dəyərsizləşməsi

Qrup dəyərsizləşməni müəyyən etmək məqsədilə kreditləri və debitor borclarını mütəmadi olaraq nəzərdən keçirir. Qrupun kreditlər və debitor borcları portfelində baş vermiş dəyərsizləşmə üzrə zərərin tanınması üçün kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar yaradılır.

Qrup kredit və debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlara dair mühasibat təxminlərini qeyri-müəyyənliyin mənbəyi hesab edir, çünki (i) onlar gələcək cərimə faiz dərəcələri barədə fərziyyələrin, eləcə də dəyərsizləşmiş kreditlər və debitor borcları ilə bağlı potensial itkilərin qiymətləndirilməsinin yaxın keçmişdəki fəaliyyət nəticələrinə əsaslanmasından səbəbindən vaxtaşırı olaraq dəyişikliklərə çox məruz qalır və (ii) Qrupun hesabladığı zərər ilə faktiki zərər arasında hər hansı əhəmiyyətli fərq müqabilində ondan gələcək dövrlərdə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərə biləcək ehtiyatların qeyd edilməsi tələb oluna bilər.

Borcuların maliyyə çətinlikləri ilə üzləşdikdə və belə borculara dair tarixi məlumat mənbələri az sayda olduqda, Qrup hər hansı dəyərsizləşmə zərərinin məbləğini hesablamaq üçün rəhbərliyin mülahizələrindən istifadə edir. Eynilə, Qrup keçmiş fəaliyyət nəticələri, keçmiş müştəri davranışı, qrup daxilində borcuların ödəniş etmə vəziyyətindəki mənfi dəyişiklikləri göstərən müşahidə oluna bilən məlumatlar, eləcə də qrup daxilində aktiv üzrə öhdəliyin yerinə yetirilməməsi halları ilə əlaqəli olan ölkə və yerli iqtisadi şəraitlərə əsaslanmaqla gələcək pul axınlarındakı dəyişiklikləri hesablayır. Rəhbərlik kredit riski ilə səciyyələnən aktivlər halında əvvəllər baş vermiş zərər üzrə keçmiş təcrübəyə və kreditlər qrupunda olduğu kimi dəyərsizləşməyə dəlalət edən obyektiv sübutlara əsaslanan ehtimallardan istifadə edir.

Qrup tarixi məlumatlarda əksini tapmamış hazırkı vəziyyətlərin qeydə alınması məqsədilə kreditlər qrupu üzrə müşahidə oluna bilən məlumatlara düzəliş etmək üçün rəhbərliyin mühakimələrindən istifadə edir.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat müddəsinin daxil edilməsi mövcud iqtisadi və siyasi şəraitlərə əsasən müəyyən olunmuşdur. Qrup Azərbaycan Respublikasında belə şərtlərdə hansı dəyişikliklərin baş verəcəyini və belə dəyişikliklərin gələcək dövrlərdə maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi ehtiyatlarına necə təsir göstərəcəyini qabaqcadan söyləmək iqtidarında deyil.

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər müvafiq olaraq 240,939,572 AZN və 156,411,847 AZN və dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat məbləği isə müvafiq olaraq 7,046,913 AZN və 3,012,508 AZN təşkil etmişdir.

Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi

34 sayılı qeyddə göstəriləyi kimi, Qrup müəyyən növ maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini hesablamaq üçün müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan giriş məlumatlarından ibarət qiymətləndirmə üsullarından istifadə edir. 34 sayılı qeyddə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyənləşdirilməsində tətbiq edilən əsas fərziyyələrə dair geniş məlumat, eləcə də belə fərziyyələr üzrə həssaslıq təhlilinin təfərrüatları göstərilir. Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, tətbiq olunan seçilmiş qiymətləndirmə üsulları və fərziyyələr maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edilməsi üçün məqsədə uyğundur.

Əmlak və avadanlığın faydalı istismar müddəti

Yuxarıda əks olunduğu kimi, Qrup hər il hesabat dövrünün sonunda əmlak və avadanlığın hesablanmış faydalı istismar müddətlərini nəzərdən keçirir.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin bərpa oluna bilməsi

Qrup rəhbərliyi əmindir ki, hesabat tarixində təxirə salınmış vergi aktivlərinə qarşı qiymətləndirmə ehtiyatının yaradılmasına ehtiyac olmayacaq, çünki təxirə salınmış vergi aktivinin tamamilə realizə olunacağı ehtimalı daha çoxdur. Təxirə salınmış vergi aktivlərinin 31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə balans dəyəri müvafiq olaraq 885,286 manat və 1,441,125 manat təşkil etmiş və təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri müvafiq olaraq 659,378 manat və sıfır olmuşdur.

Sığorta müqavilələri üzrə qaldırılmış iddialardan yaranan son öhdəlik

Sığorta müqavilələri üzrə qaldırılmış iddialardan yaranan son öhdəliyin hesablanması fərziyyənin irəli sürülməsini tələb edir. Qrupun son olaraq belə iddialarla bağlı ödəyəcəyi öhdəliyin hesablanması zamanı nəzərə alınmalı olan bir neçə qeyri-müəyyən mənbələr vardır.

Sığorta zərəri ehtiyatları

Zərər ehtiyatı çəkilmiş xərclər üçün hesablamaların məcmusunu əks etdirir və RBNS və IBNR-i özündə birləşdirir. RBNS hesabat olunmuş, lakin hesabat tarixinə yerinə yetirilməmiş iddialarla bağlı təmin edilir. Hesablama Qrup tərəfindən hesabat tarixindən sonra yerinə yetiriləcək sığorta hadisəsinin araşdırılması zamanı əldə olunmuş məlumat əsasında aparılır. IBNR tarixi məlumat, ehtimal olunan yekun zərər əmsalları və hesabat olunan təxmini iddiaların artması faktorlarına əsaslanmaqla zərərin artması modellərinin müəyyən edilməsi üçün istifadə olunan aktuar metod əsasında müəyyən edilir. Gələcək pul daxilolmalarının həm məbləğini, həm də vaxtını qiymətləndirmək üçün istifadə olunan metodologiya və fərziyyələr zərər təxminləri ilə faktiki zərər arasında hər hansı fərqləri azaltmaq üçün mütəmadi şəkildə nəzərdən keçirilir.

Vergi qanunvericiliyi tələblərinin yerinə yetirilməsi

Mənfəət və əlavə dəyər vergisi üçün ehtiyatı qiymətləndirərkən mühüm mühakimə tələb olunur. Bir çox əməliyyatlar və hesablamalar üçün yekun vergi yanaşması yoxdur. Qrup vergi yoxlaması nəticəsində gözlənilən əlavə vergi qiymətləndirmələri üçün öhdəlikləri əlavə vergi öhdəliklərinin yaranıb-yaranmayacağı ehtimalı əsasında tanıyır. Bu məsələlərin vergi nəticəsi tanınmış ilkin məbləğlərdən fərqli olduqda, bu cür fərqlər mənfəət vergisi ehtiyatlarına belə qərarların verildiyi müddətdə təsir edəcək.

Əlavə dəyər vergisi aktivləri hər hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və əlavə dəyər vergisi aktivlərinin istifadə edilə bilməyəcəyi ehtimalı həcmində azaldılır. Bu ehtimalın hesablanmasına Qrupun gözlənilən fəaliyyətinə əsaslanan mühakimələr daxildir. Əlavə dəyər vergisi aktivlərinin gələcək istifadəsini, habelə keçmiş əməliyyat nəticələrini, əməliyyat planlarını, gələcək dövrlərə keçirilən vergi zərərlərinin müddətinin bitməsinə və vergi strategiyalarını qiymətləndirmək üçün müxtəlif faktorlar nəzərə alınır. Əgər faktiki nəticələr bu qiymətləndirmələrdən fərqlənirsə və ya bu qiymətləndirmələrə gələcək dövrlərdə düzəliş edilməsi tələb olunarsa, bu maliyyə vəziyyətinə, əməliyyat nəticələrinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə mənfi təsir edə bilər.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların uçotda ilkin tanınması

Adi fəaliyyət gedirdə Qrup əlaqəli tərəfləri ilə əməliyyatlar həyata keçirir. 39 sayılı MUBS maliyyə alətlərinin uçotda ədalətli dəyər əsasında ilkin tanınmasını tələb edir. Belə əməliyyatlar üçün fəal bazarın mövcud olmadığı halda onların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələri ilə qiymətləndirilib-qiymətləndirilməməsinə dair qərar verildikən mülahizələrdən istifadə olunur. Mülahizələr əlaqəli olmayan tərəflərlə həyata keçirilən oxşar əməliyyatların qiymətləndirilməsinə və effektiv faiz dərəcəsinin təhlilinə əsaslanır.

4. YENİ VƏ DÜZƏLİŞ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ BEYNƏLXALQ STANDARTLARININ (MHBS) TƏTBİQİ

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında açıqlanan məbləğlərə təsir edən MHBS-lərə düzəlişlər

Cari ildə aşağıdakı yeni və ya düzəliş edilmiş standartlar və şərtlər qəbul edilmişdir ki, bunlar da hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında açıqlanan məbləğlərə təsir göstərmişdir.

Maliyyə hesabatlarına təsir göstərən standartlar

Açıqlamalar haqqında yeni və düzəliş edilmiş standartlar

Konsolidasiya, birgə razılaşmalar, asılı müəssisələr və açıqlamalara dair yeni və düzəliş edilmiş standartlar

2011-ci ilin may ayında konsolidasiya, birgə razılaşmalar, asılı müəssisələr və açıqlamalara dair beş standart toplusu buraxılmışdır ki, bu standartlara da MHBS 10 Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları, MHBS 11 Birgə razılaşmalar, MHBS 12 Digər müəssisələrdə iştirak paylarının açıqlanması, MUBS 27 Fərdi maliyyə hesabatları (2011-ci ildə düzəliş edildiyi kimi) və MUBS 28 Asılı və Birgə Müəssisələrə İnvestisiyalar (2011-ci ildə düzəliş edildiyi kimi) daxildir. Bu standartlar buraxıldıqdan sonra bu standartlara keçid üzrə müəyyən təlimatları aydınlaşdırmaq üçün MHBS 10-a, MHBS 11-ə və MHBS 12-yə düzəlişlər buraxılmışdır.

Qrup bu il ilk dəfə MHBS 10, MHBS 11, MHBS 12-yə keçidlə qaydaları ilə bağlı düzəlişlərlə birgə MHBS 10, MHBS 11, MHBS 12 və MUBS 28-i (2011-ci ildə yenilənmiş) də tətbiq etmişdir. MUBS 27 (2011-ci ildə yenilənmiş) fərdi maliyyə hesabatlarından bəhs etdiyi üçün Qrup tətbiq edilmişdir.

Bu standartların tətbiqinin təsiri aşağıda açıqlanır.

MHBS 10-nun tətbiqinin təsiri. MHBS 10 konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarından bəhs edən *Konsolidə Edilmiş və Fərdi Maliyyə Hesabatları* haqqında MUBS 27-nin və *Konsolidasiya-Xüsusi Məqsədli Müəssisələr* haqqında ŞDK 12-nin müəyyən hissələrini əvəz edir. MHBS 10-a əsasən nəzarətin şərhli dəyişilmişdir. Belə ki, investor investisiya qoyulan obyekt üzrə nəzarəti a) investisiya qoyulan müəssisə üzərində səlahiyyətə malik olduqda, b) investisiya qoyulan müəssisə ilə iş birliyindən gəlir əldə etdikdə və ya belə gəlirlərə hüquqa malik olduqda və c) gəlirlərə təsir etmək üçün öz səlahiyyətindən istifadə etmək qabiliyyətinə malik olduqda həyata keçirə bilər. Investor investisiya obyektini üzərində nəzarəti həyata keçirə bilmək üçün hər üç meyara cavab verməlidir. Əvvəllər nəzarət dedikdə müəssisənin fəaliyyətindən mənfəət əldə etmək üçün müəssisənin maliyyə və əməliyyat siyasətlərinin idarə edilməsi nəzərdə tutulurdu. MHBS 10-a investorun investisiya obyektini üzərində nəzarətini açıqlayan əlavə qayda da daxil edilmişdir. MHBS 10-a daxil edilən digər qaydalar da Qrupa şamil olunur ki, bu da investisiya obyektini üzrə səsvəmə hüquqlarının 50%-dən az hissəsinə sahib olan investorun belə obyekt üzərində nəzarətinin olub-olmamasını nəzərdə tutur.

31 dekabr 2012-ci il tarixinə Qrup bilvasitə AtaSanaye” MMC vasitəsilə “Zəyəm Kənd Maş” ASC-nin 30%-nə sahib olmuşdur. Qalan 59% və 11% müvafiq olaraq cənab M.Rəfiyevin və digər səhmdarların mülkiyyətindədir. Qrupun “Zəyəm Kənd Maş” ASC-nə 30% həcmində investisiyası bu şirkətin rəsmi qeydiyyatından əvvəl qoyulmuşdur. 2013-cü ilin may ayınadək “Zəyəm Kənd Maş” ASC Qrupun nəzarətində idi. Qrupun investisiya obyektı üzərində səlahiyyətləri olmuşdur və Qrupun öz gəlirlərini dəyişmək üçün bu səlahiyyətlərdən istifadə etmək imkanları var idi. “Zəyəm Kənd Maş ASC konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında 30 aprel 2013-cü il tarixinədək (“Zəyəm Kənd Maş” ASC üzərində nəzarət digər şirkətə verilənədək) törəmə müəssisə kimi təqdim olunmuşdur.

MHBS 10-nun ilk tətbiq tarixində (1 yanvar 2013-cü il) Qrupun rəhbərliyi yeni nəzarət anlayışına və MHBS 10-da qeyd edilən aidiyyəti təlimata əsasən onun “Zəyəm Kənd Maş ASC üzərində nəzarətə malik olub-olmaması barədə qiymətləndirmə aparmışdır. Qrup “Zəyəm Kənd Maş ASC üzərində tam səlahiyyəti olduğundan, rəhbərlik onun “Zəyəm Kənd Maş ASC üzərində təsis olunduğu müddətdən etibarən səlahiyyətə malik olması qərarına gəlmişdir. Bu səbəbdən də, MHBS 10-nun tələblərinə uyğun olaraq 18 yanvar 2006-cı il tarixdən “Zəyəm Kənd Maş ASC Qrupun törəmə müəssisəsi olmuşdur. 2013-cü ilin may ayından etibarən Qrup “Zəyəm Kənd Maş ASC üzərində nəzarəti itirmiş və konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında asılı müəssisə kimi təqdim etmişdir.

2012-ci il üçün müqayisəli məbləğlər və 1 yanvar 2012-ci il tarixinə aidiyyəti məbləğlər MHBS 10-da müəyyən olunan müvafiq keçid müddəalarına əsasən yenidən qeyd edilmişdir.

MHBS 11-in tətbiqinin təsiri . MHBS 11 Birgə müəssisələrdə iştirak payları haqqında MUBS 31-i əvəz edir və ŞDK 13 Birgə Nəzarət edilən Müəssisələr - Sahibkarlar tərəfindən Qeyri-Monetar Yardımlar adlı müvafiq şərhde göstərilən qayda MUBS 28-ə (2011-ci ildə düzəliş edilmiş) daxil edilmişdir. MHBS 11 iki və ya daha artıq tərəfin nəzarətinin olduğu birgə razılaşmanın təsnifləndirilmə və uçota alınma qaydasını nəzərdə tutur. MHBS 11-ə əsasən birgə razılaşmaların yalnız iki növü vardır – birgə əməliyyatlar və birgə müəssisələr. MHBS 11 üzrə birgə razılaşmaların təsnifatı birgə razılaşma tərəflərinin hüquq və öhdəliklərinə əsasən, razılaşmaların strukturunu, hüquqi formalarını, belə tərəflər arasında razılaşdırılmış şərtləri, eləcə də müvafiq hallarda digər fakt və vəziyyətləri nəzərə almaqla müəyyən edilir. Birgə əməliyyat, razılaşma üzrə birgə nəzarətə malik tərəflərə (birgə payçılar) belə razılaşma ilə əlaqədar aktivlər üzrə hüquqlar və öhdəliklər verən birgə razılaşmadır. Birgə müəssisə, razılaşma üzrə birgə nəzarətə malik tərəflərə (birgə sahibkarlar) razılaşma ilə bağlı xalis aktivlərə hüquq verən birgə razılaşmadır. Əvvəllər MUBS 31 birgə razılaşmaların üç növünü nəzərdə tuturdu – birgə nəzarət edilən müəssisələr, birgə nəzarət edilən əməliyyatlar və birgə nəzarət edilən aktivlər. MUBS 31 üzrə birgə razılaşmaların təsnifatı başlıca olaraq razılaşmanın hüquqi forması əsasında müəyyən edilmişdir (məs., ayrıca müəssisə üzrə müəyyən edilmiş birgə razılaşma birgə nəzarət edilən müəssisə kimi uçota alınmışdır).

Birgə müəssisələrin və əməliyyatların ilkin və sonrakı uçotu fərqlənir. Birgə müəssisələrə investisiyalar iştirak payı metodu ilə tanınır (proporsional konsolidasiya metoduna artıq icazə verilmir). Birgə əməliyyatlara investisiyaların uçot qaydası isə hər birgə payçının öz aktivlərini (eləcə də birgə sahib olduğu aktivlər üzrə hissəsini), öz öhdəliklərini (eləcə də birgə götürülmüş öhdəliklər üzrə hissəsini), öz gəlirlərini (eləcə də birgə əməliyyat məhsulunun satışından əldə edilən gəlir üzrə hissəsini) və öz xərclərini (eləcə də birgə çəkilmiş xərclər üzrə hissəsini) tanınmasından ibarətdir. Hər birgə payçı birgə əməliyyatdakı payı ilə bağlı aktiv və öhdəlikləri, gəlir və xərcləri tətbiq edilən standartlara uyğun uçota alır.

MHBS 12-nin tətbiqinin təsiri. MHBS 12 açıqlamalarla bağlı yeni standartdır və törəmə müəssisələr, birgə razılaşmalar, asılı müəssisələr və/və ya konsolidə edilməmiş strukturlu müəssisələrdə payları olan müəssisələrə aid edilir. Ümumilikdə MHBS 12-nin tətbiqi konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında daha geniş açıqlamaların verilməsi ilə nəticələnmişdir.

“Maliyyə Alətləri: Məlumatın Açıqlanması” adlı MHBS 7-yə düzəlişlər

Qrup bu il Məlumatın Açıqlanması - Maliyyə aktivlərinin köçürülməsi haqqında MHBS 7-yə edilmiş düzəlişləri tətbiq etmişdir. Düzəlişlər maliyyə aktivlərinin köçürülməsi zamanı yaranacaq risklərlə bağlı daha yüksək şəffaflığı təmin etmək üçün maliyyə aktivlərinin köçürülməsi əməliyyatları üzrə açıqlama tələblərini artırır.

Cari ildə Qrup tanınması dayandırılmamış hər hansı maliyyə aktivlərinin köçürülməsini həyata keçirməmişdir. Bu səbəbdən düzəlişlərin tətbiqinin Qrupun maliyyə hesabatlarına heç bir təsiri müşahidə edilməmişdir.

“Maliyyə hesabatlarının təqdimatı” haqqında MUBS 1-ə düzəlişlər (2011-ci ilin iyun ayında düzəliş edilmiş)

Qrup Digər Məcmu Gəlir Maddələrinin Təqdimatı adlı MUBS 1-ə düzəlişləri tətbiq etmişdir. Düzəliş məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tələb olunan açıqlama dərəcəsini artırır.

Bu düzəlişin təsiri məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatdakı müvafiq maddələrin aid edildiyi MHBS-ə müvafiq olaraq sonradan mənfəət və ya zərər kimi yenidən təsnifləşdirilməyəcək maddələrlə sonradan mənfəət və ya zərər kimi yenidən təsnifləşdiriləcək maddələrin təhlilindən ibarət olmuşdur. Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına da mənfəət vergisinin eyni əsasda təhlili məqsədlə düzəlişlər edilmişdir. Düzəlişlər retrospektiv qaydada tətbiq edilmişdir və buna görə də dəyişikliyi əks etdirmək üçün məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatın maddələri yenilənmiş şəkildə təqdim edilmişdir. Yuxarıda qeyd edilən təqdimat dəyişiklikləri istisna olmaqla, MUBS 1-ə düzəlişlərin tətbiqi mənfəət və ya zərəre, məcmu gəlirə və cəmi konsolidə edilmiş məcmu gəlirə təsir göstərməmişdir.

MUBS 19 “İşçilərin mükafatlandırılması” (2011-ci ilin iyun ayında düzəliş edilmiş)

Qrup bu il İşçilərin Mükafatlandırılması adlı MUBS 19-u (2011-ci ilin iyun ayında düzəliş edilmiş) tətbiq etmişdir. MUBS 19-a düzəlişlər müəyyən olunmuş pensiya ödənişləri və işdən çıxma müavinətləri üçün uçot qaydalarını dəyişir. Ən mühüm dəyişikliklər müəyyən olunmuş müavinət öhdəliklərində və plan aktivlərində dəyişikliklərin uçotu ilə bağlıdır. Qrupun müəyyən edilmiş müavinət planları olmadığına görə MUBS 19-un (iyun 2011-ci il) tətbiqi əhəmiyyətli təsire malik olmamışdır.

MHBS 13 “Ədalətli Dəyər Ölçülməsi”

Qrup MHBS 13-ü bu il ilk dəfə tətbiq etmişdir. MHBS 13 ədalətli dəyərin ölçülməsi və açıqlanması üçün vahid qaydaları müəyyən edir. MHBS 13-n əhatə dairəsi genişdir; MHBS 13 üzrə ədalətli dəyərin ölçülməsi tələbləri həm maliyyə, həm də qeyri-maliyyə alətləri maddələrinə şamil olunur ki, bununla əlaqədar digər MHBS-lər, müəyyən olunmuş hallar istisna olmaqla, ədalətli dəyərin ölçülməsini və onunla bağlı açıqlamaları tələb edir və ya buna icazə verir.

MHBS 13 ədalətli dəyəri hazırkı bazar şəraitində qiymətləndirmə tarixinə əsas (və ya ən üstün) bazarda düzgün təşkil olunmuş əməliyyat üzrə aktivin satılmasından əldə oluna bilən və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödənilmiş qiymət kimi müəyyən edir. MHBS 13-ə əsasən ədalətli dəyər qiymətin bilavasitə müşahidə olunmasından və ya digər qiymətləndirmə vasitəsini istifadə etməklə hesablanmasından asılı olmayaraq son qiymətdir. Həmçinin, MHBS 13-ə geniş açıqlama tələbləri daxildir.

Əlavə açıqlamalardan başqa, MHBS 13-ün tətbiqinin maliyyə hesabatlarındakı məbləğlərə əhəmiyyətli təsiri olmamışdır.

Maliyyə hesabatlarının təqdimatı haqqında MUBS 1-ə düzəlişlər (2009-2011-ci illəri əhatə edən və 2012-ci ilin may ayında buraxılmış MHBS-lərə illik təkmilləşmələrin bir hissəsi kimi)

2009-2011-ci illəri əhatə edən illik təkmilləşmələr çərçivəsində MHBS-lərə çoxlu sayda düzəlişlər edilmişdir. Qrupa aid olan düzəlişlərə keçmiş dövrün əvvəlinə (maliyyə vəziyyəti haqqında üçüncü hesabat) maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatın və aidiyyəti qeydlərin təqdim olunma vaxtı ilə bağlı MUBS 1-ə edilmiş düzəlişlər daxildir. Düzəlişlər maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş üçüncü hesabatın (a) Qrup mühasibat uçotunu keçmiş dövrlərə aid etməklə tətbiq etdikdə və ya maliyyə hesabatlarındakı maddələri keçmiş dövrlərə aid etməklə yenidən bəyan etdikdə və ya yenidən təsnifləndirdikdə və (b) keçmiş dövrlərə aid olunan tətbiq, yenidən bəyannamə və ya yenidən təsnifləndirmə maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş üçüncü hesabatdakı məlumatı mühüm təsir etdikdə tələb olunduğunu müəyyən edir. Düzəlişlərə əsasən maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş üçüncü hesabatla əlaqədar qeydlərin əlavə olunmaması tələb edilmir.

“Açıqlamalar - Maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi” üzrə MHBS 7-yə düzəlişlər

MUBS 32 “Maliyyə Alətləri: Təqdimat” müəyyən meyarlar təmin edildikdə maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsini tələb edir. MHBS 7-yə düzəlişlər müəssisələrdən qüvvədə olan qarşılıqlı əvəzləşdirmə haqqında əsas razılaşmaya və ya oxşar razılaşmalara əsasən konsolidə edilmiş maliyyə alətləri üzrə əvəzləşdirmə və əlaqədar əməliyyatlar (məsələn, girovun uçotu ilə bağlı tələblər) üçün hüquqlara dair məlumatın açıqlanmasını tələb edir.

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni və düzəliş edilmiş MHBS-lər

Grup buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş aşağıdakı yeni və düzəliş edilmiş MHBS-ləri tətbiq etməmişdir:

MHBS 9 Maliyyə alətləri

MHBS 9-un icbari tətbiq tarixi və keçid açıqlamaları haqqında MHBS 9 və MHBS7-yə düzəlişlər
MHBS 10, MHBS 12 və İnvestisiya mülkiyyəti haqqında MUBS 27-yə düzəlişlər¹

Maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin əvəzləndirilməsi haqqında MUBS 32-yə düzəlişlər¹
Aktivlərin dəyərsizləşməsi haqqında MUBS 36-ya düzəlişlər¹

Maliyyə Alətləri: Tanınma və qiymətləndirmə haqqında MUBS 39-a düzəlişlər¹

İcbari ödənişlər haqqında MHBSKŞ 21-ə düzəlişlər¹

¹ Daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə, 1 yanvar 2014-cü il tarixdə başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir.

MHBS 9 Maliyyə Alətləri

2009-cu ilin noyabr ayında buraxılmış MHBS 9 maliyyə aktivlərinin təsnifatı və qiymətləndirilməsi üçün yeni tələbləri təqdim edir. Maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və ölçülməsi, habelə tanınmasının dayandırılması ilə bağlı yeni tələblərin daxil edilməsi məqsədilə 2010-cu ilin oktyabrında MHBS 9-a düzəliş olunmuşdur.

MHBS 9 üzrə əsas tələblər:

- Maliyyə Alətləri: Tanınma və Ölçülmə” adlı 39 sayılı MUBS-un əhatə dairəsinə daxil olan bütün tanınmış maliyyə aktivlərinin sonradan amortizasiya olunmuş yaxud ədalətli dəyərlə ölçülməsi tələb olunur. Xüsusilə də, müqavilə üzrə pul daxilolmalarının yığılması məqsədini daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılan və müqavilə üzrə pul daxilolmaları yalnız əsas borc məbləği, eləcə də ödənilməmiş əsas borc məbləği üzrə faizlərin ödənilməsindən ibarət olan borc investisiyaları ümumiyyətlə növbəti hesabat dövrlərinin sonunda amortizasiya edilmiş dəyərlə ölçülür. Bütün digər borc və kapitalla investisiya qoyuluşları növbəti hesabat dövrlərinin sonunda ədalətli dəyərlə ölçülür. Bundan başqa Maliyyə alətləri haqqında MHBS 9-a əsasən müəssisələr (ticarət üçün saxlanılmayan) yalnız dividend üzrə gəliri məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanımaq şərtilə kapitalla investisiyanın ədalətli dəyərində sonrakı dəyişikliklərin digər məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda təqdim edilməsi ilə bağlı yekun seçim edə bilərlər.
- 9 sayılı MHBS-ə əsasən ədalətli dəyəri mənfəət və ya zərərdə tanınan kimi müəyyən edilmiş maliyyə öhdəlikləri halında, bu cür maliyyə öhdəliyi üzrə kredit riskindəki dəyişikliyə aid edilən onun ədalətli dəyərində baş vermiş dəyişiklik öhdəlik üzrə kredit riskində baş vermiş dəyişikliyin təsir nəticələrinin digər məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınması mənfəət və ya zərər üzrə uçot qeydlərində uyğunsuzluqların baş verməsinə və ya artmasına gətirib çıxarmadığı halda digər məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda təqdim olunur. Maliyyə öhdəliyinin kredit riskinə aid edilən ədalətli dəyər də baş vermiş dəyişiklik sonradan məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda təkrar təsnif edilmir. 39 sayılı MUBS-ə əsasən ədalətli dəyəri mənfəət və ya zərərdə tanınan kimi müəyyən edilmiş maliyyə öhdəliyinin ədalətli dəyərindəki dəyişikliklərin məbləği bütövlüklə məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda təqdim olunur.
- Hecinq uçotunu riskin idarə edilməsinə daha yaxşı uyğunlaşdırmaq üçün hecinqin uçotu ilə bağlı tələblərə düzəliş edilmişdir. Bu standart müəssisələrə uçot siyasətləri ilə əlaqədar MHBS 9-dakı hecinqin uçotu tələblərini tətbiq etmək və ya bütün hecinqlər üçün MUBS 39-un tətbiqini davam etdirmək seçimini verir, belə ki, standart hazırda makro hecinqin uçotu ilə bağlı məsələləri əhatə etmir.

MHBS 9 2018-ci ilin yanvar ayından etibarən qüvvədə olacaq.

Grupun rəhbərliyi, MHBS 9-un gələcəkdə tətbiqinin onun maliyyə alətləri və maliyyə öhdəlikləri ilə bağlı açıqlanan məbləğlərə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə biləcəyini düşünür. Lakin tam təhlil başa çatmayana qədər MHBS 9-un təsiri ilə bağlı əsaslı təxminin irəli sürülməsi məqsəduyğun deyildir.

İnvestisiya müəssisələri haqqında MHBS 10, MHBS 12 və MUBS 27-yə düzəlişlər

MHBS 10-a düzəlişlər investisiya müəssisəsini müəyyən edir və investisiya müəssisəsi anlayışına uyğun olan hesabatçı müəssisədən öz törəmə müəssisələrini konsolidasiya etməməyi, bunun əvəzinə onları öz konsolidə edilmiş və fərdi maliyyə hesabatlarında mənfəət və ya zərər hesabları üzrə ədalətli dəyərlə göstərməyi tələb edir.

İnvestisiya müəssisəsi kimi fəaliyyət göstərmək üçün hesabatçı müəssisədən aşağıdakılar tələb olunur:

- Bir və ya daha çox investordan onları peşəkar investisiya idarəetmə xidmətləri ilə təmin etmək üçün vəsaitlər almaq;
- İnvestorlar qarşısında biznes məqsədinin yalnız kapitalın dəyərindəki artımdan və ya investisiya gəlirindən və ya hər ikisindən mənfəətin əldə edilməsindən ibarət olması barədə öz üzərinə öhdəlik götürmək; və
- Bütün investisiyalar üzrə ədalətli dəyər əsasında fəaliyyət nəticələrini qiymətləndirmək və müəyyən etmək.

İnvestisiya müəssisələri üçün yeni açıqlama tələblərini tətbiq etmək məqsədilə MHBS 12-yə və MUBS 27-yə növbəti düzəlişlər edilmişdir. Qrup investisiya müəssisəsi olmadığından Qrupun rəhbərliyi investisiya müəssisələrinə düzəlişlərin onun maliyyə hesabatlarına hər hansı təsir edəcəyini düşünmür.

MHBS 14 Tariflərin tənzimlənməsi üzrə təxirə salınmış hesablar

MHBS 14 faiz dərəcələrinin tənzimlənməsindən yaranan təxirə salınmış hesab qalıqları üçün uçotu müəyyən edir. Bu standart faiz dərəcəsinin tənzimlənməsinə aid edilən məbləğləri uçotda əvvəllər ÜQMUP-a uyğun olaraq əks etdirən və MHBS-ləri yalnız ilk dəfə tətbiq edən tərəflərə aiddir. MHBS 14 MHBS-ləri ilk dəfə tətbiq edənlərə müəyyən dəyişikliklər etməklə faiz dərəcələrini əvvəlki ÜQMUP-in uçot qaydaları ilə tənzimləməkdə davam etməyə icazə verir. Bu standart tariflərin tənzimlədiyi təxirə salınmış hesab qalıqlarının maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda və həmin qalıqlardakı hərəkətlərin mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər haqqında hesabatda ayrıca təqdim olunmasını tələb edir. Tariflərin tənzimlənməsi formalarını onların mahiyyətini və aidiyyəti riskləri müəyyən etmək üçün açıqlamalar tələb olunur. MHBS 14 müəssisənin ilk MHBS əsasında hazırlanmış maliyyə hesabatları üçün daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə, 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonrakı dövrlər üçün qüvvədədir.

MHBS 15 Müştərilərlə Müqavilələr üzrə Gəlirlər

Bu standart Mühasibat Uçotunun Bəynəlxalq Standartları Şurası ilə Maliyyə Uçotunun Bəynəlxalq Standartları Şurası arasında 2002-ci ildə başlamış konvergeniya layihəsi nəticəsində hazırlanmışdır. Standart 1 yanvar 2017-ci il tarixində başlayan və bu tarixdən sonrakı dövrlər üçün icbari şəkildə tətbiq edilməlidir. Bununla bəla, hər hansı yerli qanunvericilik tələblərindən asılı olaraq erkən tətbiqinə icazə verilir.

MHBS 15, MHBS-ə əsaslanan hesabatları təqdim edən tərəfin gəlirləri necə və nə zaman tanıyacağını müəyyən edir. Belə də maliyyə hesabatı istifadəçilərini məlumatlandırıcı və müvafiq açıqlamalarla təmin etməyi belə müəssisələrdən tələb edir. Həmçinin, bu standart, müştərilərlə bütün müqavilələrə tətbiq edilməli olan vahid, müəyyən prinsiplərə əsaslanan beş mərhələli model təqdim edir.

Qrupun rəhbərliyi bu standartın tətbiqinin onun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına hər hansı əhəmiyyətli təsiri olacağını düşünmür.

Maliyyə aktivlərinin və Maliyyə öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi haqqında MUBS 32-yə düzəlişlər. MUBS 32-yə düzəlişlər maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi ilə bağlı tələblərə aydınlıq gətirir. Xüsusilə də, bu düzəlişlər "hazırda əvəzləşdirmə üçün hüquqi qüvvəyə malik olan" və "eyni zamanda satış və hesablaşmanın aparılması" ifadəsinin mənasına aydınlıq gətirir.

Qrup əvəzləşdirilməli olan hər hansı maliyyə aktivlərinə və ya maliyyə öhdəliklərinə malik olmadığından onun rəhbərliyi MUBS 32-yə bu düzəlişlərin tətbiqinin Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına mühüm təsir edəcəyini düşünmür.

MHBS-lərə 2013-cü il üzrə illik təkmilləşmələr (2013-cü ilin dekabr ayında buraxılmış və 1 iyul 2014-cü il tarixdən başlayan və ya ondan sonrakı dövrlər üçün qüvvədə olan düzəlişlər)

Təkmilləşmələr dörd standart üzrə dəyişikliklərdən ibarətdir.

- MHBS 1 üzrə nəticələrə edilmiş düzəlişlər standartın yeni versiyasının hansı sahələrdə hələ icbari olmadığına, lakin erkən qəbul üçün hazır olduğuna aydınlıq gətirir; standartı ilk dəfə qəbul edənlər həmin standartın təqdim olunan bütün dövrlərdə tətbiq edilməsini təmin etmək şərtilə, həm köhnə, həm də yeni versiyadan istifadə edə bilərlər.
- MHBS 3-ə edilmiş düzəlişlər bu standartın MHBS 11 üzrə istənilən birgə razılaşmaların yaradılması ilə bağlı mühasibat uçotuna tətbiq edilməyinə aydınlıq gətirir. Həmçinin, düzəliş standartın əhatə dairəsi üzrə istisnanın yalnız birgə müəssisələrin maliyyə hesabatlarına aid olduğuna aydınlıq gətirir.
- MHBS 13-ə edilmiş düzəlişlər MHBS 13-dəki portfel istisnalarının MUBS 39-un və ya MHBS 9-un əhatə dairəsinə daxil olan bütün müqavilələrə (qeyri-maliyyə vəsaitlərinin alınması və ya satılması müqavilələri daxil olmaqla) şamil olunduğuna və müəssisəyə bir qrup maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin xalis əsasda qiymətləndirilməsi imkanı verdiyinə aydınlıq gətirir.
- MUBS 40-a edilmiş düzəlişlər - MUBS 40 və MHBS 13-ün birgə tətbiqinin mümkünlüyünə aydınlıq gətirir. MUBS 40-dakı təlimat maliyyə hesabatlarının tərtibatçılarna investisiya əmlakı ilə təsisçiyə məxsus olan əmlakı fərqləndirməyə kömək edir. Həmçinin, tərtibatçılar investisiya əmlakı alışıının müəssisələrin birləşməsi olub-olmadığına aydınlıq gətirmək üçün MHBS 3-dəki təlimatlara istinad etməlidirlər.

MUBS 36-ya düzəlişlər

“Aktivlərin dəyərsizləşməsi” haqqında MUBS 36-ya düzəlişlər aktivlərin və ya gəlir gətirən obyektlərin bərpa dəyərinin açıqlanması tələbinin olduğu halları azaldır, tələb olunan açıqlamalara aydınlıq gətirir və bərpa dəyəri ilkin dəyər üsulunu istifadə etməklə müəyyən edilən zaman dəyərsizləşmənin (və ya dəyişikliklərin) təyin edilməsində istifadə olunan diskont dərəcənin açıqlanması üçün dəqiq tələbləri təqdim edir.

İcbari ödənişlər haqqında MHBSKŞ 21-ə düzəlişlər

İcbari ödənişlər haqqında MHBSKŞ 21-ə düzəlişlərdə dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş icbari ödəniş (yığımlar), həmçinin, “Qiymətləndirilmiş öhdəliklər, Şərti öhdəliklər və Şərti aktivlər” adlı MUBS 37-yə müvafiq olaraq uçota daxil edilən, eləcə də vaxtı və məbləği müəyyən edilmiş icbari ödəniş öhdəliklərinin tanınma vaxtına dair qaydalar nəzərdə tutulmuşdur.

Şərhdə ödəniş öhdəliyinin tanınması üçün öhdəlik yaradan hadisə həmin icbari ödənişin müvafiq qanunvericiliyə uyğun qaydada həyata keçirilməsini sürətləndirən fəaliyyət kimi müəyyən edilir. Burada icbari ödəniş öhdəliklərinin tanınmasına dair qaydalar qeyd olunmuşdur:

- Öhdəlik yaradan hadisə müəyyən müddət ərzində baş verərsə ödəniş öhdəliyi də tədricən tanınır.
- Öhdəlik minimum həddə çatmaqla yaranırsa, ödəniş öhdəliyi belə minimum həddə çatdıqda tanınır.

Yuxarıda digər hallar nəzərdə tutulmamışdırsa, standart və şərtlərin Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilmir.

5. XALIS FAİZ GƏLİRİ

	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il
Faiz gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:		
Amortizasiya olunmuş dəyərle qeyd edilən maliyyə aktivləri:		
Dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri	30,781,401	21,730,829
Dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri	2,272,701	1,799,275
Ədalətli dəyərle göstərilən maliyyə aktivləri	<u>3,772,072</u>	<u>3,796,319</u>
Cəmi faiz gəliri	<u>36,826,174</u>	<u>27,326,423</u>
Amortizasiya olunmuş dəyərle qeyd edilən maliyyə aktivləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə faizlər	29,756,707	19,942,106
Banklardan alınacaq qalıq vəsaitlər üzrə faiz	2,967,577	3,238,079
Digər faiz gəliri	<u>329,818</u>	<u>349,919</u>
Cəmi amortizasiya olunmuş dəyərle qeyd edilən maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri	<u>33,054,102</u>	<u>23,530,104</u>
Ədalətli dəyərle göstərilən maliyyə aktivləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
Satıla bilən maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri	3,772,072	3,796,319
Ədalətli dəyərle göstərilən maliyyə aktivləri üzrə cəmi faiz gəliri	<u>3,772,072</u>	<u>3,796,319</u>
Faiz xərci aşağıdakılardan ibarətdir:		
Amortizasiya olunmuş dəyərle qeyd edilən maliyyə öhdəlikləri üzrə faiz	(16,692,214)	(12,108,568)
Digər maliyyə xərcləri (Qeyd 17)	<u>(1,156,953)</u>	<u>-</u>
Cəmi faiz xərci	<u>(17,849,167)</u>	<u>(12,108,568)</u>
Amortizasiya olunmuş dəyərle qeyd edilən maliyyə öhdəlikləri üzrə faiz xərci aşağıdakılardan ibarətdir:		
Müştərilər və banklar tərəfindən qoyulmuş depozitlər üzrə faizlər	(15,934,761)	(10,820,321)
Digər borc alınmış vəsaitlər üzrə faizlər	(685,499)	(1,196,423)
Digər faiz xərcləri	<u>(1,228,907)</u>	<u>(91,824)</u>
Amortizasiya olunmuş dəyərle qeyd edilən maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi faiz xərcləri	<u>(17,849,167)</u>	<u>(12,108,568)</u>
Faiz gəliri hesablanan maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatdan əvvəl xalis faiz gəliri	<u>18,977,007</u>	<u>15,217,855</u>

6. DƏYƏRSİZLƏŞMƏ ZƏRƏRLƏRİ ÜÇÜN EHTİYAT VƏ DİGƏR EHTİYATLAR

Faiz gəliri hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatda hərəkətlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Banklardan alınacaq vəsaitlər (Qeyd 16)	Müştərilərə verilmiş kreditlər (Qeyd 17)	Maliyyə lizinqi üzrə xalis investisiya (Qeyd 18)	Cəmi
31 dekabr 2011-ci il	1,650,000	5,131,814	357,460	7,139,274
Uçotda tanınmış əlavə ehtiyatlar/(ehtiyatların bərpası)	4,428,385	(2,119,306)	498,989	2,808,068
Aktivlərin silinməsi	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>(35,679)</u>	<u>(35,679)</u>
31 dekabr 2012-ci il	6,078,385	3,012,508	820,770	9,911,663
(Ehtiyatların bərpası) /uçotda tanınmış əlavə ehtiyatlar	(2,172,880)	4,034,405	84,757	1,946,282
31 dekabr 2013-cü il	<u>3,905,505</u>	<u>7,046,913</u>	<u>905,527</u>	<u>11,857,945</u>

Digər əməliyyatlar üzrə ehtiyatlarda hərəkətlər aşağıdakılardır:

	Satılabilən investisiyalar (Qeyd 19)	Səhmdarlar üzrə debitor borclar (Qeyd 20)	Sığorta və təkrarsığorta debitor borcları (Qeyd 23)	Digər aktivlər (Qeyd 24)	Cəmi
31 dekabr 2011-ci il	120,000	8,163,514	116,096	60,134	8,459,744
Uçotda tanınmış əlavə ehtiyat	-	-	11,486	145,531	157,017
Aktivlərin silinməsi	-	(1,171,311)	-	-	(1,171,311)
31 dekabr 2012-ci il	120,000	6,992,203	127,582	205,665	7,445,450
Uçotda tanınmış əlavə ehtiyat	-	-	38,664	1,212,477	1,251,141
31 dekabr 2013-cü il	120,000	6,992,203	166,246	1,418,142	8,696,591

7. XARİCİ VALYUTA ƏMƏLİYYATLARI ÜZRƏ XALIS GƏLİR

	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il
Dilin q əməliyyatları, xalis	1,389,850	858,599
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə fərqlər, xalis	(146,646)	(224,355)
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə cəmi xalis gəlirlər	1,243,204	634,244

8. HAQQ VƏ KOMİSSİYA GƏLİRİ VƏ XƏRCİ

	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il
Haqq və komissiya gəliri:		
Nağd vəsaitlərlə əməliyyatlar	2,680,143	1,890,942
Plastik kart xidmətləri	1,342,708	1,093,023
Hesablaşmalar	1,105,337	1,210,008
Xarici valyuta əməliyyatları	128,731	571,611
Digər haqq və komissiya gəliri	443,326	277,005
Cəmi haqq və komissiya gəliri	5,700,245	5,042,589
Haqq və komissiya xərci:		
Sığorta polisi üzrə akvizisiya xərci	(1,210,451)	(502,211)
Plastik kart xidmətləri	(699,463)	(454,948)
Digər haqq və komissiya xərci	(205,261)	(355,974)
Cəmi haqq və komissiya xərci	(2,115,175)	(1,313,133)

9. ASILI MÜƏSSISƏLƏRƏ İNVESTİSİYALAR

Aşağıdakı müəssisələr konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında kapital metodu əsasında qeyd edilmişdir:

	31 dekabr 2013-cü il		31 dekabr 2012-ci il	
	Təsisçi payı	Balans dəyəri	Təsisçi payı	Balans dəyəri
"Bank VTB (Azərbaycan)" ASC	48.99%	21,752,311	48.99%	6,301,355
"Zəyəm Kənd Maş" ASC	30.00%	1,186,158	30.00%	-
"Azerbaijan Global Investments" ASC	33.00%	33,000	-	-
Cəmi asılı müəssisələrə investisiyalar		22,971,469		6,301,355

Asılı müəssisələrə investisiyaların üzvləşdirməsi aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
1 yanvar tarixinə	6,301,355	7,413,028
"Bank VTB (Azərbaycan)" ASC-nə əlavə investisiyalar	13,294,978	-
Qrupun asılı müəssisələrdə payının əlavə ödənilmiş kapitala ötürülməsi	1,266,960	-
Asılı müəssisələrin gəlirindəki/(zərərinə) pay	2,108,176	(1,111,673)
31 dekabr tarixinə	22,971,469	6,301,355

Qrupun kapital metodu əsasında investisiya obyektini kimi qeyd olunan asılı müəssisələri ilə bağlı icmallaşdırılmış maliyyə məlumatı aşağıda təqdim olunur:

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Cəmi aktivlər	223,960,465	85,520,533
Cəmi öhdəliklər	(176,413,530)	(72,658,000)
Xalis aktivlər	47,546,935	12,862,533
Qrupun asılı müəssisələrin xalis aktivlərindəki payı	22,971,469	6,301,355

	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il
Gəlir	20,264,000	7,540,000
Əlavə ödənilmiş kapitalda artım	4,223,200	-
İl üzrə gəlir /(zərəri)	4,269,659	(2,269,183)
Qrupun asılı müəssisələrdəki gəliri /(zərəri)	2,108,176	(1,111,673)

10. SİĞORTA HAQQI VƏ İDDİALARIN TƏHLİLİ

31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il üzrə müqavilələrin növünə görə sığorta haqqı və iddiaların təhlili aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

	Nəqliyyat vasitələri	Əmlak sığortası	Tibbi sığorta	Digər	Cəmi
Hesablanmış sığorta haqları, ümumi					
- birbaşa alınmış	8,076,892	1,577,819	859,416	312,032	10,826,159
- təkrarsığorta vasitəsilə alınmış	1,232,917	55,598	520,588	13,690	1,822,793
Cəmi hesablanmış ümumi sığorta haqları	9,309,809	1,633,417	1,380,004	325,722	12,648,952
Ötürülmüş təkrarsığorta haqları	(905,332)	(333,981)	(600)	(164,020)	(1,403,933)
Ləğv edilmiş sığorta haqları	(142,623)	(122,240)	(106,340)	(3,485)	(374,688)
Xalis sığorta haqları	8,261,854	1,177,196	1,273,064	158,217	10,870,331
Qazanılmamış sığorta haqları üçün ehtiyatlarda dəyişiklik, ümumi	(3,754,680)	(272,546)	111,624	(44,402)	(3,960,004)
Qazanılmamış sığorta haqları üçün ehtiyatlarda təkrarsığortaçıların payında dəyişiklik	489,285	(20,185)	(57,717)	1,113	412,496
Qazanılmış xalis sığorta haqları	4,996,459	884,465	1,326,971	114,928	7,322,823
Ödənilmiş ümumi iddialar	(2,029,288)	(324,313)	(605,245)	(30,660)	(2,989,506)
Təkrarsığortaçılara ötürülmüş iddialar	186,702	236,574	-	-	423,276
İddiaların həlli ilə bağlı xərclər	(9,506)	(1,509)	(2,815)	(143)	(13,973)
Subroqasiya üzrə bərpa olunmuş məbləğlər	50,326	-	-	-	50,326
Ödənilmiş iddialar, təkrarsığortaçıların payı çıxılmaqla	(1,801,766)	(89,248)	(608,060)	(30,803)	(2,529,877)
Zərər ehtiyatlarında dəyişiklik, ümumi	(590,835)	285,277	409,816	80,191	184,449
Zərər ehtiyatlarındakı təkrarsığortaçıların payında dəyişiklik	29,522	(344,605)	(632)	1,663	(314,052)
İddialar üzrə çəkilmiş xərclər, xalis	(2,363,079)	(148,576)	(198,876)	51,051	(2,659,480)

31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il üçün fəaliyyət növləri üzrə sığorta haqları və iddiaların təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir:

	Nəqliyyat vasitələri	Əmlak sığortası	Tibbi sığorta	Digər	Cəmi
Hesablanmış sığorta haqları, ümumi					
- birbaşa alınmış	6,109,021	1,441,065	1,373,957	365,439	9,289,482
- təkrarsığorta vasitəsilə alınmış	<u>704,222</u>	<u>48,488</u>	<u>632,989</u>	<u>35,469</u>	<u>1,421,168</u>
Cəmi hesablanmış ümumi sığorta haqları	6,813,243	1,489,553	2,006,946	400,908	10,710,650
Ötürülmüş təkrarsığorta haqları	(229,322)	(283,031)	(101,652)	(222,436)	(836,441)
Ləğv edilmiş sığorta haqları	<u>(1,066)</u>	<u>2,226</u>	<u>(7,207)</u>	<u>5,018</u>	<u>(1,029)</u>
Xalis sığorta haqları	<u>6,582,855</u>	<u>1,208,748</u>	<u>1,898,087</u>	<u>183,490</u>	<u>9,873,180</u>
Qazanılmamış sığorta haqları üçün ehtiyatlarda dəyişiklik, ümumi	(2,936,835)	(611,946)	16,886	(31,982)	(3,563,877)
Qazanılmamış sığorta haqları üçün ehtiyatlarda təkrarsığortaçıların payında dəyişiklik	<u>20,517</u>	<u>107,268</u>	<u>(116,134)</u>	<u>59,898</u>	<u>71,549</u>
Qazanılmış xalis sığorta haqları	<u>3,666,537</u>	<u>704,070</u>	<u>1,798,839</u>	<u>211,406</u>	<u>6,380,852</u>
Ödənilmiş ümumi iddialar	(983,999)	(50,128)	(1,902,927)	(51,092)	(2,988,146)
Təkrarsığortaçılara ötürülmüş iddialar	133,113	-	1,489	-	134,602
İddiaların həlli ilə bağlı xərclər	(76,254)	(3,885)	(147,467)	(3,960)	(231,566)
Subroqasiya üzrə bərpa olunmuş məbləğlər	<u>43,732</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>43,732</u>
Ödənilmiş iddialar, təkrarsığortaçıların payı çıxılmaqla	<u>(883,408)</u>	<u>(54,013)</u>	<u>(2,048,905)</u>	<u>(55,052)</u>	<u>(3,041,378)</u>
Zərər ehtiyatlarında dəyişiklik, ümumi	(196,197)	(358,808)	(122,999)	(57,373)	(735,377)
Zərər ehtiyatlarındakı təkrarsığortaçıların payında dəyişiklik	<u>(8,585)</u>	<u>364,143</u>	<u>(3,171)</u>	<u>18</u>	<u>352,405</u>
İddialar üzrə çəkilmiş xərclər, xalis	<u>(1,088,190)</u>	<u>(48,678)</u>	<u>(2,175,075)</u>	<u>(112,407)</u>	<u>(3,424,350)</u>

11. SİĞORTA EHTİYATLARINDA DƏYİŞİKLİK, XALIS

	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il
Qazanılmamış sığorta haqları üçün ehtiyatlarda xalis dəyişiklik	(3,547,512)	(3,492,329)
Sığorta zərəri ehtiyatlarında xalis dəyişiklik	<u>(129,599)</u>	<u>(382,972)</u>
Cəmi sığorta ehtiyatlarında dəyişiklik, xalis	<u>(3,677,111)</u>	<u>(3,875,301)</u>

Qazanılmamış sığorta haqları üçün ehtiyatlarda hərəkətlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Ümumi	Təkrar sığortaçıların payı (Qeyd 24)	Xalis
1 yanvar 2012-ci il tarixinə qazanılmamış sığorta haqları üçün ehtiyat	2,967,109	(506,411)	2,460,698
İl ərzində hesablanmış xalis sığorta haqları	10,709,621	(836,441)	9,873,180
İl ərzində qazanılmış xalis sığorta haqları	<u>(7,145,744)</u>	<u>764,892</u>	<u>(6,380,852)</u>
31 dekabr 2012-ci il tarixinə qazanılmamış sığorta haqları üçün ehtiyat	6,530,986	(577,960)	5,953,026
İl ərzində hesablanmış xalis sığorta haqları	12,441,389	(1,379,038)	11,062,351
İl ərzində qazanılmış xalis sığorta haqları	<u>(8,481,381)</u>	<u>966,542</u>	<u>(7,514,839)</u>
31 dekabr 2013-cü il tarixinə qazanılmamış sığorta haqları üçün ehtiyat	10,490,994	(990,456)	9,500,538

Sığorta zərəri ehtiyatında hərəkətlər aşağıdakı kimidir:

	Ümumi ehtiyatlar	Təkrar sığortaçıların payı Qeyd 24	Xalis
1 yanvar 2012-ci il tarixinə zərər ehtiyatları	899,654	(75,084)	824,570
İl ərzində iddialarla bağlı xərclər	3,545,189	(120,839)	3,424,350
İl ərzində iddialar üzrə ödənişlər	<u>(2,809,811)</u>	<u>(231,566)</u>	<u>(3,041,377)</u>
31 dekabr 2012-ci il tarixinə zərər ehtiyatları	1,635,032	(427,489)	1,207,543
İl ərzində iddialarla bağlı xərclər	2,345,778	328,022	2,673,800
İl ərzində iddialar üzrə ödənişlər	<u>(2,530,228)</u>	<u>(13,973)</u>	<u>(2,544,201)</u>
31 dekabr 2012-ci il tarixinə zərər ehtiyatları	1,450,582	(113,440)	1,337,142

12. ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il
Heyətlə bağlı xərclər	12,219,866	9,850,784
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri	5,036,820	6,328,035
Reklam və marketinq xərcləri	1,918,346	900,774
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	948,484	347,347
Əməliyyat lizinqi	832,677	497,399
Təhlükəsizlik xərcləri	727,621	669,243
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna edilən ödənişlər	620,367	461,095
Əyləncə	585,154	260,071
Rabitə	557,566	202,892
Dəftərxana ləvazimatları	522,675	598,439
Təmir və texniki xidmət	408,164	642,212
Kommunal xərclər	403,367	415,864
Nəqliyyat və ezamiyyə	279,767	154,379
Peşəkar xidmət haqları	227,203	338,372
Heyətin təlimi və yemək xərcləri	188,932	109,600
Sığorta	114,484	271,623
Üzvlük haqları	33,992	30,666
Digər əməliyyat xərcləri	<u>714,486</u>	<u>936,424</u>
Cəmi əməliyyat xərcləri	26,339,971	23,015,219

13. XALIS DİGƏR GƏLİRLƏR

	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il
Digər gəlirlər:		
Qəbul edilmiş ianələr	12,303,000	12,687,252
Kənd təsərrüfatı mallarının satışından gəlir	5,814,681	-
Qonaqların qəbulu xidmətlərindən gəlir	2,278,983	2,319,424
İnformasiya texnologiyaları xidmətlərindən gəlir	805,592	938,072
Digər gəlirlər	-	580,462
	<u>21,202,256</u>	<u>16,525,210</u>
Cəmi digər gəlirlər		
Digər xərclər:		
Verilmiş ianələr	(12,043,149)	(12,080,919)
Kənd təsərrüfatı mallarının satışı üzrə maya dəyəri	(5,356,786)	-
Qonaqların qəbulu xidmətlərinin satışınının maya dəyəri	(1,489,447)	(1,446,389)
Digər uzunmüddətli aktivlərin dəyərsizləşməsi	(370,113)	-
İnformasiya texnologiyaları xidmətlərinin və digər xərclərin dəyəri	(620,346)	(791,639)
Digər xərclər	(244,707)	-
	<u>(20,124,548)</u>	<u>(14,318,947)</u>
Cəmi digər xərclər		
Xalis digər gəlirlər	<u>1,077,708</u>	<u>2,206,263</u>

14. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Qrup ödəniləcək cari mənfəət vergisini, eləcə də aktiv və öhdəliklərinin vergi bazalarını onun və törəmə müəssisələrinin fəaliyyət göstərdiyi ölkələrin - Azərbaycan Respublikasının və Gürcüstanın vergi qanunvericiliyinə əsasən hesablayır və uçotda əks etdirir ki, bu da MHBS-dən fərqli ola bilər.

Qrup bəzi xərclər vergiyə cəlb olunmadığından və bəzi gəlirlər vergi məqsədləri üçün vergidən azad olduğundan daimi vergi fərqləri ilə üzləşir.

Təxirə salınmış vergilər maliyyə hesabatları məqsədləri üçün uçota alınan aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə verginin hesablanması məqsədilə istifadə edilən məbləğlər arasındakı müvəqqəti fərqlər üzrə xalis vergi təsirini əks etdirir. 31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə olan müvəqqəti fərqlər əsasən gəlir və xərclərin tanınması üzrə müxtəlif metodlar/zaman müddətləri, eləcə də müəyyən aktivlər üzrə vergi - uçot əsaslı fərqlərdən yaranan müvəqqəti fərqlər ilə əlaqəlidir.

Aşağıdakı məbləğlərin üzləşdirilməsində tətbiq edilən vergi dərəcəsi Azərbaycan Respublikasında vergi qanununa əsasən (müəyyən edildiyi kimi) hüquqi şəxslər tərəfindən vergiyə cəlb olunan mənfəət üzrə ödəniləcək 20 %-lik mənfəət vergisi dərəcəsidir.

Aşağıda 31 dekabr 2013-cü il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda təqdim olunan təxirə salınmış vergi aktivlərinin təhlili verilmişdir:

	31 dekabr 2013-cü il	Məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınmış	31 dekabr 2012-ci il
Aşağıdakılarla bağlı olan təxirə salınmış vergi aktivləri/(öhdəlikləri):			
Səhmdarlardan alınacaq vəsaitlər	1,632,974	271	1,632,703
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	1,254,786	(25,121)	1,279,907
Asılı müəssisələrə investisiyalar	1,083,343	(446,525)	1,529,868
Gələcək dövrlərə keçirilmiş vergi zərərləri	415,209	(302,459)	717,668
Banklardan alınacaq vəsaitlər	495,336	(314,545)	809,881
Digər aktivlər	283,334	412,847	(129,513)
Maliyyə lizinə xalis investisiya	175,352	11,198	164,154
Müştərilərə verilmiş kreditlər	90,091	756,803	(666,712)
Digər öhdəliklər	99,073	70,908	28,165
Digər borc alınmış vəsaitlər	(416,348)	(430,907)	14,559
Satıla bilən investisiyaların yenidən qiymətləndirmə kəsiri	-	(47,572)	47,572
Digər uzunmüddətli aktivlər	(74,022)	(74,022)	-
Sığorta zərəri ehtiyatları	(37,705)	(113,990)	76,285
	5,001,423	(503,114)	5,504,537
Uçotda əks etdirilməmiş təxirə salınan vergi aktivləri	(4,459,242)	(395,830)	(4,063,412)
Cəmi təxirə salınmış vergi aktivləri, xalis	542,181	(898,944)	1,441,125

31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə uçotda əks etdirilməmiş təxirə salınan vergi aktivləri müvafiq olaraq 1,322,881 AZN and 4,063,412, AZN məbləğində gələcək dövrlərə keçirilmiş vergi zərərlərindən ibarətdir.

Qrupu təşkil edən ayrı-ayrı müəssisələr daxilində əvəzləşdirildikdən sonra, Qrupun təxirə salınmış cəmi xalis vergi aktivinin/(öhdəliyinin) tərkibi aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Xalis təxirə salınmış vergi aktivləri	883,349	1,441,125
Xalis təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(341,168)	-
Cəmi xalis təxirə salınmış vergi aktivləri	542,181	1,441,125

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə bitən illər üzrə effektiv vergi dərəcəsinin üzləşdirməsi aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il
Davam edən əməliyyatlar üzrə mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət/ (zərər)	2,567,371	(2,347,657)
20% yerli vergi dərəcəsi ilə nəzəri vergi xərci	(513,474)	469,531
Vergiye cəlb olunan mənfəəti müəyyən edərkən çıxılmayan xərclərin təsiri	246,702	199,897
Cari ildə keçən illərin cari vergisi ilə bağlı əks etdirilən düzəlişlər	(84,678)	213,425
Vergiqoymadan azad olan gəlirin təsiri	(5,323,052)	(3,694,021)
Sadələşdirilmiş vergi rejimi ilə işləyən müəssisələrlə bağlı xərclər	3,496,867	3,539,077
Uçotda əks olunmayan təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərində dəyişiklik	(395,830)	(1,308,441)
Mənfəət vergisi xərci	(2,573,465)	(580,532)

Davam edən əməliyyatlarla bağlı mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il
Cari vergilər		
Cari ilə bağlı cari mənfəət vergisi xərci	(2,083,910)	(1,022,633)
Cari ildə keçən illərin cari vergisi ilə bağlı əks etdirilən düzəlişlər	<u>84,678</u>	<u>(213,425)</u>
	(1,999,232)	(1,236,058)
Təxirə salınmış vergi		
Cari ildə tanınmış təxirə salınmış vergi (xərci)/ mənfəəti	<u>(574,233)</u>	<u>703,098</u>
Məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınan mənfəət vergisi xərci	(2,573,465)	(532,960)
Əlavə ödənilmiş kapital vasitəsilə tanınmış təxirə salınmış mənfəət vergisi	(324,711)	-
Digər məcmu gəlirdə tanınan təxirə salınmış mənfəət vergisi qalıqlarında dəyişikliklər	<u>47,572</u>	<u>(47,572)</u>
Cəmi mənfəət vergisi xərci	<u>(2,850,604)</u>	<u>(580,532)</u>

15. NAĞD VƏSAİTLƏR VƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ MƏRKƏZİ BANKINDA YERLƏŞDİRİLMİŞ PUL VƏSAİTLƏRİ

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Kassadakı vəsaitlər	16,383,649	11,762,807
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankında yerləşdirilmiş qalıq vəsaitlər	<u>57,497,768</u>	<u>12,978,320</u>
Cəmi nağd vəsaitlər və ARMB-da yerləşdirilmiş pul vəsaitləri	<u>73,881,417</u>	<u>24,741,127</u>

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankında (ARMB) yerləşdirilmiş pul vəsaitlərinə daxil edilmiş ARMB-da yerləşdirilən icbari minimal ehtiyat depoziti 31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə müvafiq olaraq 7,278,936 AZN və 5,458,237 AZN məhdud istifadəli qalıq vəsaitlərdən ibarət olmuşdur. ARMB Qrupa məcburi ehtiyatlar hesabının Azərbaycan İpoteka Fondundan təkrar maliyyələşdirilməyən ipoteka kreditləri məbləğində azaldılmasına icazə vermişdir. Qrup müxbir hesablarındakı bütün vəsaitlərdən istifadə etmək hüququna malikdir, bu şərtlə ki, 30 gün müddətində vəsaitlərin gündəlik orta qalığı tələb olunan məcburi ehtiyat məbləğindən daha çox olsun.

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat məqsədləri üçün pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Nağd vəsaitlər və Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında yerləşdirilmiş pul vəsaitləri ("ARMB")	73,881,417	24,741,127
Ödəniş müddəti 90 gündən artıq olmayan banklardan alınacaq vəsaitlər	<u>22,606,655</u>	<u>25,500,128</u>
	96,488,072	50,241,255
Çıxılsın: Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankında yerləşdirilmiş məcburi ehtiyat depozitləri	(7,278,936)	(5,458,237)
Çıxılsın: xatirə sikkələri	<u>(74,313)</u>	<u>(48,110)</u>
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	<u>89,134,823</u>	<u>44,734,908</u>

16. BANKLARDAN ALINACAQ VƏSAİTLƏR

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Banklara verilmiş kreditlər	15,081,571	34,570,481
Müddətli depozitlər	11,683,479	7,987,472
Müxbir hesablar	10,443,610	7,977,661
Banklardakı cari hesablar	838,245	329,797
Məhdud depozitlər	808,035	808,550
	<hr/>	<hr/>
	38,854,940	51,673,961
Çıxılısın: dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	(3,905,505)	(6,078,385)
	<hr/>	<hr/>
Cəmi banklardan alınacaq vəsaitlər	34,949,435	45,595,576

31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə bitən illər üzrə banklardan alınacaq qalıq vəsaitlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatda hərəkətlər 6 sayılı qeyddə açıqlanır.

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə Bankın 4 bankdan alınacaq qalıq vəsaitləri, ayrı-ayrılıqda Bankın kapitalının 10%-dən çox olmuşdur.

31 dekabr 2013-cü il tarixinə rezident banklara verilmiş qısamüddətli kreditlərə 11.5% orta faiz dərəcəsi və bir ilə qədər ödəmə müddəti ilə verilən 10,572,138 AZN məbləğində kreditlər daxildir (31 dekabr 2012-ci il üzrə rezident banklara verilmiş qısamüddətli kreditlərə 7.7% orta faiz dərəcəsi və bir ilə qədər ödəmə müddəti ilə verilən 29,340,466 AZN məbləğində vəsaitlər).

31 dekabr 2013-cü il tarixinə digər banklarda müxbir hesablara rezident banklarda yerləşdirilmiş 3,095,186 AZN və qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş 7,348,424 AZN məbləğində vəsaitlər daxil olmuşdur (31 dekabr 2012-ci il: digər banklarda müxbir hesablara rezident banklara yerləşdirilmiş 329,958 AZN və qeyri-rezident banklara yerləşdirilmiş 7,647,703 AZN daxil olmuşdur).

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə müvafiq olaraq 11,683,479 AZN və 7,987,472 AZN məbləğində müddətli depozitlər qeyri-rezident banklara yerləşdirilmiş overnayt depozitlərdən və Ata Sığorta ASC tərəfindən digər banklara yerləşdirilmiş müddətli depozitlərdən ibarət olmuşdur.

31 dekabr 2013-cü il tarixinə məhdud depozitlərə Qrup tərəfindən National Westminster Bank Plc-də VİSA İnternational üzvü kimi və HSBC Bank Plc-də MasterCard Inc üzvü kimi yerləşdirilmiş, müvafiq olaraq 447,165 AZN və 361,870 AZN məbləğlərində girovlar daxil olmuşdur (31 dekabr 2012-ci il üzrə məhdud depozitlərə Bank tərəfindən National Westminster Bank Plc-də VİSA İnternational üzvü kimi və HSBC Bank Plc-də MasterCard Inc-in üzvü kimi yerləşdirilmiş, müvafiq olaraq 447,450 AZN və 361,100 AZN məbləğində girov).

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə banklardakı cari hesablar 838,245 AZN və 329,797 AZN olmaqla Qrupun bank olmayan törəmə müəssisələrinin cari bank hesablarını əks etdirmişdir.

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə banklardan alınacaq vəsaitlərə daxil edilən hesablanmış faiz gəliri müvafiq olaraq 100,828 AZN və 119,358 AZN təşkil etmişdir.

17. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər		
Ticarət	31,939,247	36,551,963
Kənd təsərrüfatı	32,914,007	18,368,595
Tikinti	17,148,438	7,417,928
İstehsal	27,443,270	10,839,394
Nəqliyyat	6,566,836	6,525,055
Digər	102,869	276,719
Cəmi hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər	116,114,667	79,979,654
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər		
İstehlak kreditləri	63,762,717	33,996,647
Avtomobil kreditləri	31,875,780	20,432,739
İpoteka kreditləri	18,996,124	14,749,721
Sahibkarlıq kreditləri	5,214,177	5,288,194
Plastik kartlar	4,661,923	1,960,201
Digər	314,184	4,691
Cəmi fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	124,824,905	76,432,193
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	240,939,572	156,411,847
Çıxılsın: dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	(7,046,913)	(3,012,508)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	233,892,659	153,399,339

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlərə daxil edilən hesablanmış faiz gəliri müvafiq olaraq 3,925,843 AZN və 3,238,925 AZN olmuşdur.

31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə bitən illər üzrə müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatda hərəkətlər 6 sayılı qeyddə açıqlanır.

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlərin balans dəyəri Qrupun əldə etdiyi girovların növünə görə təhlil edilir:

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Daşınmaz əmlak ilə təmin edilmiş kreditlər	74,675,988	79,118,520
Nəqliyyat vasitələri ilə təmin edilmiş kreditlər	58,272,206	26,990,387
Hüquqi şəxslərin zəmanətləri ilə təmin edilmiş kreditlər	30,409,696	20,122,941
Mal-material ehtiyatları və avadanlıq ilə təmin edilmiş kreditlər	27,876,167	8,943,802
Depozitlərlə təmin edilmiş kreditlər	10,429,182	11,291,235
Qiymətli metallarla təmin edilmiş kreditlər	1,991,415	1,589,272
Təminatlı kreditlər	37,284,918	8,355,690
	240,939,572	156,411,847
Çıxılsın: dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	(7,046,913)	(3,012,508)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	233,892,659	153,399,339

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə bitən illər ərzində Qrup təminat kimi saxladığı girova sahib çıxmaqla qeyri-maliyyə aktivləri əldə etmişdir. 31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə belə aktivlər müvafiq olaraq 3,881,285 AZN və 586,282 AZN təşkil etmiş və digər aktivlərə daxil edilmişdir Qeyd 24.

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə Qrup 5 müştərisinə hər biri ayrılıqda Bank kapitalının 10 %-dən çox olmaqla 33,719,943 AZN və 29,935,357 AZN məbləğində kredit ayırmışdır. 31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə belə müştərilər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat müvafiq olaraq sıfır AZN və 382,427 AZN olmuşdur.

31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlərin 100%-i Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən şirkətlərə verilmişdir ki, bu da bir region üzrə coğrafi təmərküzləşməni əks etdirir.

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Qrup asılı müəssisəsi olan "Zəyəm Kənd Maş" ASC-nə və digər fiziki şəxslərə ümumi məbləği 14,584,600 AZN məbləğində uzunmüddətli faizsiz kreditlər vermişdir. Oxşar kredit üçün 9.13% üstün bazar faiz dərəcələrini istifadə etməklə, kreditin ədalətli dəyəri 12,969,464 AZN hesablanır. Kredit üzrə ümumi daxilolmalarla onun ədalətli dəyəri arasındakı 1,615,136 AZN məbləğində fərq faizsiz kreditlər üzrə yaranmış zərəri əks etdirir. Bu məbləğin 70% və 30 %-i məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda müvafiq olaraq (1,156,953 AZN və 458,183 AZN məbləğində) maliyyə xərci və əlavə ödənilmiş kapital kimi tanınır (Qeyd 5).

31 dekabr 2013-cü il tarixinə müştərilərə verilmiş kreditlərin keyfiyyət üzrə təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

31 dekabr 2013-cü il tarixinə	Ticarət	Kənd təsərrüfatı	Tikinti	İstehsal	Nəqliyyat	İstehlak kreditləri	Avtomobil kreditləri	İpoteka kreditləri	Sahibkarlıq kreditləri	Plastik kartlar	Digər	Cəmi
Dəyersizləşməmiş kreditlər												
Ödəniş vaxtı keçməmiş	36,119,773	26,399,831	15,023,343	10,075,448	6,513,305	18,212,893	1,089	18,868,820	15,047	271,517	312,264	131,813,330
Ödənişi gecikdirilmiş:												
30 günə qədər gecikdirilmiş	-	-	-	-	-	288,740	-	50,073	-	1,777	-	340,590
31 gündən 60 günədək gecikdirilmiş	-	-	-	-	-	102,388	-	27,814	-	-	1,918	132,120
61 gündən 90 günədək gecikdirilmiş	-	-	-	-	-	64,690	-	49,417	-	-	-	114,107
91 gündən 180 günədək gecikdirilmiş	-	-	-	-	-	81,600	-	-	-	-	-	81,600
180 gündən artıq gecikdirilmiş	-	-	-	-	-	108,925	-	-	-	-	-	108,925
	<u>36,119,773</u>	<u>26,399,831</u>	<u>15,023,343</u>	<u>10,075,448</u>	<u>6,513,305</u>	<u>18,859,236</u>	<u>1,089</u>	<u>18,996,124</u>	<u>15,047</u>	<u>273,294</u>	<u>314,182</u>	<u>132,590,672</u>
Çıxılısın: dəyersizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	-	-	-	-	-	(286,737)	-	(24,545)	-	-	1,697	(309,585)
Cəmi dəyersizləşməmiş kreditlər	<u>36,119,773</u>	<u>26,399,831</u>	<u>15,023,343</u>	<u>10,075,448</u>	<u>6,513,305</u>	<u>18,572,499</u>	<u>1,089</u>	<u>18,971,579</u>	<u>15,047</u>	<u>273,294</u>	<u>315,879</u>	<u>132,281,087</u>
Birgə qiymətləndirilmiş												
Ödəniş vaxtı keçməmiş	4,418,361	2,429,040	2,053,782	1,044,577	53,531	41,667,877	29,635,765	-	4,271,024	3,989,370	102,871	89,666,198
Ödənişi gecikdirilmiş:												
30 günə qədər gecikdirilmiş	-	-	-	863,706	-	530,964	197,269	-	81,871	130,338	-	1,804,148
31 gündən 60 günədək gecikdirilmiş	10,056	-	-	-	-	365,646	221,477	-	36,148	103,029	-	736,356
61 gündən 90 günədək gecikdirilmiş	47,960	14,156	-	-	-	914,391	305,304	-	39,655	30,608	-	1,352,074
91 gündən 180 günədək gecikdirilmiş	49,069	7,439	-	-	-	565,757	354,173	-	20,113	12,448	-	1,008,999
180 gündən artıq gecikdirilmiş	796,564	267,379	71,313	134,419	-	858,846	1,160,703	-	500,319	122,836	-	3,912,379
	<u>5,322,010</u>	<u>2,718,014</u>	<u>2,125,095</u>	<u>2,042,702</u>	<u>53,531</u>	<u>44,903,481</u>	<u>31,874,691</u>	<u>-</u>	<u>4,949,130</u>	<u>4,388,629</u>	<u>102,871</u>	<u>98,480,154</u>
Çıxılısın: dəyersizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	(514,321)	(318,690)	(192,526)	(198,724)	(4,850)	(1,958,386)	(1,597,488)	-	(516,833)	(165,849)	(9,320)	(5,476,987)
Cəmi birgə qiymətləndirilmiş kreditlər	<u>4,807,689</u>	<u>2,399,324</u>	<u>1,932,569</u>	<u>1,843,978</u>	<u>48,681</u>	<u>42,945,095</u>	<u>30,277,203</u>	<u>-</u>	<u>4,432,297</u>	<u>4,222,780</u>	<u>93,551</u>	<u>93,003,167</u>
Ayrılıqda dəyersizləşmiş												
Ödəniş vaxtı keçməmiş	504,150	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	504,150
Ödənişi gecikdirilmiş:												
31 gündən 60 günədək gecikdirilmiş	-	-	-	312,922	-	-	-	-	-	-	-	312,922
180 gündən artıq gecikdirilmiş	4,556,096	3,796,162	-	449,416	-	-	-	-	250,000	-	-	9,051,674
	<u>5,060,246</u>	<u>3,796,162</u>	<u>-</u>	<u>762,338</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>250,000</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>9,868,746</u>
Çıxılısın: dəyersizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	(1,231,682)	(28,659)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1,260,341)
Cəmi ayrılıqda dəyersizləşmiş kreditlər	<u>3,828,564</u>	<u>3,767,503</u>	<u>-</u>	<u>762,338</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>250,000</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>8,608,405</u>
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	<u>44,756,026</u>	<u>32,566,658</u>	<u>16,955,912</u>	<u>12,681,764</u>	<u>6,561,986</u>	<u>61,517,594</u>	<u>30,278,292</u>	<u>18,971,579</u>	<u>4,697,344</u>	<u>4,496,074</u>	<u>409,430</u>	<u>233,892,659</u>

31 dekabr 2012-ci il tarixinə qalan müştərilərə verilmiş kreditlərin keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

31 dekabr 2012-ci il tarixinə	Ticarət	Kənd təsərrüfatı	Tikinti	İstehsal	Nəqliyyat	İstehlak kreditləri	Avtomobil kreditləri	İpoteka kreditləri	Sahibkarlıq kreditləri	Plastik kartlar	Digər	Cəmi
Dəyərsizlənməmiş kreditlər												
Ödəniş vaxtı keçməmiş	24,087,171	14,250,828	7,003,688	9,460,935	6,525,055	31,511,449	17,145,119	13,070,975	1,777,923	1,812,208	265,543	126,910,894
Ödənişi gecikdirilmiş:												
30 günə qədər gecikdirilmiş	-	-	-	-	-	14,983	-	-	466,454	-	-	481,437
31 gündən 60 günədək gecikdirilmiş	-	-	-	-	-	8,767	-	-	231,789	-	-	240,556
61 gündən 90 günədək gecikdirilmiş	-	-	-	-	-	4,418	-	-	129,250	-	-	133,668
91 gündən 180 günədək gecikdirilmiş	-	-	-	-	-	3,923	-	-	143,434	-	-	147,357
180 gündən artıq gecikdirilmiş	-	-	-	-	-	3,661	-	-	80,292	-	(32,775)	51,178
	24,087,171	14,250,828	7,003,688	9,460,935	6,525,055	31,547,201	17,145,119	13,070,975	2,829,142	1,812,208	232,768	127,965,090
Çıxılısın: dəyərsizləmə zərərləri üçün ehtiyat	-	-	-	-	-	(195)	-	-	(32,560)	-	3,453	(29,302)
Cəmi dəyərsizlənməmiş kreditlər	24,087,171	14,250,828	7,003,688	9,460,935	6,525,055	31,547,006	17,145,119	13,070,975	2,796,582	1,812,208	236,221	127,935,788
Birgə qiymətləndirilmiş												
Ödəniş vaxtı keçməmiş	12,932	1,574	17,227	-	-	110,998	243,160	-	69,466	19,997	-	475,354
Ödənişi gecikdirilmiş:												
30 günə qədər gecikdirilmiş	30,010	-	-	-	-	738,367	1,165,434	48,212	595,700	-	-	2,577,723
31 gündən 60 günədək gecikdirilmiş	391,214	21,133	-	85,794	-	345,933	232,527	-	242,362	9,417	-	1,328,380
61 gündən 90 günədək gecikdirilmiş	-	-	33,082	-	-	187,862	112,562	-	78,025	9	-	411,540
91 gündən 180 günədək gecikdirilmiş	276,309	-	74,041	-	-	485,450	167,886	-	221,187	6,595	-	1,231,468
180 gündən artıq gecikdirilmiş	995,229	326,867	289,890	47,958	-	580,836	1,366,051	1,630,534	1,252,312	111,975	48,641	6,650,293
	1,705,694	349,574	414,240	133,752	-	2,449,446	3,287,620	1,678,746	2,459,052	147,993	48,641	12,674,758
Çıxılısın: dəyərsizləmə zərərləri üçün ehtiyat	(415,430)	(85,558)	(101,387)	(32,073)	-	(169,491)	(267,824)	(194,120)	(533,866)	(8,919)	(11,905)	(1,820,573)
Cəmi birgə qiymətləndirilmiş kreditlər	1,290,264	264,016	312,853	101,679	-	2,279,955	3,019,796	1,484,626	1,925,186	139,074	36,736	10,854,185
Ayrılıqda dəyərsizləşmiş												
Ödəniş vaxtı keçməmiş	6,718,857	3,665,637	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10,384,494
Ödənişi gecikdirilmiş:												
30 günə qədər gecikdirilmiş	-	-	-	1,963,886	-	-	-	-	-	-	-	1,963,886
61 gündən 90 günədək gecikdirilmiş	-	33,656	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33,656
180 gündən artıq gecikdirilmiş	3,321,063	68,900	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,389,963
	10,039,920	3,768,193	-	1,963,886	-	-	-	-	-	-	-	15,771,999
Çıxılısın: dəyərsizləmə zərərləri üçün ehtiyat	(650,484)	(512,149)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1,162,633)
Cəmi ayrılıqda dəyərsizləşmiş kreditlər	9,389,436	3,256,044	-	1,963,886	-	-	-	-	-	-	-	14,609,366
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	34,766,871	17,770,888	7,316,541	11,526,500	6,525,055	33,826,961	20,164,915	14,555,601	4,721,768	1,951,282	272,957	153,399,339

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşmə baxımından təhlili verilmişdir:

	Ehtiyatdan əvvəl balans dəyəri	31 dekabr 2013-cü il Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	Balans dəyəri	Ehtiyatdan əvvəl balans dəyəri	31 dekabr 2012-ci il Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	Balans dəyəri
Ayrılıqda dəyərsizləşmiş kimi müəyyən olunan müştərilərə verilmiş kreditlər	9,868,746	(1,260,343)	8,608,403	12,728,535	(1,162,675)	11,565,860
Birlikdə dəyərsizləşmiş kimi müəyyən olunan müştərilərə verilmiş kreditlər	113,570,754	(5,476,987)	108,093,767	13,617,166	(1,849,833)	11,767,333
Dəyərsizləşməmiş kreditlər	117,500,072	(309,583)	117,190,489	130,066,146	-	130,066,146
Cəmi	240,939,572	(7,046,913)	233,892,659	156,411,847	(3,012,508)	153,399,339

18. MALİYYƏ LİZİNQİNƏ XALIS İNVESTİSİYA

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
İcarəçilərdən alınmış cəmi lizinq ödənişləri	995,837	1,437,659
Çıxılsın: qazanılmamış maliyyə gəliri	-	(55,635)
Dəyərsizləşmə zərəri üçün ehtiyatdan əvvəl icarəçidən alınacaq xalis lizinq ödənişləri	995,837	1,382,024
Çıxılsın: Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	(905,527)	(820,770)
Cəmi maliyyə lizinqinə xalis investisiya	90,310	561,254

31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə bitən illər üzrə maliyyə lizinqinə xalis investisiya üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatda hərəkətlər 6 sayılı qeyddə açıqlanır.

Maliyyə lizinqinə ümumi və xalis investisiya arasında fərq qazanılmamış maliyyə gəlirini əks etdirir.

Maliyyə lizinqi üzrə müştərilərdən alınacaq minimal lizinq ödənişləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Bir ildən gec olmayaraq	68,898	69,259
Bir ildən gec lakin 5 ildən tez olmaq şərtilə	21,412	491,995
Cəmi gələcək minimal lizinq ödənişləri	90,310	561,254

İcarəçilərin fəaliyyət göstərdiyi sektorlar üzrə lizinq müqavilələrinin bölgüsü aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Nəqliyyat	8,580	174,238
İstehsal	9,950	121,234
Tikinti	61,110	117,890
Fərdi istehlakçılar	560	76,347
Ticarət	10,110	71,545
Cəmi maliyyə lizinqinə xalis investisiya	90,310	561,254

Aşağıdakı cədvəl maliyyə lizinqinə xalis investisiyaların dəyərsizləşmə baxımından təhlilini əks etdirir:

	31 dekabr 2013-cü il			31 dekabr 2012-ci il		
	Ehtiyatdan əvvəl balans dəyəri	Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	Balans dəyəri	Ehtiyatdan əvvəl balans dəyəri	Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	Balans dəyəri
Ayrılıqda dəyərsizləşmiş kimi müəyyən olunan alınacaq lizinq ödənişləri	951,074	(905,527)	45,547	1,100,246	(820,770)	279,476
Alınacaq dəyərsizləşməmiş lizinq ödənişləri	44,763	-	44,763	281,778	-	281,778
Cəmi	995,837	(905,527)	90,310	1,382,024	(820,770)	561,254

19. SATILABİLƏN İNVESTİSİYALAR

	Təsisçi payı, %	Nominal illik faiz dərəcəsi	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Akkord İnşaat Sənaye ASC-nin korporativ istiqrazları		12.50%	15,207,637	15,006,778
Unibank ASC-nin korporativ istiqrazları		11.00%	6,097,634	10,045,850
AGBank ASC-nin korporativ istiqrazları		12.00%	3,091,845	-
Bakcell MMC-nin korporativ istiqrazları		12.00%	2,552,011	2,057,702
Bank of Baku ASC-nin korporativ istiqrazları		9.00%	2,007,738	-
Access Bank ASC-nin korporativ istiqrazları		12.00%	1,063,400	-
Finca Azərbaycan MMC-nin korporativ istiqrazları		11.00%	1,018,682	367,080
Unilizinq QSC-nin korporativ istiqrazları		13-14%	718,052	718,409
Maliyyə lizinq ASC-nin istiqrazları		9.50%	-	7,103,360
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının qısamüddətli notları		1.58%- 2.49%	-	15,999,925
Milli Kart MMC-də kapital qiymətli kağızları	10%		400,000	400,000
			32,156,999	51,699,104
Çıxılın: dəyersizləşmə zərərləri üçün ehtiyat			(120,000)	(120,000)
Cəmi satılabilən investisiyalar			32,036,999	51,579,104

31 dekabr 2012-ci il tarixinə Qrup bəzi qeyri-derivativ maliyyə aktivlərini ödəniş tarixinədək saxlanılan kateqoriyasından satıla bilən maliyyə aktivləri kateqoriyasına yenidən təsnifləşdirmişdir. Yenidən təsnifləşdirməyə səbəb Bakcell MMC-nin 31 dekabr 2011-ci il tarixinə ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar kimi təqdim olunan korporativ istiqrazlarının ikinci dərəcəli bazarda satılması olmuşdur. Satış 2012-ci ilin may və iyul aylarında həyata keçirilmişdir. 1 iyul 2009-cu ildən etibarən Qrupa bəzi nadir hallarda maliyyə aktivlərinin ödəniş tarixinədək saxlanılan kateqoriyasından satılabilən maliyyə aktivləri kateqoriyasına yenidən təsnifləşdirməsinə icazə verilmişdir. 2012-ci il ərzində yenidən təsnifləşdirmənin nadir hallarda yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulmamışdı. Həmin ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə alətlərinə gəldikdə isə, rəhbərliyin bu maliyyə alətlərini ödəniş tarixinədək saxlamaq niyyəti olmamışdır. Yenidən təsnifləşdirmə həmin yenidənqiymətləndirmə tarixində ədalətli dəyərlə qeydə alınır ki, bu da müvafiq təsirin müşahidə edildiyi ildən sonrakı müddətdə onun yeni amortizasiya olunmuş dəyərini əks etdirir.

Rəhbərlik Bankın Milli Kart MMC-nin səhmlərinə investisiyalarının ədalətli dəyərini düzgün şəkildə qiymətləndirə bilmir. Bu investisiya ilkin dəyər ilə uçotda əks olunur. 31 dekabr 2013-cü il tarixinə bu investisiya obyektinə öz əməliyyatları haqqında son maliyyə məlumatını dərc etməmişdir, onun səhmləri elan edilməmişdir və son ticarət qiymətlərini açıq əldə etmək mümkün deyil.

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə satılabilən investisiyalar üzrə hesablanmış faiz gəliri müvafiq olaraq 444,413 AZN və 118,284 AZN olmuşdur.

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə satılabilən investisiyalar üzrə dəyersizləşmə zərərləri üçün ehtiyatlarda hərəkətlər 6 sayılı qeyddə açıqlanır.

20. SƏHMDARLARDAN ALINACAQ VƏSAİTLƏR

Səhmdarlardan alınacaq vəsaitlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
"Clonmel International"	6,992,203	6,992,203
Çıxılın: Qeyri nəzarət payına malik səhmdardan alınacaq vəsaitlərin dəyersizləşməsi üzrə ehtiyat	(6,992,203)	(6,992,203)
Cəmi səhmdardan alınacaq vəsaitlər	-	-

31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə Qrup AtaHolding ASCdəki səhmlərinin əlaqəli tərəf olan "Clonmel International" şirkətinə satışına görə müvafiq olaraq 8,907,265 ABŞ dolları (manat ekvivalenti ilə 6,992,203 AZN) məbləğində vəsait əldə etmişdir. "ATAHolding" ASC-nin səhmlərinin satışı 18 may 2007-ci il tarixində başa çatmışdır. Bu əməliyyat üzrə alınacaq məbləğlərə faiz hesablanmır və bu vəsaitlərin geri ödənilməsi tarixləri razılaşdırılmamışdır. 31 dekabr 2013-cü il tarixlərinə Qrup "Clonmel International"dan alınacaq vəsaitlərin 5 ildən artıq müddətə gecikdirilməsi səbəbindən onları dəyərsizləşdirmək qərarına gəlmişdir.

31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə bitən illər üzrə səhmdarlardan alınacaq vəsaitlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatda hərəkətlər 6 sayılı Qeydə açıqlanır.

21. DİGƏR UZUNMÜDDƏTLİ AKTİVLƏR

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Gürcüstanda yerləşən və xalis qalıq dəyəri 717,147 AZN olan idman kompleksi digər uzunmüddətli aktivləri əks etdirmişdir. Hazırda aktiv Qrup tərəfindən gəlir əldə etmək və ya inzibati məqsədlər üçün istifadə olunmur. Qrupun rəhbərliyi 2014-cü ildən başlayaraq bu aktivdən mənfəət əldə etməyi planlaşdırır. 31 dekabr 2013-cü il tarixinə Qrupun rəhbərliyi tərəfindən hazırlanmış gələcək pul daxilolmaları proqnozuna əsasən 370,113 AZN məbləğində dəyərsizləşmişdir.

2013-cü ilin sonunda Qrup əmlak və qeyri-maddi aktivlər üçün 2,952,776 AZN məbləğində avans ödənişləri etmişdir. Bu məbləğə 2014-cü ildə tətbiq edilməsi planlaşdırılan sığorta və təkrarsığorta üzrə "Adacta" proqram təminatının hazırlanması ilə bağlı 451,553 AZN vəsait daxildir.

22. ƏMLAK, AVADANLIQ VƏ QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR

	Torpaq	Binalar	Kompüter və rabitə avadanlığı	Nəqliyyat vasitələri	Mebel və avadanlıq	İcarədəki əmlakın təmiri	Digər əsas vəsaitlər	Başa çatdırılmış tikili	Qeyri-maddi aktivlər	Cəmi
İlkin dəyər ilə										
1 yanvar 2012-ci il	10,693	22,895,192	4,721,525	1,843,711	9,156,513	172,702	1,681,795	1,682,470	1,692,268	43,856,869
Əlavələr	-	724,750	5,267,235	729,119	1,541,036	45,125	93,904	-	411,367	8,812,536
Silinmələr	-	-	(15,180)	(28,680)	(1,646)	-	(8,621)	-	-	(54,127)
31 dekabr 2012-ci il	10,693	23,619,942	9,973,580	2,544,150	10,695,903	217,827	1,767,078	1,682,470	2,103,635	52,615,278
Digər aktivlərə köçürülmüş Əlavələr	-	(1,452,277)	-	-	(196,002)	-	(61,801)	-	-	(1,710,080)
Silinmələr	-	376,389	343,579	268,328	543,049	76,152	3,752,356	9,732,246	519,008	15,611,107
Törəmə müəssisənin satılması üzrə uçota alınmamış	-	-	(1,004,403)	-	(1,555,283)	(90,776)	(161,342)	-	(89,513)	(2,901,317)
Qrup daxilinə/(kənara) köçürmələr	-	(716,297)	(309,884)	(43,929)	-	-	(280)	(9,732,246)	-	(10,802,636)
31 dekabr 2013-cü il	15,588	1,524,920	(2,641,320)	31,414	(110,403)	(28,331)	2,602,608	(1,682,470)	287,994	-
31 dekabr 2013-cü il	26,281	23,352,677	6,361,552	2,799,963	9,377,264	174,872	7,898,619	-	2,821,124	52,812,352
Yığılmış köhnəlmə və amortizasiya										
1 yanvar 2012-ci il	-	(11,661,627)	(2,659,546)	(1,498,382)	(5,310,613)	(149,534)	(1,409,369)	-	(631,562)	(23,320,633)
Köhnəlmə və amortizasiya xərci	-	(3,854,824)	(902,263)	(145,191)	(1,359,867)	(6,785)	(83,116)	-	(129,158)	(6,481,204)
Silinmə üzrə ləğv edilmiş	-	-	15,007	24,332	1,016	-	2,629	-	-	42,984
31 dekabr 2012-ci il	-	(15,516,451)	(3,546,802)	(1,619,241)	(6,669,464)	(156,319)	(1,489,856)	-	(760,720)	(29,758,853)
Digər aktivlərə köçürülmüş	-	155,408	-	-	45,648	-	22,128	-	-	223,184
Köhnəlmə və amortizasiya xərci	-	(1,329,524)	(1,361,013)	(491,923)	(834,685)	(33,718)	(779,979)	-	(437,933)	(5,268,775)
Silinmə üzrə ləğv edilmiş	-	-	1,001,731	-	1,539,518	90,776	154,927	-	89,513	2,876,465
Törəmə müəssisənin satılması üzrə uçota alınmamış	-	716,297	309,884	43,929	-	-	280	-	-	1,070,390
Qrup daxilinə/(kənara) köçürmələr	-	4,329,370	508,116	(160,099)	(2,489,835)	38,671	(2,039,610)	-	(186,613)	-
31 dekabr 2013-cü il	-	(11,644,900)	(3,088,084)	(2,227,334)	(8,408,818)	(60,590)	(4,132,110)	-	(1,295,753)	(30,857,589)
Xalis qalıq dəyəri										
31 dekabr 2013-cü il	26,281	11,707,777	3,273,468	572,629	968,446	114,282	3,766,509	-	1,525,371	21,954,763
31 dekabr 2012-ci il	10,693	8,103,491	6,426,778	924,909	4,026,439	61,508	277,222	1,682,470	1,342,915	22,856,425

31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə əmlak və avadanlığa aşağıdakılar daxil idi:

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Mebel və avadanlıq	7,051,158	8,433,390
Digər əsas vəsaitlər	3,377,789	2,608,352
Nəqliyyat vasitələri	1,347,701	1,396,069
Kompüterlər və digər rabitə avadanlıqları	578,362	1,845,199
Binalar	257,215	1,876,111
İcarədəki əmlakın təmiri	23,916	-
Cəmi tam köhnəlməmiş əmlak və avadanlıq	<u>12,636,141</u>	<u>16,159,121</u>

23. SİĞORTA VƏ TƏKRARSİĞORTA DEBİTOR BORCLARI

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Sığorta polisi sahiblərindən alınacaq vəsaitlər	957,907	789,785
Təkrarsığortaçılardan alınacaq vəsaitlər	<u>467,486</u>	<u>376,276</u>
	1,425,393	1,166,061
Çıxılısın: dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	<u>(166,246)</u>	<u>(127,582)</u>
Cəmi sığorta və təkrarsığorta debitor borcları	<u>1,259,147</u>	<u>1,038,479</u>

Sığorta və təkrarsığorta debitor borclarının dəyərsizləşmə ehtiyatında hərəkətlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Cəmi
1 yanvar 2012-ci il	116,096
Tanınmış əlavə ehtiyatlar	<u>11,486</u>
31 dekabr 2012-ci il	127,582
Tanınmış əlavə ehtiyatlar	<u>38,664</u>
31 dekabr 2013-cü il	<u>166,246</u>

Sığorta və təkrarsığorta debitor borcları üzrə kredit keyfiyyətini qiymətləndirərkən Qrup qarşı tərəfin xüsusiyyətlərini, qarşı tərəfin defolt dərəcələri barədə tarixi məlumatı və kredit keyfiyyətini qiymətləndirmək üçün istifadə oluna bilən hər hansı digər məlumatı nəzərdən keçirir.

Birbaşa sığorta əməliyyatlarından əldə olunan debitor borcları əsasən avtomobil və əmlak biznesi istiqamətləri üzrə qısamüddətli və uzunmüddətli (2-3 illik) polislərdən ibarətdir. Qrup bu sığorta debitor borclarının kredit keyfiyyətini fərdi polislərin faktiki qalıq məbləğlərini planlaşdırılmış qalıq məbləğləri ilə müqayisədə qiymətləndirir ki, bu da sığorta polisi sahibləri ilə müqavilə razılaşmasına əsaslanır. Qrupun rəhbərliyi qalıq ticarət debitor borclarının köhnəlmə təhlilini nəzərdən keçirir və vaxtı keçmiş ödənilməli qalıq vəsaitləri izləyir. 31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə Qrup sığorta biznesinin digər istiqamətləri üzrə nə vaxtı keçmiş, nə də dəyərsizləşmiş debitor borcların yerinə yetirilməməsi ilə bağlı hər hansı zərərlərin yaranacağını ehtimal etmir.

Daxili təkrarsığorta əməliyyatlarından yaranan debitor borcları sığorta və təkrarsığorta şirkətlərindən alınacaq vəsaitləri əks etdirir. Qrup debitor borcların kredit keyfiyyətini onların maliyyə vəziyyətini, keçmiş təcrübəsini, təklif olunan qiymətləri və digər amilləri nəzərə almaqla bu kateqoriya üzrə qiymətləndirir. Nüfuzlu və yaxşı tanınmış sığorta və təkrarsığorta şirkətlərinə üstünlük verilir.

31 dekabr 2013-cü il və 2012-ci il tarixlərinə sığorta debitor borclarının kredit keyfiyyəti üzrə təhlili aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Cari və dəyərsizləşməmiş	499,084	5,955
Vaxtı keçmiş lakin dəyərsizləşməmiş		
- 30 gündən az gecikdirilmiş	117,136	130,567
- 30 gündən 90 günədək gecikdirilmiş	130,882	265,978
- 90 gündən 180 günədək gecikdirilmiş	<u>186,115</u>	<u>409,396</u>
Cəmi vaxtı keçmiş lakin dəyərsizləşməmiş	<u>434,133</u>	<u>805,941</u>
Ayrılıqda dəyərsizləşdiyi müəyyən edilən qalıqlar		
- 180 gündən 360 günədək gecikdirilmiş	139,116	321,038
- 360 gündən çox gecikdirilmiş	<u>353,060</u>	<u>33,127</u>
Cəmi dəyərsizləşmiş kimi müəyyən edilən	<u>492,176</u>	<u>354,165</u>
Çıxılsın: Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	<u>(166,246)</u>	<u>(127,582)</u>
Cəmi sığorta debitor borcları, ehtiyat çıxılmaqla	<u>1,259,147</u>	<u>1,038,479</u>

24. DİGƏR AKTİVLƏR

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Digər maliyyə və sığorta aktivləri:		
Ticarət və digər debitor borcları	1,513,929	1,109,515
Qazanılmamış sığorta haqları üçün ehtiyatda təkrarsığortaçıların payı (Qeyd 11)	990,456	577,960
Zərər ehtiyatlarında təkrarsığortaçıların payı (Qeyd 11)	113,440	427,489
Digər maliyyə və sığorta aktivləri	<u>180,184</u>	<u>167,146</u>
	2,798,009	2,282,110
Çıxılsın: dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	<u>(1,418,142)</u>	<u>(205,665)</u>
	<u>1,379,867</u>	<u>2,076,445</u>
Digər qeyri-maliyyə aktivləri:		
Təxirə salınmış xərclər	2,557,456	2,603,244
Müsadirə edilmiş girov	3,881,285	586,282
Mal-material ehtiyatları	1,115,305	1,007,379
Bioloji aktivlər	892,620	-
İcbari Sığorta Bürosunda sığorta depoziti	400,000	400,000
Digər əməliyyatlar üzrə avanslar	307,447	163,893
Digər qeyri-maliyyə aktivləri	<u>349,379</u>	<u>290,350</u>
	9,503,492	5,051,148
Cəmi digər aktivlər	<u>10,883,359</u>	<u>7,127,593</u>

31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə bitən illər üzrə digər aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatda hərəkətlər 6 saylı Qeyddə açıqlanır.

31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə, Qrupun geri alınmış əmlakın satışından əldə olunacaq vəsaitləri müvafiq olaraq 205,815 AZN və 268,603 AZN məbləğində uzunmüddətli faizsiz debitor borclardan ibarət olmuşdur. Müqavilənin şərtlərinə əsasən bu debitor qalıqları orta hesabla 3 il ərzində toplanacaq.

31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə bitən illər ərzində Qrup qeyri-maliyyə aktivlərini təminat kimi saxladığı girova sahib çıxmaqla əldə etmişdir. 31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə 3,881,285 AZN və 586,282 AZN məbləğində belə aktivlərlə ticarət aparılmış və konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında digər aktivlər kimi qeyd edilmişdir.

19 dekabr 2011-ci il tarixdə Qrup İcbari Sığorta Bürosunun ("Büro") üzvü olmuşdur. Büronun tələblərinə görə Qrup 400,000 AZN depozit qoymuşdur ki, bu da Qrup ödəniş etmədiyi halda Büro tərəfindən iddiaların həlli üçün istifadə olunacaqdır.

Malların satışı üzrə orta kredit müddəti 30 gündür. Qrup 360 gündən artıq müddətdə yaranan bütün ticarət və sığorta debitor borclarına qarşı 100% həcmində şübhəli borclar ehtiyatı yaratmışdır, çünki tarixi təcrübə göstərir ki, 360 gündən artıq gecikdirilmiş debitor borclar qaytarılmır. Şübhəli borclar üçün ehtiyatlar qarşı tərəfin keçmiş defolt təcrübəsinə istinad etməklə müəyyən olunmuş qaytarılmayan məbləğlər əsasında, habelə qarşı tərəfin hazırkı maliyyə durumunu təhlili etməklə 90 - 360 gün arasında geri alınmış əmlakın satışından əldə olunacaq vəsaitlərə qarşı tanınır.

Yuxarıda açıqlanan debitor borclarına vaxtı keçmiş lakin, hesabat dövrünün sonunda ödənilməli olan vəsaitlər (köhnəlmə təhlilinə baxın) daxildir. Kredit keyfiyyətində mühüm dəyişiklik olmadığından və məbləğlərin hələ də qaytarılması ehtimalı olduğundan Qrup bu vəsaitlərlə bağlı şübhəli borclar üçün ehtiyat yaratmamışdır. Qrupun bu qalıq vəsaitlərlə bağlı hər hansı girovu və ya kredit gücləndirilməsi vasitələri, eləcə də Qrupun qarşı tərəflərdən borc aldığı hər hansı məbləğləri əvəzləşdirmək hüququ yoxdur.

25. MÜŞTƏRİLƏR VƏ BANKLAR TƏRƏFİNDƏN QOYULMUŞ DEPOZİTLƏR

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Müştərilər tərəfindən qoyulmuş depozitlər		
Müddətli depozitlər	198,494,851	160,695,130
Cari hesablar	<u>74,222,586</u>	<u>52,648,523</u>
	272,717,437	213,343,653
Banklar tərəfindən qoyulmuş depozitlər		
Digər banklardakı müxbir hesablar	<u>62,224</u>	<u>89,852</u>
Cəmi müştərilər və banklar tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər	<u>272,779,661</u>	<u>213,433,505</u>

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə müştərilər tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər müvafiq olaraq 112,372,416 AZN və 88,101,753 AZN məbləğində olmaqla (ümumi müştəri depozitlərinin 41%-i) 14 müştəri üzrə yaranmışdır ki, bu da mühüm cəmləşməni əks etdirir.

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə müştəri depozitlərinə daxil edilən hesablanmış ödənilməli faizlər müvafiq olaraq 4,230,288 AZN və 2,730,838 AZN təşkil etmişdir.

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
İqtisadi sektorlar/müştəri növü üzrə təhlil:		
Fiziki şəxslər	195,166,434	161,028,118
Ticarət	30,160,575	16,309,497
Tikinti	16,077,038	9,882,651
Enerji	12,498,874	8,980,177
Sığorta	5,830,214	1,920,910
Maliyyə təşkilatları	5,141,242	5,657,170
Nəqliyyat və rabitə	3,214,465	2,461,690
İstehsal	1,795,783	500,817
Kənd təsərrüfatı	1,735,853	1,331,358
Dövlət təşkilatları	793,287	5,221,584
Digər	<u>365,896</u>	<u>139,533</u>
Cəmi müştərilər və banklar tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər	<u>272,779,661</u>	<u>213,433,505</u>

26. DİGƏR BORC ALINMIŞ VƏSAİTLƏR

		31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Dövlət təşkilatlarından alınmış kreditlər:			
Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu	a	29,176,401	15,124,072
Azərbaycan İpoteka Fondu	b	15,315,743	13,380,367
		<u>44,492,144</u>	<u>28,504,439</u>
Digər kreditlər və borclar:			
Səhmdarlardan borc alınmış vəsaitlər	c	29,542,861	78,520
Digər		519,320	253,075
		<u>29,542,861</u>	<u>253,075</u>
Cəmi digər borc alınmış vəsaitlər		<u>74,554,325</u>	<u>28,836,034</u>

a) 31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə dövlət təşkilatlarından alınmış kreditlərə Sahibkarlığa Yardım Milli Fondundan müvafiq olaraq 29,176,401 AZN və 15,124,072 AZN məbləğində alınmış kreditlər daxildir. Bu kreditlərin ödəniş müddəti 1 ildən 7 ilə qədərdir, illik faiz dərəcəsi isə 1 % təşkil edir. Bu, Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu tərəfindən Azərbaycanda fəaliyyət göstərən yerli banklara verilmiş kreditlərin bazar faiz dərəcəsinə əks etdirir.

b) 31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə dövlət təşkilatlarından alınmış kreditlərə Azərbaycan İpoteka Fondundan müvafiq olaraq 15,315,743 AZN və 13,380,367AZN məbləğində alınmış kreditlər daxildir. Bu kreditlərin ödəniş müddəti 8 ildən 30 ilə qədərdir, faiz dərəcəsi isə 1-4% arasında dəyişir. Bu, Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən Azərbaycanda fəaliyyət göstərən yerli banklara verilmiş kreditlərin bazar faiz dərəcəsinə əks etdirir.

c) 31 dekabr 2013-cü il tarixinə Qrup səhmdarı olan Asbet Limited Şirkətdən 31,624,603 AZN məbləğində faizsiz kredit almışdır. Kreditin ödəniş tarixi 12 fevral 2014-cü ildir. Analoji kreditlər üçün 9.13% təşkil edən üstün bazar faiz dərəcələrini istifadə etməklə 31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə kreditin ədalətli dəyərinin müvafiq olaraq 29,542,861 AZN və 78,520 AZN məbləğində hesablanmışdır. Ümumi daxilolmalarla kreditin ədalətli dəyəri arasındakı 2,081,742 AZN məbləğində fərq faizsiz kreditlər üzrə yaranan zərəri əks etdirir və əlavə ödənilmiş kapital kimi tanınır.

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə müvafiq olaraq sıfır AZN və 40,467 AZN məbləğində hesablanmış faiz öhdəlikləri dövlət təşkilatlarından alınmış kreditlərdə öz əksini tapmışdır.

27. DİGƏR ÖHDƏLİKLƏR

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Digər maliyyə öhdəlikləri:		
Ticarət və digər kreditor borcları	956,781	944,912
Digər maliyyə və sığorta öhdəlikləri	796,567	655,307
Sığorta və təkrarsığorta kreditor borcları	539,614	584,418
	<u>2,292,962</u>	<u>2,184,637</u>
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri:		
Təxirə salınmış gəlir	459,808	331,978
Ödənilməli mənfəət vergisindən və digər mənfəət vergisindən başqa vergilər	330,608	131,979
Digər	21,073	144,086
	<u>791,489</u>	<u>608,043</u>
Cəmi digər öhdəliklər	<u>3,104,451</u>	<u>2,792,680</u>

28. SƏHMDAR KAPİTALI

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə Qrupun səhmdarlarının təsdiq olunmuş, buraxılmasına icazə verilmiş və tam ödənilmiş kapitalı hər birinin nominal dəyəri 2 AZN olan 41,950,000 adi səhmdən ibarət olmaqla 83,900,000 AZN təşkil etmişdir. Hər səhm üzrə səhmdara bir səs hüququ verilir.

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Qrup səhmdarlarına 2,723,435 AZN məbləğində dividendlər elan etmişdir. 2012-ci ildə Qrup dividendlər elan etməmişdir.

29. ƏLAVƏ ÖDƏNİLMİŞ KAPİTAL

31 dekabr 2013-cü il tarixinə əlavə ödənilmiş kapital 21,614,306 AZN (2012: 7,441,099 AZN) təşkil etmişdir.

Əlavə ödənilmiş kapital hesabat tarixinə qeydiyyatdan keçməyən səhmdarlardan alınmış əlavə vəsaitləri əks etdirir. 2013-cü il ərzində Qrupun səhmdarları 8,621,001 AZN (2012: 4,694,184 AZN) məbləğində əlavə ödənilmiş kapital qoymuşdur. 2013-cü il ərzində səhmdarlar tərəfindən 2,986,399 AZN məbləğində vəsait Bankın bölüşdürülməmiş mənfəətindən əlavə ödənilmiş kapital kimi köçürülmüşdür.

Səhmdardan alınan əlavə ödənilmiş kapitalın diskontlaşdırılması nəticəsində əlavə ödənilmiş kapital 2,081,742 AZN məbləğində və təxirə salınmış vergi təsiri (416,348) AZN məbləğində artmışdır (Qeyd 26).

Asılı müəssisəyə verilmiş faizsiz kreditin diskontlaşdırılması nəticəsində əlavə ödənilmiş kapital 458,183 AZN məbləğində və təxirə salınmış vergi təsiri 91,637 AZN məbləğində azalmışdır.

30. QEYRİ-NƏZARƏT PAYLARI

	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il
İlin əvvəlinə olan qalıq	5,552,916	5,345,339
Tөрәмә müəssisənin əlavə ödənilmiş kapitalının artımındakı payı	2,283,427	-
İl üzrə mənfəət payı	1,227,949	207,577
Tөрәмә müəssisə üzrə nəzarət paylarının ötürülməsi (Qeyd 31)	635,921	-
Elan olunmuş dividendlərdəki payı	<u>(1,034,739)</u>	<u>-</u>
İlin sonunda qeyri-nəzarət payı	<u>8,665,474</u>	<u>5,552,916</u>

31. TÖRƏMƏ MÜƏSSİSƏ ÜZRƏ NƏZARƏTİN İTİRİLMƏSİNDƏN XALIS GƏLİR

2013-cü ilin aprel ayının sonunda Qrup "Zəyəm Kənd Maş" ASC üzərində nəzarəti itirmişdir, lakin təsisçi payı 30% həcmində qalmışdır (2012: 30%). 31 dekabr 2013-cü il tarixinə "Zəyəm Kənd Maş" ASC Qrupun maliyyə hesabatlarında asılı müəssisə kimi konsolidə edilmişdir (Qeyd 9).

31 dekabr 2013-cü il tarixinə "Zəyəm Kənd Maş" ASC ilə bağlı dayandırılmış əməliyyatlar üzrə gəlir aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il
Əldə olunmuş vəsaitlər	-
Satılmış xalis aktivlər	908,458
Qeyri-nəzarət payı	<u>(635,921)</u>
Dayandırılmış əməliyyatlar üzrə xalis gəlir	<u>272,537</u>

32. TƏƏHHÜDLƏR VƏ ŞƏRTİ AKTİV VƏ ÖHDƏLİKLƏR

Adi fəaliyyət zamanı Qrup müştərilərin ehtiyaclarını qarşılamaq üçün balansdankənar riskləri olan maliyyə alətləri üzrə müqavilə tərəfi qismində çıxış edir. Dəyişkən kredit riski dərəcəsini nəzərdə tutan bu alətlər maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əks etdirilmir.

Qrup balansda qeyd edilən əməliyyatlar halında olduğu kimi, balansdankənar öhdəlikləri üzərinə götürərkən eyni kredit nəzarət və idarəetmə siyasətlərini tətbiq edir.

31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə şərti öhdəliklər aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Şərti öhdəliklər və kredit öhdəlikləri		
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəliklər	21,201,770	16,905,628
Verilmiş zəmanətlər və oxşar öhdəliklər	<u>18,879,072</u>	<u>11,970,747</u>
Cəmi şərti öhdəliklər və kredit öhdəlikləri	<u>40,080,842</u>	<u>28,876,375</u>

Kredit xətti çərçivəsində müştərilərə verilmiş kreditlər Qrup tərəfindən hər hal üçün fərdi qaydada təsdiqlənir və kreditlərin ayrılması borcalanın maliyyə fəaliyyəti, borc ödəmə qabiliyyətindən və digər şərtlərdən asılıdır.

Kapital öhdəlikləri –31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə Qrupun ödənilməmiş kapital xərcləri ilə bağlı heç bir mühüm öhdəliyi olmamışdır.

Əməliyyat lizinqi öhdəlikləri – 31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə Qrupun ləğvedilməz əməliyyat lizinqləri çərçivəsində icarəyə götürən tərəf kimi heç bir maddi öhdəliyi olmamışdır.

Məhkəmə prosesləri – Qrup vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyəti müddətində müştərilər və müqavilə tərəflərinin irəli sürdüyü iddialarla üzləşir. Rəhbərlik düşünür ki, heç bir mühüm itkilər yaranmayacaq və bu səbəbdən də hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında ehtiyatlar nəzərdə tutulmamışdır.

Vergi qoyma - Azərbaycan Respublikasının ticarət, o cümlədən vergi qanunvericiliyi bir neçə formada şərh oluna bilər. Bundan əlavə, biznes fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq vergi orqanlarının öz mülahizələrinə görə sərbəst qərar vermələri riski də mövcuddur. Biznes fəaliyyəti ilə əlaqədar Qrup rəhbərliyinin mülahizələrinə əsaslanan müəyyən mövqə vergi orqanları tərəfindən birmənalı qarşılanmadıqda, Qrupa əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanıla bilər.

Belə qeyri-müəyyənlik halları maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi, dəyərsizləşmə üzrə zərər üçün ehtiyatların qiymətləndirilməsi və sövdələşmələrin bazar qiymətinin müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı ola bilər. Bundan başqa, belə qeyri-müəyyənlik vergiyə cəlb olunan mənfəətin natamam hesablanması nəticəsində ehtiyat üzrə müvəqqəti fərqin qiymətləndirilməsi, habelə müştərilərə verilmiş kreditlər və debitor borcları ilə bağlı dəyərsizləşmə üzrə zərər üçün ehtiyatların geri qaytarılması ilə də bağlı ola bilər. Qrupun rəhbərliyi bütün vergi öhdəliklərinin hesablandığını düşünür, buna görə də konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında heç bir ehtiyat nəzərdə tutulmamışdır.

Ümumiyyətlə, vergi ödəyiciləri audit ilindən əvvəlki üç təqvim ili üzrə vergi auditindən keçməlidirlər. Lakin tamamlanmış audit yoxlamaları, aşağı səviyyəli vergi orqanlarının əldə etdiyi vergi auditori nəticələrini yoxlamaq məqsədilə yuxarı səviyyəli vergi orqanları tərəfindən həyata keçirilən sonrakı əlavə audit yoxlamalarının olması ehtimalını istisna etmir. Cinayət işinin araşdırılması zamanı iddia müddəti məhkəmənin qərarına əsasən 7 ilədək uzadıla bilər.

Əməliyyat mühiti – Azərbaycan kimi inkişaf etməkdə olan ölkələrin bazar mühitləri inkişaf etmiş ölkələrlə müqayisədə müxtəlif risklərə, o cümlədən iqtisadi, siyasi və sosial, habelə, hüquqi və qanunvericilik ilə bağlı risklərə daha çox məruz qalır. Azərbaycanda biznes fəaliyyətinə təsir edən qanun və qaydalar sürətlə dəyişməkdədir, vergi qanunvericiliyi və tənzimləyici baza müxtəlif formada şərh olunur. Azərbaycanın gələcək iqtisadi kursuna dövlət tərəfindən qəbul edilən maliyyə və monetar siyasətlər eləcə də hüquq, idarəetmə və siyasi mühitdəki dəyişikliklər mühüm təsir göstərir.

Azərbaycan neft və qaz məhsullarının iri istehsalçısı və ixracatçısı olduğuna görə ölkə iqtisadiyyatı, xüsusi olaraq, dünya bazarlarının neft və qaz qiymətlərinə qarşı həssasdır.

33. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ ƏMƏLİYYATLAR

Qrup və əlaqəli tərəflər arasındakı əməliyyatların təfərrüatları aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir:

	Qeydlər	31 dekabr 2013-cü il Əlaqəli tərəflərin qalıqları	Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatı maddəsi üzrə cəmi	31 dekabr 2012-ci il Əlaqəli tərəflərin qalıqları	Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatı maddəsi üzrə cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər	17		240,939,572		156,411,847
- əsas idarəedici heyət		1,271,135		1,263,256	
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının mühüm paya malik olduğu müəssisələr		-		87,095	
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	6,17		(7,046,913)		(3,012,508)
- əsas idarəedici heyət		(8,149)		(14,079)	
Satıla bilən investisiyalar	19		32,036,999		51,579,104
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının mühüm paya malik olduğu müəssisələr		15,207,637		15,006,778	
Müştərilər və banklar tərəfindən qoyulmuş depozitlər	25		272,779,661		213,433,505
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının mühüm paya malik olduğu müəssisələr		28,739,516		9,081,095	
- əsas idarəedici heyət		6,093,917		27,760,902	
Digər borc alınmış vəsaitlər	26		74,554,325		28,836,034
- Qrupun səhmdarı		29,542,861		78,520	
Kreditlər və istifadə olunmamış kredit xətləri üzrə öhdəliklər	32		21,201,770		16,905,628
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının mühüm paya malik olduğu müəssisələr		-		351,775	
- əsas idarəedici heyət		-		150,000	

Direktorlara və əsas idarəedici heyətin digər üzvlərinə ödənişlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il		31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il	
	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatı maddəsi üzrə cəmi	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatı maddəsi üzrə cəmi
İdarəedici heyətə ödəmələr:				
- qısamüddətli işçi müavinətləri	1,005,540	12,219,866	1,805,126	9,850,784
Cəmi	1,005,540	12,219,866	1,805,126	9,850,784

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə uçotda tanınmış aşağıdakı məbləğlər 31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə bitən illər üzrə konsolidə edilmiş məcmu gəlirlər haqqında hesabatda daxil edilmişdir:

	Qeydlər	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il		31 dekabr 2012-ci il tarixinə bitən il	
		Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatı maddəsi üzrə cəmi	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatı maddəsi üzrə cəmi
Faiz gəliri	5		36,826,174		27,326,423
- Əsas idarəedici heyət		1,263,860		48,628	
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının mühüm paya malik olduğu müəssisələr		-		51,447	
Faiz xərci	5		(17,849,167)		(12,108,568)
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının mühüm paya malik olduğu müəssisələr		(4,789,486)		(27,410)	
- Əsas idarəedici heyət		(372,422)		(27,000)	

34. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

MHBS ədalətli dəyəri qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasındakı əməliyyat üzrə aktivin satılması üçün alınmış və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödənilmiş qiymət kimi müəyyən edir.

Qrupun dövrü olaraq ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyəri.

Qrup öz maliyyə alətlərini ədalətli dəyər iyerarxiyasından istifadə etməklə təsnifləşdirir ki, bu da həmin alətlərin ədalətli dəyərinin qiymətləndirilməsində istifadə olunan giriş məlumatlarının əhəmiyyətini əks etdirir. Ədalətli dəyər iyerarxiyası aşağıdakı səviyələrdən ibarətdir.

- Səviyyə 1 – eyni aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda elan olunmuş qiymətlər (düzəliş edilməmiş).
- Səviyyə 2 – aktiv və öhdəliklər üçün birbaşa (qiymətlər kimi) və ya dolayısı ilə (qiymətlərdən əldə olunan) müşahidə oluna bilən və 1-ci səviyyəyə daxil edilən elan olunmuş qiymətlərdən başqa digər giriş məlumatları.
- Səviyyə 3 – müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına (müşahidə oluna bilməyən giriş məlumatları) əsaslanmayan aktiv və öhdəliklər üzrə giriş məlumatları.

Qrupun müəyyən maliyyə aktivləri hər hesabat dövrünün sonunda ədalətli dəyərlə qiymətləndirilir. Aşağıdakı cədvəldə bu maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərinin müəyyən olunması üsulları ilə bağlı (xüsusilə, istifadə edilmiş qiymətləndirmə üsulları və giriş məlumatları) məlumat əks olunmuşdur.

Maliyyə aktivləri/maliyyə öhdəlikləri	Ədalətli dəyər		Ədalətli dəyər iyerarxiyası	Qiymətləndirmə üsulları və əsas giriş məlumatları
	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-cü il		
Satılabilən investisiyalar:				
Borc qiymətli kağızları	15,831,310	35,206,837	Səviyyə 1	Fəal bazarda elan olunmuş təklif qiymətləri Borc qiymətli kağızlarının müqavilə şərtlərinə əsaslanan diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkəti və qarşı tərəflərin daxili modeldən istifadə etməklə düzəliş edilmiş kredit riskinə malik oxşar alətləri üzrə mənfəət.
Borc qiymətli kağızları	15,207,637	15,006,778	Səviyyə 3	

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə dövrü əsasda ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri üzrə ədalətli dəyər iyerarxiyasının 3-cü Səviyyəsində dövrün əvvəlinə və sonuna olan qalıqların üzvləşdirilməsi aşağıdakı cədvəldə verilmişdir:

	2013	2012
İlin əvvəlinə		
Mənfəət və ya zərər hesabatında tanınmış gəlir	15,006,778	-
Ödəniş tarixinə qədər saxlanılan investisiyaların satılabilən investisiyalar kimi yenidən təsnifləndirilməsi (Qeyd 19)	200,859	-
	<u>-</u>	<u>15,006,778</u>
İlin sonuna	<u>15,207,637</u>	<u>15,006,778</u>

Dövrü olaraq ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyəri (lakin ədalətli dəyər açıqlamaları tələb olunur)

Ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini hesablamaq üçün Qrup aşağıdakı üsul və ehtimallardan istifadə etmişdir:

Ödəniş müddəti üç ay olan aktiv və öhdəliklər halında, belə maliyyə alətlərinin qısa müddətdə ödənilməli olması ilə əlaqədar balans dəyəri təxmini olaraq onların ədalətli dəyərini əks etdirir. Digərləri üçün ədalətli dəyər ilin sonuna müvafiq bazar dərəcələri ilə diskontlaşdırılmış təxmini gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri kimi və Qrupun və ya qarşı tərəfin kredit riskinə düzəlişlər etməklə hesablanır.

Müştərilərə verilmiş kreditlər – Hesablama, müvafiq ilin sonuna olan bazar dərəcələrindən istifadə edərək nəzərdə tutulan ödəmə müddəti ərzində planlaşdırılmış gələcək pul vəsaitləri hərəkətini fərdi kreditlər üzrə diskontlaşdırmaqla aparılmışdır.

Banklardan alınacaq vəsaitlər – Hesablama, müvafiq ilin sonuna olan bazar dərəcələrindən istifadə edərək nəzərdə tutulan ödəmə müddəti ərzində fərdi depozitlər və kreditlər üzrə planlaşdırılmış gələcək pul vəsaitləri hərəkətini diskontlaşdırmaqla aparılmışdır.

Müştəri depozitləri – Lazım olan hallarda, fəal bazarda alınıb satılan borc qiymətli kağızlarının ədalətli dəyərini müəyyən etmək məqsədilə bazar qiymətlərindən istifadə edilmişdir.

Digər borc alınmış vəsaitlər – Hesablama, müvafiq ilin sonuna olan bazar dərəcələrindən istifadə edərək nəzərdə tutulan ödəmə müddəti ərzində fərdi kreditlər üzrə planlaşdırılmış gələcək pul vəsaitləri hərəkətini diskontlaşdırmaqla aparılmışdır.

Aşağıdakı cədvəldə qeyd olunan hallar istisna olmaqla, Qrup hesab edir ki, konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında tanınmış maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin balans dəyəri təxmini olaraq onların ədalətli dəyərini əks etdirir.

	31 dekabr 2013-cü il		31 dekabr 2012-cü il	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Maliyyə aktivləri:				
Banklardan alınacaq vəsaitlər	34,949,435	34,007,929	45,595,576	40,223,675
Müştərilərə verilmiş kreditlər	233,892,659	236,759,949	153,399,339	153,399,339
Satılabilən investisiyalar	718,052	653,448	1,085,489	1,042,545
Maliyyə öhdəlikləri:				
Müştərilər və banklar tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər	272,779,661	280,632,090	213,433,505	220,425,236
Digər borc alınmış vəsaitlər	76,636,067	74,554,325	28,836,034	28,836,034

Qrup hesab edir ki, aşağıda göstərilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin balans dəyəri onların ədalətli dəyərində bərabərdir.

	31 dekabr 2013-cü il		31 dekabr 2012-ci il	
	Səviyyə 2	Cəmi	Səviyyə 2	Cəmi
Maliyyə aktivləri:				
Azərbaycan				
Respublikasının Mərkəzi Bankına yerləşdirilmiş pul vəsaitləri və qalıqlar	73,881,417	73,881,417	24,741,127	24,741,127
Satılabilən investisiyalar	31,103,551	31,103,551	50,256,559	50,256,559
Maliyyə lizinə xalis investisiya	90,310	90,310	561,254	561,254
Digər maliyyə aktivləri	1,379,867	1,379,867	2,076,445	2,076,445
Maliyyə öhdəlikləri:				
Digər borc alınmış vəsaitlər	74,554,325	74,554,325	28,836,034	28,836,034
Digər maliyyə öhdəlikləri	2,292,962	2,292,962	2,184,637	2,184,637

Satılabilən investisiyalar maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ədalətli dəyərlə tanınır. Bazar şərtləri əsasında qeyd edilən maliyyə alətlərinə dair bağlanan müqavilələrin qısamüddətli olması səbəbindən, ARMB-dəki nağd vəsaitlərin və qalıqların, digər maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin, banklara ödəniləcək vəsaitlərin balans dəyəri təxmini olaraq onların ədalətli dəyərini əks etdirir.

35. KAPİTAL RİSKİNİN İDARƏ EDİLMƏSİ

Kapitalı idarə edərək Qrupun məqsədi Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı və Maliyyə Nazirliyi tərəfindən təyin edilmiş tələblərə riayət etmək, Qrupun gələcəkdə fasiləsiz fəaliyyətini qorumaq və kapitalın adekvatlığı əmsalına və kapitalın strukturuna nail olmaq üçün kifayət qədər kapital bazası saxlamaqdır.

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı tərəfindən təyin edilmiş kapitalın adekvatlığı əmsalının yerinə yetirilməsi hesablamaların daxil edildiyi və hər ay Maliyyə Direktoru, Baş mühasib, Audit Departamentinin rəhbəri, Audit Komitəsinin rəhbəri və Qrupun törəmə müəssisəsi olan "AtaBank" ASC-nin Müşahidə Şurasının Rəhbəri tərəfindən təhlil olunaraq imzalanmış hesabatla tənzimlənir. Kapital idarəedilməsinin digər göstəriciləri illik qiymətləndirilir.

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı tərəfindən təyin edilmiş cari kapital tələblərinə əsasən banklar: (a) minimum olaraq AZN 50,000,000 AZN məbləğində cəmi kapital saxlamalı (2012: 10,000,000 AZN) ; (b) risk üzrə ölçülmüş aktivlərlə bağlı idarəetmə kapitalı əmsalını ("nizamnamə kapitalı əmsalı") minimum 12% həcmində və ya daha yüksək səviyyədə saxlamalı (2012:12%) və (c) risk üzrə ölçülmüş aktivlərlə bağlı 1-ci dərəcəli kapital əmsalını 6% həcmində və ya daha yüksək səviyyədə saxlamalıdır (2012: 6%).

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının tələblərinə əsasən 31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə "Atabank" ASC-nin hesablanmış kapital strukturu aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir:

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
1-ci dərəcəli kapital	36,510,698	27,086,369
Cəmi kapital	45,318,404	34,729,984
1-ci dərəcəli kapital əmsalı	10.91%	10.10%
Yerli kapital əmsalı	13.54%	12.73%

Qrupun törəmə şirkəti olan "AtaSiğorta" ASC-nin rəhbərliyi kapital strukturunu hər rüb nəzərdən keçirir. Bu yoxlamanın bir hissəsi kimi rəhbərlik kapitalın dəyərini və kapitalın hər sinfi üzrə riskləri nəzərdən keçirir. Qrupun kapital strukturu kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatda açıqlandığı kimi investisiyalardan və buraxılmış kapital, ehtiyatlar və bölüşdürülməmiş mənfəətdən təşkil olunmuş kapitaldan ibarətdir. Rəhbərlik kapitalın strukturunu hər rüb nəzərdən keçirir.

Aşağıdakı cədvəldə tələb olunan minimum kapitalın və "AtaSığorta" ASC tərəfindən saxlanılan idarəetmə kapitalının icmalı təqdim olunur:

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Saxlanılan məcburi idarəetmə kapitalı	6,745,668	5,551,425
Minimum idarəetmə kapitalı	5,000,000	4,000,000
Səhmdar kapitalı	7,600,000	5,000,000

Saxlanılan məcburi idarəetmə kapitalının hesablamalarında MHBS rəqəmləri əsas götürülməmişdir. "AtaSığorta" ASC kapitalın adekvatlığını Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən təsdiq olunmuş formada hesablamaq üçün prudensial hesabatlardan istifadə edir.

36. RİSKİN İDARƏ EDİLMƏSİ QAYDALARI

Risklərin idarə edilməsi Qrupun bankçılıq və sığorta fəaliyyəti üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir və Qrup əməliyyatlarının əsas elementini təşkil edir. Qrupun əməliyyatlarına xas olan əsas risklər aşağıdakılarla bağlıdır:

- Kredit riski;
- Likvidlik riski;
- Bazar riski;
- Sığorta riski.

Qrup effektiv və səmərəli riskin idarəedilməsi prosesinin tətbiqinin önəmli olması faktını qəbul edir. Belə prosesin tətbiqinə imkan yaratmaq üçün Qrup riskin idarə edilməsi çərçivəsini yaratmışdır ki, bunun əsas məqsədi də Qrupu risklərdən qorumaqdan və Qrupa qarşıda qoyulmuş fəaliyyət məqsədlərinə nail olması üçün imkan yaratmaqdan ibarətdir. Risklərin idarə edilməsi çərçivəsi vasitəsilə Qrup aşağıdakı risklərin idarə edilməsini həyata keçirir:

Kredit risk

Qrup kredit riskinə məruz qalır ki, bu da maliyyə aləti üzrə bir tərəfin öz öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi və bunun digər tərəfə maliyyə zərərinin dəyməsi ilə nəticələnməsindən yaranan riskdir.

Riskin idarəedilməsi və monitorinqi müəyyən edilmiş səlahiyyətlər çərçivəsində həyata keçirilir. Bu proseslər Kredit Komitəsi və Qrupun İdarə Heyəti tərəfindən icra edilir.

Kredit Komitəsi tərəfindən hər hansı müraciət edilməyə qədər, kredit prosesləri üzrə bütün tövsiyələr (borcalan üçün təsdiq edilmiş hədlər və ya kredit razılaşmalarına edilmiş düzəlişlər və sair) filialın riskin idarəedilməsi üzrə direktoru yaxud Risklərin İdarəedilməsi Departamentinin meneceri tərəfindən təhlil edilir və təsdiqlənir. Gündəlik riskin idarəedilməsi prosesi Kredit Departamentlərinin və Filialların Kredit Bölmələrinin rəhbəri tərəfindən həyata keçirilir.

Qrup bir borcalan yaxud borcalan qrupları və sənaye seqmentləri üzrə qəbul edilmiş risklərin məbləğini məhdudlaşdırmaqla üzərinə götürdüyü kredit riskləri səviyyəsini strukturlaşdırır. Borcalan yaxud məhsul (sənaye sektoru) üzrə kredit riski səviyyəsinə qarşı qoyulmuş məhdudiyət İdarə Heyəti tərəfindən rüblük təsdiqlənir. Banklar və brokerlər daxil olmaqla hər hansı bir borcalan halında riskə məruzqalma həddi daha sonra balans və balansdankənar maddələrlə bağlı riskləri əhatə etməklə Kredit Komitəsi tərəfindən müəyyən olunmuş alt-limitlərlə məhdudlaşır. Limitlər üzrə faktiki riskə məruzqalma hallarına gündəlik nəzarət olunur.

Müvafiq hesab edilən hallarda və əksər kreditlərlə əlaqədar olaraq Qrup girov, eləcə də fərdi və korporativ zəmanətlər qəbul edir. Bəzi kredit məbləğləri qeyd olunan təminat vasitələrinin əldə edilməsi mümkün olmayan fərdi şəxslərə verilmiş kreditlərdən ibarətdir. Belə kreditlər davamlı olaraq nəzarətdə saxlanılır və illik yaxud daha qısa müddətlərdə təhlil edilir.

Kreditlərin ayrılması üzrə öhdəliklər kredit, zəmanət və ya akkreditiv formasında çıxış edən istifadə edilməmiş kredit vəsaitlərindən ibarətdir. Balansdankənar maliyyə alətləri üzrə kredit riski müqavilə tərəfinin müqavilə şərtləri və müddəalarına əməl edə bilməməsi nəticəsində zərərin baş vermə

ehtimalı kimi müəyyən olunur. Kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə kredit riskinə gəldikdə isə, Qrup yerinə yetirilməmiş belə öhdəliklərin ümumi məbləğinə bərabər potensial zərər riski ilə üzləşir. Lakin kreditin ayrılması üzrə öhdəliklərin əksəriyyəti müştərilərin xüsusi kredit standartlarına davamlı qaydada cavab verə bilməsindən asılı olduğundan ehtimal edilən zərər məbləği istifadə edilməmiş kredit öhdəliklərindən azdır. Qrup maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat və maliyyə alətləri halında olduğu kimi, riskin təsir nəticələrinin yumşaldılması üçün limitləri və cari monitoring prosesini tətbiq etməklə kreditlərin verilməsinin təsdiqlənməsi proseduruna əsaslanan eyni kredit siyasətini şərti öhdəliklərə də qarşı istifadə edir. Qrup balansdankənar uçotda əks etdirilən şərti öhdəliklərin ödəniş müddətinə qədər dövrü nəzarətdə saxlayır, çünki daha uzunmüddətli öhdəliklər qısamüddətli kredit öhdəlikləri ilə müqayisədə daha çox kredit riski dərəcəsinə məruz qalır.

Kredit riskinə maksimal məruzqalma həddi

Qrupun kredit riskinə maksimum məruzqalma həddi əhəmiyyətli dərəcədə dəyişir və həm fərdi risklərdən, həm də ümumi bazar iqtisadiyyatı risklərindən asılıdır.

Aşağıdakı cədvəldə balans hesabatı, eləcə də balansdankənar hesabatda əks etdirilən maliyyə aktivləri ilə bağlı kredit riskinə maksimum məruzqalma həddi göstərilir. Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əks etdirilən maliyyə aktivləri halında kredit riskinə maksimum məruzqalma həddi həmin aktivlərin hər hansı əvəzləşdirmədən və girov sövdələşməsindən qabaqkı balans dəyərinə bərabərdir. Qrupun kreditin ayrılması ilə bağlı şərti öhdəlikləri və təəhhüdləri üzrə kredit riskinə maksimum məruzqalma həddi isə qarşı tərəfin öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi təqdirdə həmin alətlərin müqavilə üzrə məbləğlərindən ibarət olur ki, bu halda da qarşı iddialar, girov və təminatlar dəyərini itirir.

	Riskə maksimum məruz qalma	Əvəzləşdirmə	Əvəzləşdirmədən sonra xalis məruzqalma həddi	Yerləşdirilmiş girov	Xalis məruzqalma
31 dekabr 2013-cü il					
ARMBdakı qalıq vəsaitlər	57,497,768	-	57,497,768	-	57,497,768
Banklardan alınacaq vəsaitlər	34,949,435	-	34,949,435	(809,035)	34,140,400
Müştərilərə verilmiş kreditlər	233,892,659	(30,409,696)	203,482,963	(147,725,176)	55,757,787
Maliyyə lizinə xalis investisiya	90,310	-	90,310	-	90,310
Satıla bilən investisiyalar	31,636,999	-	31,636,999	-	31,636,999
Sığorta və təkrar sığorta debitor borcları	1,259,147	-	1,259,147	-	1,259,147
Digər maliyyə aktivləri	1,379,867	-	1,379,867	-	1,379,867
Kreditlər və istifadə olunmamış kredit xətləri üzrə öhdəliklər	21,201,770	-	21,201,770	-	21,201,770
Verilmiş zəmanətlər və oxşar öhdəliklər	18,879,072	(480,000)	18,399,072	-	18,399,072
31 dekabr 2012-ci il					
ARMBdakı qalıqlar	12,978,320	-	12,978,320	-	12,978,320
Banklardan alınacaq vəsaitlər	45,595,576	-	45,595,576	(1,873,678)	43,721,898
Müştərilərə verilmiş kreditlər	153,399,339	(11,291,235)	142,108,104	(116,828,741)	25,279,363
Maliyyə lizinə xalis investisiya	561,254	-	561,254	-	561,254
Satıla bilən investisiyalar	51,179,104	-	51,179,104	-	51,179,104
Sığorta və təkrar sığorta debitor borcları	1,038,479	-	1,038,479	-	1,038,479
Digər maliyyə aktivləri	2,076,445	-	2,076,445	-	2,076,445
Verilmiş zəmanətlər və oxşar öhdəliklər	11,970,747	(1,460,000)	10,510,747	(3,982,043)	6,528,704
Kreditlər və istifadə olunmamış kredit xətləri üzrə öhdəliklər	16,905,628	-	16,905,628	-	16,905,628

Balansdankənar risk

Qrup balans uçotu halında olduğu kimi, əsas etibarlı ilə, balansdankənar müddəalar halında da risklərin idarə edilməsi üzrə eyni siyasətləri tətbiq edir. Kreditlərin ayrılmasına öhdəliklər halında isə, həmçinin kredit və avanslar halında olduğu kimi, müştərilər və qarşı tərəflər ilə bağlı eyni kredit

riskinin idarə edilməsi siyasətləri tətbiq olunur. Girov qarşı tərəfin imkanları və əməliyyatın mahiyyətindən asılı olaraq tələb edilə bilər.

Coğrafi təmərküzləşmə

Riskin İdarəedilməsi Komitəsi qanunvericilik və qanuni tənzimləmə sahəsində müşahidə olunan risklərə nəzarət edir və onların Qrupun fəaliyyətinə təsirini qiymətləndirir. Belə yanaşma Qrupa Azərbaycan Respublikasının investisiya mühitindəki dəyişikliklərdən yaranan itkiləri azaltmaq imkanı yaradır.

Aktiv və öhdəliklərin coğrafi təmərküzləşməsi aşağıda göstərilir:

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT ölkələri	Digər qeyri-İƏİT ölkələri	31 dekabr 2013-cü il Cəmi
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında yerləşdirilmiş pul vəsaitləri və qalıqlar	73,881,417	-	-	73,881,417
Banklardan alınacaq vəsaitlər	26,957,499	4,284,787	3,707,149	34,949,435
Müştərilərə verilmiş kreditlər	233,892,659	-	-	233,892,659
Maliyyə lizinə xalis investisiya	90,310	-	-	90,310
Satıla bilən investisiyalar	31,636,999	-	-	31,636,999
Sığorta və təkrar sığorta debitor borcları	1,259,147	-	-	1,259,147
İcbari Sığorta Bürosunda sığorta depoziti	400,000	-	-	400,000
Digər maliyyə aktivləri	1,133,458	-	246,409	1,379,867
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri	369,251,489	4,284,787	3,953,558	377,489,834
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Müştərilər və banklar tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər	263,980,406	5,077,829	3,721,426	272,779,661
Digər borc alınmış vəsaitlər	74,554,325	-	-	74,554,325
Digər maliyyə öhdəlikləri	2,030,362	262,441	159	2,292,962
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri	340,565,093	5,340,270	3,721,585	349,626,948
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ ÜZRƏ XALIS MÖVQE	28,686,396	(1,055,483)	231,973	27,862,886

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT ölkələri	Digər qeyri-İƏİT ölkələri	31 dekabr 2012-ci il Cəmi
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında yerləşdirilmiş pul vəsaitləri və qalıqlar				
	24,741,127	-	-	24,741,127
Banklardan alınacaq vəsaitlər				
	37,129,168	5,170,072	3,296,336	45,595,576
Müştərilərə verilmiş kreditlər				
	153,399,339	-	-	153,399,339
Maliyyə lizinə xalis investisiya				
	561,254	-	-	561,254
Satıla bilən investisiyalar				
	51,179,104	-	-	51,179,104
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar				
	1,038,479	-	-	1,038,479
Digər maliyyə aktivləri				
	1,952,313	-	124,132	2,076,445
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri	270,000,784	5,170,072	3,420,468	278,591,324
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Müştərilər və banklar tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər				
	206,859,834	4,561,210	2,012,461	213,433,505
Digər borc alınmış vəsaitlər				
	28,836,034	-	-	28,836,034
Digər maliyyə öhdəlikləri				
	2,159,833	-	24,804	2,184,637
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri	237,855,701	4,561,210	2,037,265	244,454,176
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ ALƏTLƏRİ ÜZRƏ XALIS MÖVQE	32,145,083	608,862	1,383,203	34,137,148

Girov

Tələb olunan girovun məbləği və növü qarşı tərəf ilə bağlı kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılı olaraq müəyyənləşdirilir. Girov növlərinin və qiymətləndirmə parametrlərinə məqbul olduğunu müəyyənləşdirmək üçün qaydalar tətbiq olunur.

Qəbul edilən əsas girov növlərinə aşağıdakılar aiddir:

- Kommersiya kreditləri halında, daşınmaz əmlak və mal-material ehtiyatı;
- Fiziki şəxslərə kreditlərin verilməsi halında, yaşayış mülkünün ipotekası.

31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə Qrupun ayrı-ayrılıqda dəyərsizləşdiyi müəyyən edilmiş kreditlər ilə əlaqədar saxladığı girovun ədalətli dəyəri müvafiq olaraq 18,017,784 AZN və 5,835,123 AZN təşkil etmişdir. Girov daşınmaz əmlak, avadanlıq, mal-material ehtiyatı və depozitlərdən ibarətdir.

31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə bitən illər ərzində Qrup hesabat tarixində balans dəyəri müvafiq olaraq 2,219,060 AZN və 254,381 AZN və satılması planlaşdırılan əmlakı mülkiyyətinə almışdır.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərində nəzarət edir, baza razılaşmasına əsasən əlavə girov tələb edir, habelə dəyərsizləşmə zərəri üçün ehtiyatın müvafiq məbləğdə olduğunu təhlil etdiyi müddətdə aldığı girovun bazar dəyərində nəzarət edir.

Maliyyə aktivlərinin növü üzrə kredit keyfiyyəti

Aşağıdakı cədvəldə Qrup tərəfindən saxlanılan maliyyə aktivlərinin kredit reytingləri açıqlanır:

31 dekabr 2013-cü il	A	BBB	<BBB	Reytingi olmayan	Cəmi
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında yerləşdirilmiş qalıq vəsaitlər	-	-	57,497,768	-	57,497,768
Banklardan alınacaq vəsaitlər	4,260,754	1,346,656	6,081,050	23,260,975	34,949,435
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-	-	233,892,659	233,892,659
Maliyyə lizinə xalis investisiya	-	-	-	90,310	90,310
Satıla bilən investisiyalar	-	13,749,228	-	17,887,771	31,636,999
Sığorta və təkrar sığorta debitor borcları	-	-	-	1,259,147	1,259,147
Digər maliyyə aktivləri	-	-	187,607	1,192,260	1,379,867
31 dekabr 2012-ci il					
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında yerləşdirilmiş qalıq vəsaitlər	-	-	12,977,826	-	12,977,826
Banklardan alınacaq vəsaitlər	5,169,711	2,351,169	8,586,307	29,488,389	45,595,576
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-	-	153,399,339	153,399,339
Maliyyə lizinə xalis investisiya	-	-	-	561,254	561,254
Satıla bilən investisiyalar	-	-	-	51,179,104	51,179,104
Sığorta və təkrar sığorta debitor borcları	-	-	-	1,038,479	1,038,479
Digər maliyyə aktivləri	41,524	-	45,744	1,989,177	2,076,445

Müştərilərə verilmiş kreditlərdən başqa digər maliyyə aktivləri onlara Fitch, Standard & Poor's və Moody's kimi beynəlxalq səviyyədə tanınmış agentliklər tərəfindən verilən kredit reytinginə görə dərəcələndirilir. AAA ən yüksək mümkün reyting dərəcəsi hesab edilir. İnvestisiya dərəcəli maliyyə aktivlərinin reytingi AAA-dan BBB-ya kimi dəyişir. Reytingi BBB-dan aşağı olan maliyyə aktivləri spekulativ dərəcəli kimi təsnifləşdirilir.

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankındakı qalıq vəsaitlərin məbləği müvafiq olaraq 57,497,768 AZN və 12,977,826 AZN təşkil etmişdir. Beynəlxalq reyting agentliklərinə görə 2013-cü ildə Azərbaycan Respublikasının kredit reytingi BBB- olmuşdur (2012-ci il: BBB-).

Qrup beynəlxalq agentliklər tərəfindən reyting dərəcəsi müəyyən edilməmiş qarşı tərəflərlə bir sıra əməliyyatlar aparır. Qrup qarşı tərəflərin beynəlxalq reyting agentliklərinin təqdim etdiyi reyting göstəriciləri ilə müqayisə oluna bilən reyting dərəcələrini müəyyən etmək imkanı verən daxili modellər işləyib hazırlamışdır. Korporativ borcalanları qiymətləndirmək məqsədilə Qrupda borcalanların kredit reyting dərəcələrinin müəyyənləşdirilməsi üçün metodologiya hazırlanmışdır. Bu metod borcalanın reytingini, eləcə də kredit üzrə girovun reytingini hesablamaq və təyin etmək/təsdiqləmək imkanı verir.

Sistem borcalanın əsas fəaliyyət göstəricilərindən asılı olaraq verilmiş standartın obyektivliyinin yetərli olmadığı təqdirdə mütəxəssis tərəfindən cüzi düzəliş ediləcəyi ehtimal olunmaqla kəmiyyətin qiymətləndirilməsi modelinə əsaslanır. Metod aşağıdakı meyarlar qrupu əsasında reyting dərəcəsinin müəyyənləşdirilməsini nəzərdə tutur: borcalanın bazar göstəriciləri, qudvil, kredit tarixi, məlumatın şəffaflığı və mötəbərliyi, biznes fəaliyyəti və müəssisələrin fəaliyyət mühiti haqqında məlumat, Qrup və borcalan arasında münasibətlər, borcalanın maliyyə vəziyyəti, biznes fəaliyyəti və təqdim edilmiş girov. Maliyyə vəziyyəti və biznes fəaliyyəti ən vacib meyarlardır. Buna görə də, kəmiyyət qiymətləndirilməsi ("scoring") modeli borcalanın və kreditin ümumi qiymətləndirilməsi üçün şərait yaradır.

Borcalanın kəmiyyət qiymətləndirilməsi modeli Qrupda kiçik və orta ölçülü müəssisələrə verilən kreditlər ilə bağlı qiymətləndirmənin aparılması və belə kreditlərin ayrılmasına dair qərar verilməsi məqsədilə işlənilib hazırlanmışdır. Kəmiyyət qiymətləndirilməsi modeli adi kredit məhsulları ilə əlaqədar olaraq hazırlanmış və borcalanların əsas fəaliyyət göstəricilərindən ibarətdir: maliyyə vəziyyəti, borcalanla münasibətlər, idarəetmə keyfiyyəti, məqsədyönlü istifadə, yerləşmə, kredit tarixi, girov və

sair. Borcalanın parametrlərinə əsaslanan kəmiyyət qiymətləndirməsi kredit ilə bağlı qərar qəbul etmə prosesinin əsas amillərindən biridir.

Fiziki şəxs olan borcalanların qiymətləndirilməsi metodologiyası aşağıdakı meyarlara əsaslanır: təhsil, məşğulluq, maliyyə durumu, kredit tarixi, borcalanın sahib olduğu əmlak. Kreditin maksimal həddi əldə edilmiş məlumata əsasən hesablanır. Kreditin maksimal həddi borcalana borc təzyiqi əmsalı əsasında hesablanır.

Qrup korporativ kreditlərə və fiziki şəxslərə verilən kredit qruplarına qarşı daxili metodologiyalarını tətbiq edir. Kəmiyyət qiymətləndirməsi metodologiyaları müəyyən məhsullar üçün xüsusi olaraq hazırlanıb və kredit müddətinin müxtəlif mərhələlərində tətbiq olunur. Nəticədə, maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat üzrə müştərilərə verilmiş kreditlərin ödənilməmiş qalıqlarına uyğun gələn çarpaz məhsul keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi ilə müqayisə aparılması mümkün olmur. Belə olduğu halda, daha müfəssəl məlumatlar təqdim olunmur.

Likvidlik riski

Likvidlik riski ödəniş vaxtı çatdıqda maliyyə alətləri ilə bağlı maliyyə öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi üçün kifayət qədər vəsaitlərin mövcud olması ilə bağlı riskdir.

Aktivlər və Öhdəlikləri İdarəetmə Komitəsi (AÖİK) Qrupun növbəti maliyyə ili üçün strategiyasını müəyyənləşdirməklə, bu növ risklərə ödəniş müddətinin təhlili yolu ilə nəzarət edir. Cari likvidlik onun saxlanması və pul vəsaitləri hərəkətinin optimallaşdırılması üçün valyuta bazarında ticarət əməliyyatlarında iştirak edən Xəzinədarlıq Şöbəsi tərəfindən idarə olunur.

Likvidlik riskini idarə etmək üçün Qrup aktiv/öhdəliklərin idarə olunması prosesinin bir hissəsi olaraq müştərilər və bank əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. İdarə Heyəti ödəniş vaxtı çatan depozitlərin çıxarılması tələbinin qarşılınması üçün minimal məbləğlərə və bu cür gözlənilməyən məbləğdə tələblər olduğu təqdirdə istifadəyə hazır olmalı banklararası və digər borc vəsaitlərinin minimal məbləğinə qarşı hədlər müəyyən edir.

Likvidlik riskinin təhlili aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur. Aşağıdakı təqdimat Qrupun əsas idarəedicilərinin təqdim olunan məlumatla əsaslanır.

	Ölçülmüş orta effektiv faiz dərəcəsi	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	5 ildən çox	Qeyri-müəyyən ödəniş müddəti	31 dekabr 2013-cü il tarixinə cəmi
QEYRI-DERİVATİV MALİYYƏ AKTİVLƏRİ								
Sabit faiz dərəcəli alətlər								
Banklardan alınacaq vəsaitlər	9.58%	7,586,941	6,856,258	8,416,346	-	-	-	22,859,545
Müştərilərə verilmiş kreditlər	15.47%	6,787,421	7,506,845	63,544,940	114,648,240	41,405,213	-	233,892,659
Maliyyə lizinə xalis investisiya	24.00%	1,026	2,052	9,231	25,180	-	52,821	90,310
Satıla bilən investisiyalar	11.32%	-	-	9,759,158	21,877,841	-	-	31,636,999
Cəmi sabit faiz dərəcəli maliyyə aktivləri		14,375,388	14,365,155	81,729,675	136,551,261	41,405,213	52,821	288,479,513
Faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri								
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında yerləşdirilmiş pul vəsaitləri və qalıqlar		73,870,332	-	-	11,085	-	-	73,881,417
Banklardan alınacaq vəsaitlər		11,281,855	-	-	-	-	808,035	12,089,890
İcbari Sığorta Bürosunda sığorta depoziti		-	-	-	-	-	400,000	400,000
Sığorta və təkrar sığorta debitor borcları		709,467	-	549,680	-	-	-	1,259,147
Digər maliyyə aktivləri		612,049	111,322	561,352	-	-	95,144	1,379,867
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri		86,473,703	111,322	1,111,032	11,085	-	1,303,179	89,010,321
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri		100,849,091	14,476,477	82,840,707	136,562,346	41,405,213	1,356,000	377,489,834
QEYRI-DERİVATİV MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ VƏ TƏHHÜDLƏR								
Sabit faiz dərəcəli alətlər								
Müştərilər və banklar tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər	9.34%	6,426,506	55,703,136	94,142,093	42,103,998	119,118	-	198,494,851
Digər borc alınmış vəsaitlər	1.85%	395,935	30,930,120	2,877,036	29,003,423	11,347,811	-	74,554,325
Verilmiş zəmanətlər və oxşar öhdəliklər	1.54%	912,464	154,644	17,811,964	-	-	-	18,879,072
Cəmi sabit faiz dərəcəli maliyyə öhdəlikləri		7,734,905	86,787,900	114,831,093	71,107,421	11,466,929	-	291,928,248
Faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər								
Müştərilər və banklar tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər		74,284,810	-	-	-	-	-	74,284,810
Digər maliyyə öhdəlikləri		1,124,113	1,149,662	14,875	4,312	-	-	2,292,962
Kreditlər və istifadə olunmamış kredit xətləri üzrə öhdəliklər		7,964,171	825,497	10,444,512	1,967,590	-	-	21,201,770
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər		83,373,094	1,975,159	10,459,387	1,971,902	-	-	97,779,542
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər		91,107,999	88,763,059	125,290,480	73,079,323	11,466,929	-	389,707,790
Faiz dərəcəsinin həssaslıq intervalı		6,640,483	(72,422,745)	(33,101,418)	65,563,840	29,938,284		
Məcmu faiz həssaslıq intervalı		6,640,483	(65,782,262)	(98,883,680)	(33,319,840)	(3,381,556)		
Likvidlik intervalı		9,741,092	(74,286,582)	(42,449,453)	63,483,023	29,938,284		
Məcmu likvidlik intervalı		9,741,092	(64,545,490)	(106,995,263)	(43,512,240)	(13,573,956)		

	Ölçülmüş orta effektiv faiz dərəcəsi	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	5 ildən çox	Qeyri- müəyyən ödəniş müddəti	31 dekabr 2012-ci il Cəmi
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ AKTİVLƏRİ								
Sabit faiz dərəcəli alətlər								
Banklardan alınacaq vəsaitlər	7.83%	15,474,457	21,334,908	-	-	-	-	36,809,365
Müştərilərə verilmiş kreditlər	15.00%	10,415,918	2,741,507	44,834,715	75,545,790	19,861,409	-	153,399,339
Maliyyə lizinçinə xalis investisiya	24.00%	9,197	17,705	42,357	27,985	464,010	-	561,254
Satıla bilən investisiyalar	8.31%	16,030,961	-	15,761,231	19,386,912	-	-	51,179,104
Cəmi sabit faiz dərəcəli maliyyə aktivləri		41,930,533	24,094,120	60,638,303	94,960,687	20,325,419	-	241,949,062
Faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri								
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında yerləşdirilmiş pul vəsaitləri və qalıqlar		24,741,127	-	-	-	-	-	24,741,127
Banklardan alınacaq vəsaitlər		7,977,661	-	-	-	-	808,550	8,786,211
Sığorta və təkrar sığorta debitor borcları		1,038,479	-	-	-	-	-	1,038,479
Digər maliyyə aktivləri		3,448,171	-	-	-	-	-	3,448,171
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri		37,205,438	-	-	-	-	808,550	38,013,988
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri		79,135,971	24,094,120	60,638,303	94,960,687	20,325,419	808,550	279,963,050
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ VƏ TƏƏHHÜDLƏR								
Sabit faiz dərəcəli alətlər								
Müştərilər və banklar tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər	8.84%	34,685,203	38,886,975	75,555,957	33,680,811	-	-	182,808,946
Digər borc alınmış vəsaitlər	2.25%	309,133	542,843	2,029,645	12,045,703	13,908,710	-	28,836,034
Verilmiş zəmanətlər və oxşar öhdəliklər	2.27%	1,107,786	567,015	10,217,246	78,700	-	-	11,970,747
Cəmi sabit faiz dərəcəli maliyyə öhdəlikləri		36,102,122	39,996,833	87,802,848	45,805,214	13,908,710	-	223,615,727
Faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər								
Müştərilər və banklar tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər		30,624,559	-	-	-	-	-	30,624,559
Digər maliyyə öhdəlikləri		2,184,637	-	-	-	-	-	2,184,637
Kreditlər və istifadə olunmamış kredit xətləri üzrə öhdəliklər		6,592,973	1,395,351	8,527,962	389,342	-	-	16,905,628
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər		39,402,169	1,395,351	8,527,962	389,342	-	-	49,714,824
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər		75,504,291	41,392,184	96,330,810	46,194,556	13,908,710	-	273,330,551
Faiz dərəcəsinin həssaslıq intervalı		5,828,411	(15,902,713)	(27,164,545)	49,155,473	6,416,709		
Məcmu faiz həssaslıq intervalı		5,828,411	(10,074,302)	(37,238,847)	11,916,626	18,333,335		
Likvidlik intervalı		3,631,680	(17,298,064)	(35,692,507)	48,766,131	6,416,709		
Məcmu likvidlik intervalı		3,631,680	(13,666,384)	(49,358,891)	(592,760)	5,823,949		

Yuxarıdakı cədvəldə göstərilən ödəniş müddətləri müqavilədəki müddətlərə uyğundur. Lakin, qüvvədə olan qanunlara əsasən fiziki şəxslər depozit müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermək hüququna malikdirlər.

Əvvəlki təcrübəsinə əsaslanaraq, Qrup hesab edir ki, bütün müştəri hesablarının ödəmə müddəti çatdıqda ödənişi tələb edəcəyi ehtimalı çox azdır. Tarixən belə depozitlərin əksəriyyəti sonrakı müddətə keçirilir. Qrup bu depozitlərin sabit saxlanması üçün vacibliyini başa düşür. Buna nail olmaq üçün Qrup yerli bazarda seçilən əmanət yeri kimi və Azərbaycan Respublikasında və xaricdə aparıcı maliyyə institutu kimi mövqeyini saxlamaqla Qrup likvidliyinə əmanətçi etibarının olmasını təmin edir.

Aşağıdakı cədvəllərdə Qrupun qaytarılma müddətləri razılaşdırılmış qeyri-derivativ maliyyə öhdəliklərinin müqavilə üzrə qalan ödəniş müddətlərinin təfərrüatları göstərilir. Cədvəllər Qrupdan ödənişin tələb oluna biləcəyi ən erkən tarix əsasında maliyyə öhdəliklərinin diskontlaşdırılmamış pul hərəkəti üzrə tərtib edilmişdir. Cədvəllərdə həm faiz, həm də əsas pul hərəkəti məbləğləri göstərilir. Faiz hərəkəti dəyişən faiz dərəcəli olduğundan, diskontlaşdırılmamış məbləğlər hesabat dövrünün sonunda faiz dərəcəsi əyrisi əsasında müəyyən olunur. Müqavilə üzrə ödəniş müddəti Qrupdan ödənişin tələb oluna biləcəyi ən erkən tarixə əsasən müəyyən olunur.

	Ölçülmüş 1 aya qədər orta effektiv faiz dərəcəsi	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	5 ildən çox	31 dekabr 2013-cü il tarixinə cəmi	
Sabit faiz dərəcəli alətlər							
Banklar və müştərilər tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər	9.34%	9,576,469	57,828,435	103,494,813	46,059,340	119,118	217,078,175
Digər borc alınmış vəsaitlər	1.85%	421,710	1,002,982	34,309,510	31,444,622	15,060,630	82,239,454
Verilmiş zəmanətlər və oxşar öhdəliklər	1.54%	912,464	154,644	17,811,964	-	-	18,879,072
Cəmi sabit faiz dərəcəli öhdəliklər		10,910,643	58,986,061	155,616,287	77,503,962	15,179,748	318,196,701
Faiz hesablanmayan alətlər							
Banklar və müştərilər tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər		74,284,810	-	-	-	-	74,284,810
Digər maliyyə öhdəlikləri		965,456	-	-	-	-	965,456
Kreditlər və istifadə olunmamış kredit xətləri üzrə öhdəliklər		7,964,171	825,497	10,444,512	1,967,590	-	21,201,770
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər		83,214,437	825,497	10,444,512	1,967,590	-	96,452,036
Cəmi maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər		94,125,080	59,811,558	166,060,799	79,471,552	15,179,748	414,648,737

	Ölçülmüş 1 aya qədər orta effektiv faiz dərəcəsi	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	5 ildən çox	31 dekabr 2012-ci il tarixinə cəmi
Sabit faiz dərəcəli alətlər						
Banklar və müştərilər tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər	8.84%	35,374,193	21,163,378	79,184,337	38,309,982	- 174,031,890
Digər borc alınmış vəsaitlər	2.25%	362,564	648,642	2,517,616	13,724,090	17,767,653 35,020,565
Verilmiş zəmanətlər və oxşar öhdəliklər	2.27%	1,108,731	571,231	10,400,224	82,642	- 12,162,828
Cəmi sabit faiz dərəcəli maliyyə öhdəlikləri		<u>36,845,488</u>	<u>22,383,251</u>	<u>92,102,177</u>	<u>52,116,714</u>	<u>17,767,653</u> <u>221,215,283</u>
Faiz hesablanmayan alətlər						
Banklar və müştərilər tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər		30,624,559	-	-	-	- 30,624,559
Digər maliyyə öhdəlikləri		2,184,637	-	-	-	- 2,184,637
Kreditlər və istifadə olunmamış kredit xətləri üzrə öhdəliklər		6,592,973	1,395,351	8,527,962	389,342	- 16,905,628
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər		<u>39,402,169</u>	<u>1,395,351</u>	<u>8,527,962</u>	<u>389,342</u>	<u>-</u> <u>49,714,824</u>
Cəmi maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər		<u>76,247,657</u>	<u>23,778,602</u>	<u>100,630,139</u>	<u>52,506,056</u>	<u>17,767,653</u> <u>270,930,107</u>

Yuxarıdakı maliyyə zəmanəti müqavilələri üzrə daxil edilmiş məbləğlər zəmanət üzrə qarşı tərəfin tələbi ilə tam zəmanətli məbləğ razılaşması əsasında Qrupdan tələb oluna bilən maksimum məbləğdir. Hesabat dövrünün sonuna olan gözləntilərə əsasən Qrup hesab edir ki, qeyd olunan razılaşma üzrə heç bir məbləğin ödənilməli olmayacağı ehtimalı daha çoxdur. Lakin bu təxminlər qarşı tərəfin, mümkün hal olaraq, saxladığı zəmanəti təmin edilmiş maliyyə debitor borclarının kredit itkiləri ilə üzləşməsi ehtimalından asılı olaraq dəyişə bilər.

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə zəmanəti müqavilələri üzrə Qrupun maksimum ödəyə biləcəyi məbləğ, zəmanətlə bağlı tam təmin olunmuş məbləğ qarşı tərəf vasitəsilə tələb olunarsa, 18,879,072 AZN (2012-ci il: 11,970,747 AZN) təşkil edir.

Bazar riski

Bazar riski bazardakı qiymət və məzənnələr səviyyəsində dəyişikliklərin, yaxud onların dəyişkənliyinin Qrupun gəlir və ya kapitalına, yaxud da onun biznes məqsədlərinin reallaşdırılması imkanlarına mənfi təsir göstərməsi riskidir. Bazar riski Qrupun məruz qaldığı faiz dərəcəsi riskini, valyuta riskini, kredit spredlərini, əmtəə qiymətlərini və qiymətli kağızların qiymətini əhatə edir. Qrup tərəfindən riskin qiymətləndirilməsi üsullarında və ya onun üzləşdiyi risklərin idarə edilməsi və qiymətləndirilməsi metodlarında heç bir dəyişikliklər olmamışdır.

Qrupa daxil olan müəssisələr həm sabit, həm də üzən faiz dərəcələri ilə borc vəsaitləri cəlb etdiyindən Qrup faiz dərəcəsi riskləri ilə üzləşir.

Həmçinin, AÖK Bankı müsbət faiz marjası ilə təmin edən faiz dərəcəsi mövqeyini uyğunlaşdırmaqla faiz riskini və bazar risklərini idarə edir. Xəzinədarlıq şöbəsi Qrupun cari maliyyə nəticələrinin monitorinqini həyata keçirir, Qrupun faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərə həssaslığını və mənfəətliliyinə təsiri hesablayır.

Qrupun kredit müqavilələrinin, eləcə də faiz hesablanan digər maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin əksəriyyəti ya sabit faiz dərəcəsini daşıyır, ya da ki, kredit verənin seçimi ilə faiz dərəcələrinin dəyişdirilməsinə yol verən müddəalar nəzərdə tutur. Qrup faiz dərəcəsi marjasını nəzarətdə saxlayır və bu səbəbdən əhəmiyyətli faiz dərəcəsi riskinə və ya sonrakı pul hərəkəti riskinə məruz qalmadığını hesab edir.

Faiz dərəcəsinə qarşı həssaslıq

Qrup bazar mühitindəki mənfi dəyişikliklərdən irəli gələn potensial itkiləri dövrü olaraq hesablamaqla ədalətli dəyərin faiz dərəcəsi riskini idarə edir. Xəzinədarlıq şöbəsi Qrupun cari maliyyə nəticələrinin monitorinqini həyata keçirir, Qrupun ədalətli dəyərin faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərə həssaslığını və onun gəlirliliyinə təsirini hesablayır.

Aşağıda göstərilən həssaslıq təhlili hesabat dövrünün sonunda həm derivativ, həm də qeyri-derivativ alətlər üzrə faiz riskinə məruzqalma əsasında müəyyən edilmişdir. Üzən faiz dərəcəsi daşıyan öhdəliklər üzrə təhlil dövrünün sonunda öhdəliyin ödənilməmiş məbləğinin bütün il üzrə ödənilmədiyini hesab etməklə həyata keçirilir. Qrup daxilində faiz dərəcəsi riski barədə əsas idarəedici heyətə məlumat verildikdə 50 baza dərəcəsinə artım və ya azalmaya istinad edilir ki, bu da rəhbərliyin faiz dərəcələrində mümkün dəyişikliklərin qiymətləndirilməsini əks etdirir.

Faizlərin 50 baza dərəcəsinə artdığı/azaldığı və bütün digər dəyişən göstəricilərin sabit saxlanıldığı təqdirdə, Qrupun 31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il üzrə məcmu gəlirinin ümumi məbləği 631,374 AZN və 505,099 AZN məbləğində artır/azalır (2012-ci ildə: vergi/kapitaldan əvvəl cəmi konsolidə edilmiş məcmu zərər 92,267 AZN və 73,813 AZN məbləğində artır/azalır). Bu işə əsasən Qrupun sabit faiz dərəcəli borclar üzrə faiz dərəcəsi risklərinə məruz qalmasına aid edilir.

Valyuta riski

Valyuta riski xarici valyuta mübadiləsi məzənnələrində dəyişkənliyin baş verməsi səbəbindən maliyyə alətlərinin dəyəri ilə bağlı dəyişikliklərin yaranması riskidir. Bank maliyyə vəziyyəti və pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə üstünlük təşkil edən xarici valyuta mübadiləsi məzənnələrində dəyişikliklərin təsirinə məruz qalır.

AÖİK təxmin edilən manat devalvasiyası və digər makroiqtisadi göstəricilər əsasında açıq valyuta mövqeyinin idarə edilməsi yolu ilə valyuta riskinə nəzarət edir ki, bu da Qrupun valyutaların milli valyutaya qarşı mübadilə məzənnələrinin dəyişməsindən irəli gələn əhəmiyyətli zərərin azaldılmasına imkan yaradır. Xəzinədarlıq şöbəsi Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının tələblərinə uyğunlaşmanı təmin etmək məqsədilə Qrupun açıq valyuta mövqeyinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir.

Qrupun xarici valyuta dərəcəsi riskinə məruz qalmasına dair məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

	AZN	ABŞ dolları 1 ABŞ dolları = 0.7845 AZN	Avro 1 Avro = 1.0780 AZN	Digər valyuta	31 dekabr 2013-cü il Cəmi
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ AKTİVLƏRİ					
Azərbaycan Respublikasının					
Mərkəzi Bankında yerləşdirilmiş					
pul vəsaitləri və qalıqlar					
	69,066,297	3,474,936	774	1,339,410	73,881,417
Banklardan alınmış vəsaitlər					
	13,065,386	17,671,077	3,730,116	482,856	34,949,435
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
	197,126,800	30,887,783	5,878,076	-	233,892,659
Maliyyə lizinə xalis investisiya					
	90,310	-	-	-	90,310
Satıla bilən investisiyalar					
	31,636,999	-	-	-	31,636,999
Sığorta və təkrar sığorta debitor					
borcları					
	1,259,147	-	-	-	1,259,147
Digər maliyyə aktivləri					
	1,140,975	113,934	1,620	123,338	1,379,867
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri	313,385,914	52,147,730	9,610,586	1,945,604	377,089,834
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ					
Müştərilər və banklar tərəfindən					
yerləşdirilmiş depozitlər					
	209,415,427	52,681,790	10,224,219	458,225	272,779,661
Digər borc alınmış vəsaitlər					
	74,554,325	-	-	-	74,554,325
Digər maliyyə öhdəlikləri					
	1,864,908	136,208	274,056	17,790	2,292,962
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri	285,834,660	52,817,998	10,498,275	476,015	349,626,948
AÇIQ MÖVQE	27,551,254	(670,268)	(887,689)	1,469,589	
	AZN	ABŞ dolları 1 ABŞ dolları = AZN 0.7865	Avro 1 Avro = AZN 1.0178	Digər valyuta	31 dekabr 2013-ci il Cəmi
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ AKTİVLƏRİ					
Azərbaycan Respublikasının					
Mərkəzi Bankında yerləşdirilmiş					
pul vəsaitləri və qalıqlar					
	19,125,189	3,942,532	1,106,951	566,455	24,741,127
Banklardan alınmış vəsaitlər					
	21,008,924	15,867,302	7,788,556	930,794	45,595,576
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
	129,323,196	23,582,015	494,128	-	153,399,339
Maliyyə lizinə xalis investisiya					
	561,254	-	-	-	561,254
Satıla bilən investisiyalar					
	51,179,104	-	-	-	51,179,104
Sığorta və təkrar sığorta debitor					
borcları					
	1,038,479	-	-	-	1,038,479
Digər maliyyə aktivləri					
	1,651,627	408,254	4,132	12,432	2,076,445
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri	223,887,773	43,800,103	9,393,767	1,509,681	278,591,324
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ					
Müştərilər və banklar tərəfindən					
yerləşdirilmiş depozitlər					
	160,271,081	43,135,032	9,536,853	490,539	213,433,505
Digər borc alınmış vəsaitlər					
	28,836,034	-	-	-	28,836,034
Digər maliyyə öhdəlikləri					
	1,965,532	151,015	59,099	8,991	2,184,637
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri	191,072,647	43,286,047	9,595,952	499,530	244,454,176
AÇIQ MÖVQE	32,815,126	514,056	(202,185)	1,010,151	

Valyuta riskinə qarşı həssaslıq

Aşağıdakı cədvəldə manatın müvafiq xarici valyutalara qarşı mübadilə məzənnəsinin 10% dərəcəsində artması və ya azalması halına qarşı Qrupun həssaslığını göstərən təfərrüatlar açıqlanır. Qrup daxilində xarici valyuta riskini əsas rəhbər heyətə hesabat edərkən 10 %-lik həssaslıq dərəcəsindən istifadə edilir və bu dərəcə xarici valyuta məzənnələrində yaranmış mümkün dəyişikliklərin rəhbərlik tərəfindən qiymətləndirilməsini göstərir. Həssaslıq təhlili yalnız xarici valyuta ilə ifadə edilmiş qalıq monetar vəsaitləri özündə birləşdirir və xarici valyuta məzənnələrində 10%-lik dəyişiklik nəzərə alınmaqla onların dövrün sonundakı valyuta mövqeyinin bir valyutadan digərinə çevrilməsinə düzəliş edir. Aşağıdakı müsbət rəqəmlər manatın müvafiq valyutaya qarşı 10% dərəcədə güclənməsi müqabilində mənfəət və digər kapital vəsaitlərində baş vermiş artımı göstərir. Manatın müvafiq valyutaya qarşı 10% dərəcədə zəifləyəcəyi təqdirdə, mənfəət və digər kapital vəsaitləri müqayisəli təsirə məruz qala, aşağıdakı balans göstəriciləri isə mənfi rəqəmlərlə ifadə oluna bilər.

	ABŞ dollarının təsiri		Avronun təsiri	
	2013	2012	2013	2012
Mənfəət və ya zərər və kapital	(67,027)	51,406 (i)	(88,769)	(20,219) (i)

(i) Bu əsasən hesabat dövrünün sonunda ABŞ dolları və Avro ilə ifadə olunmuş Qrupun qalıq debitor və kreditor borcları ilə bağlı qalan riskə məruzqalma halına şamil edilir.

Rəhbərlik hesab edir ki, həssaslıq təhlili aidiyyəti xarici valyuta mübadiləsi riskinə uyğun deyil, çünki ilin sonuna olan itkilər riski il ərzindəki itkilər riskini əks etdirmir.

Həssaslıq təhlili üzrə məhdudiyyətlər

Yuxarıda qeyd olunan cədvəllər digər ehtimallar dəyişmədiyi halda əsas ehtimaldakı dəyişikliyin təsirini əks etdirir. Reallıqda, ehtimallar və digər amillər arasında qarşılıqlı əlaqə mövcuddur. O cümlədən qeyd etmək lazımdır ki, bu həssaslıqlar sabit deyil və iri yaxud xırda təsirlər bu nəticələrdən interpolyasiya və ya ekstrapolyasiya edilməməlidir.

Həssaslıq təhlili Qrupun aktiv və öhdəliklərinin fəal şəkildə idarə edildiyini nəzərə almır. Bundan başqa, bazarda hər hansı canlanma baş verdiyi zaman Qrupun maliyyə vəziyyəti dəyişə bilər. Məsələn, Qrupun maliyyə riskinin idarəedilməsi strategiyası bazar dəyişiklikləri ilə bağlı riskə məruzqalma halının idarə olunması məqsədini daşıyır. Investisiya bazarlarında mənfi dəyişikliklər olduqda rəhbərlik tərəfindən görülən tədbirlər investisiyaların satılması, investisiya portfeli strukturunun dəyişməsi və həyata keçirilən digər mühafizə tədbirlərindən ibarət ola bilər. Nəticə etibarilə, aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda bazar dəyəri ilə qeyd edilir, lakin təxminlərdəki dəyişiklik öhdəliklərə təsir göstərə bilmir. Belə olan təqdirdə, öhdəliklər və aktivlər üçün müxtəlif qiymətləndirmə əsasları səhmdar kapitalında dəyişkənliyə gətirib çıxara bilər.

Yuxarıdakı həssaslıq təhlilləri üzrə digər məhdudiyyətlərə Qrupun yalnız dəqiqlikə proqnozlaşdırılması mümkün olmayan qısamüddətli bazar dəyişikliklərinə dair mövqeyini əks etdirən potensial riski göstərmək üçün şərti bazar dəyişikliklərindən istifadə olunması və bütün faiz dərəcələrinin eyni tərzdə dəyişəcəyi ilə bağlı təxminlər daxildir.

Səhm qiymətlərinin dəyişməsi riski

Səhm qiymətinin dəyişməsi riski - bazar qiymətlərində dəyişikliklər nəticəsində, belə dəyişikliklərin fərdi qiymətli kağızlara və ya onların eminentlərinə xas olan faktorlardan və yaxud bazarda ticarəti aparılan bütün qiymətli kağızlara təsir edən faktorlardan yaranıb-yaranmamasından asılı olmayaraq maliyyə aləti dəyərinin dəyişməsi riskidir.

Aşağıdakı həssaslıq təhlili hesabat tarixinin sonuna olan səhm qiymətinin dəyişməsi riskinə məruzqalma həddi əsasında müəyyən olunmuşdur.

Səhmlərin məzənnəsi 5% dərəcə ilə artdıqda/azaldıqda, kapital investisiyaları satılabilən kimi təsnifləşdirildiyindən və silinmiş və ya dəyərsizləşmiş investisiyalar olmadığından, 31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il üzrə xalis mənfəətdə hər hansı dəyişiklik olmayacaq.

Qrupun səhm qiymətlərinə həssaslığı keçən ildən etibarən əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməmişdir.

Sığorta riskinin idarə edilməsi

Hər hansı sığorta müqaviləsi üzrə risk sığortalanmış hadisənin baş verməsi ehtimalından və qeyri-müəyyən məbləğdə iddianın yaranmasından ibarətdir. Sığorta müqaviləsinin növündən asılı olaraq bu riskə təsadüfi hallarda rast gəlinir və bu səbəbdən də hər bir sığorta müqaviləsi üçün əvvəlcədən pronozlaşdırmaq mümkün deyil.

Qrupun ümumi və xalis zərər əmsalları aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2013	2012
Zərər əmsalı	60.30%	47.87%
Ümumi əmsal	95.88%	100.43%

Ehtimal nəzəriyyəsinin qiymətqoyma və ehtiyatların yaradılmasına tətbiq edildiyi sığorta müqavilələri portfelinə Qrupun öz sığorta müqavilələri ilə bağlı məruz qaldığı əsas risk - faktiki iddiaların və mənfəət ödənişlərinin sığorta öhdəliklərindən artıq olmasıdır. Bu iddiaların və gəlirlərin nəzərdə tutulandan daha artıq olması nəticəsində baş verə bilər. Sığortalanmış hadisələr təsadüfən baş verir və iddialar və ödənişlərin faktiki sayı və məbləği hər il statistik metodlarla müəyyən edilmiş səviyyədə fərqlənir.

Qrup öz riskini ümumi riskin idarə edilməsi çərçivəsində anderraytinq və təkrarsığorta strategiyası vasitəsilə idarə edir. Qiymətqoyma sistemi tendensiyalar və keçmiş təcrübə ilə bağlı fərziyyələrə əsaslanır. Risklərə məruzqalmanın təsiri isə anderraytinq hədlərini və meyarlarını sənədləşdirməklə idarə olunur. Təkrarsığorta Qrupa ayrı-ayrı böyük və ya qəza hadisələri nəticəsində potensial zərərin təsirini azaltmaq, eləcə də, xüsusi risklərə çıxışı təmin etmək və kapitalın idarə edilməsinə yardımçı olmaq üçün alınır. Təkrarsığorta polisləri təsdiq olunmuş təkrar sığortaçılarla ya bərabər zərər və yaxud zərərin aşılması yanaşması əsasında qəbul olunur.

Qrup sığorta riskini müəyyən edilmiş daxili prosedurlar əsasında idarə edir. Bura aşağıdakılar daxildir:

- Biznes istiqamətləri üzrə sığorta portfellerinin itki ilə fəaliyyətinə nəzarət etmək məqsədilə anderraytinq departamenti üçün nəzərdə tutulan anderraytinq prosedurlarının müəyyən edilməsi;
- Qrupun iddialara /qəzalara məruz qalmasını məhdudlaşdırmaq məqsədilə təkrarsığortadan, o cümlədən təkrarsığorta zərərinin aşılması yanaşmasından və hər hal üzrə kvota payının təkrarsığortasından istifadə;
- Rəhbərlik tərəfindən aktiv və öhdəliklərin gözlənilən iddia ödənişləri modelinin aktivlərin ödəmə müddətlərinə uyğunlaşdırılması üçün monitorinqin aparılması; və
- Sığorta biznesinin müxtəlif sinifləri üzrə bölüşdürülməsi (diversifikasiya).

Risk keyfiyyəti sığorta şirkəti (anderrayter) tərəfindən yazılı formada müəyyən edilir və Baş Əməliyyat rəhbəri tərəfindən təsdiqlənir. Bundan əlavə, anderrayter bütün sığorta obyektlərini yoxlayır. Yuxarıda qeyd olunan risklər üçün, tarif bütün müvafiq məlumatı daxil edəndən sonra hər bir sığorta obyektinə üçün dərəcəni avtomatik şəkildə təyin edən ərizə formasını istifadə etməklə müəyyən edilə bilər. Müqavilə üçün hədlər Təkrarsığorta Departamenti tərəfindən müəyyən edilir və Satış departamentinə çatdırılır.

Təkrarsığortaçıdan alınan bütün risklər üçün, habelə razılaşdırılmış müqavilə hədlərində olmayan sığorta riskləri üçün mütləq Təkrarsığorta Departamenti Rəhbərinin təsdiqnaməsi alınmalıdır.

Aşağıdakı cədvəllər 31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərinə müqavilə şərtlərinə daxil olan sığortalanmış zərər hədlərinin (ümumi və təkrarsığortaçıların payı) hər müqavilə növü üzrə cəmləşməsini açıqlayır:

	31 dekabr 2013-cü il			31 dekabr 2012-ci il		
	Ümumi	Təkrarsığorta- cının payı	Xalis saxlanma	Ümumi	Təkrarsığorta- cının payı	Xalis saxlanma
Avtomobil	1,884,436,449	(27,900,791)	1,856,535,658	2,861,054	-	2,861,054
Əmlak	588,820,635	(325,267,696)	263,552,939	52,352,421	(29,524,847)	22,827,574
Tibbi	127,232,810	(248,772)	126,984,038	265,545,805	(18,117,348)	247,428,457
Üçüncü tərəflər qarşısında öhdəliyin sığortası	18,070,150	(16,412,527)	1,657,623	4,629,200	(3,900,141)	729,059
İşəgötürənin məsuliyyətinin sığortası	6,447,979	(5,422,375)	1,025,604	496,114	(94,718)	401,396
Bank əməliyyatları	1,000,000	(3,000,000)	(2,000,000)	254,919,964	(185,476,436)	69,443,528
Gəmilər	495,411,750	(495,411,750)	-	-	-	-
Karqo	3,316,273	(1,989,015)	1,327,258	211,784,736	(32,058,726)	179,726,010
İstismar müddəti	-	-	-	3,370,000	(3,250,000)	120,000
Digər	-	(66,500)	(66,500)	6,000	-	6,000
Cəmi	<u>3,124,736,046</u>	<u>(875,719,426)</u>	<u>2,249,016,620</u>	<u>795,965,294</u>	<u>(272,422,216)</u>	<u>523,543,078</u>

Yuxarıdakı cədvəldə açıqlanan bütün sığorta riskləri Azərbaycan Respublikası üzrə cəmləşmişdir.

Təkrarsığorta siyasəti

Təkrarsığorta sığorta riskini idarə etmək üçün bir vasitə kimi istifadə olunur. Lakin bu, Qrupu əsas sığortaçı kimi öhdəlikdən azad etmir. Əgər təkrarsığortaçı hər hansı səbəbdən iddia üzrə ödəniş edə bilməzsə, Qrup sığorta polisi sahibinə bu ödənişi etmək öhdəliyi daşıyır. Təkrarsığortaçının kredit ödəmə qabiliyyətinə hər il istənilən yeni müqavilə təsdiq olunmazdan əvvəl maliyyə imkanları nəzərdən keçirməklə yenidən baxılır. Qrupun nəqliyyat vasitələri, üçüncü tərəflər qarşısında öhdəlik və işəgötürənin məsuliyyət öhdəliyi, bədbəxt hadisədən fərdi sığortalanma və əmlakın sığortalanması portfellerinin mühüm hissəsi xarici təkrarsığorta şirkətləri tərəfindən 50,000 Avrodan artıq lakin 2,000,000 Avro həddinə qədər zərərləri əhatə edən müqavilələr əsasında təkrarsığortalınır.

Yuxarıda qeyd olunan müqavilələrdəki həddi aşan digər böyük risklər xarici fakultativ təkrarsığorta müqavilələri əsasında ödənilir, lakin kiçik risklərin əksəriyyəti Qrup tərəfindən o şərtlə saxlanılır ki, istənilən sığorta polisi əsasında saxlanılan risk Qrupun səhmdar kapitalının 10 %-dən çox olmasın.

Qrupun təkrarsığorta qaydalarını idarə edən Təkrarsığorta departamenti bütün təkrarsığortaçıların kredit ödəmə qabiliyyətini reyting agentlikləri tərəfindən təqdim olunan kredit dərəcələrini və ictimaiyyətə açıq olan digər maliyyə məlumatını nəzərdən keçirməklə qiymətləndirir. Qrupun əməkdaşlıq etdiyi təkrarsığorta şirkətləri əsasən Böyük Britaniyada, Amerika Birləşmiş Ştatlarında, Almaniyada, Rusiya və Fransada yerləşən şirkətlərdir. Təkrarsığorta departamenti müqavilələr və uzunmüddətli sığorta polislərin təkrarsığortaçıları üçün beynəlxalq reytinglər üzrə minimum hədləri "A" kimi müəyyən etmiş, lakin təkrarsığorta şirkətlərinin seçilməsi üçün bütün digər yerləşdirmələrlə bağlı beynəlxalq reytinglər üzrə minimum hədlər hələ müəyyən olunmamışdır.

Ayrı-ayrı əməliyyat bölmələri davamlı olaraq biznes əməliyyatları apardıqları mühüm müqavilə sahibləri ilə ödəniş tarixlərinin qeydiyyatını aparır. Fərdi qarşı tərəflərə təsiri digər mexanizmlərlə tənzimlənir, məsələn, əvəzləşdirmə hüququ, burada qarşı tərəflər həm Qrupun debitorları, həm də kreditorlarıdır. Qrupa hesabat olunan idarəetmə məlumatına kreditlər və debitor borcları üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatlarının və sonrakı silinmələrin təfsilatı daxildir. Daxili audit Qrupun kredit prosedurlarının yerinə yetirilmə dərəcəsini qiymətləndirmək üçün mütəmadi yoxlamalar keçirir. Fərdi sığorta polisi sahiblərinə və bir qrup sığorta polisi sahiblərinə təsirlər kredit ödəmə qabiliyyəti ilə bağlı nəzarətlərin davamlı monitorinqi zamanı toplanır.

Fərdi sığorta polisi sahiblərinə və ya sığorta polisi sahiblərinin eyni qruplarına mühüm təsir olduqda Qrupun risk departamenti tərəfindən maliyyə təhlili aparılır.

Sığorta zərəri ehtiyatlarının təxmin edilməsi

Zərərlər üçün ehtiyatlar Qrupun əvvəlki dövrlərə aid məlumatlarına əsaslanan aktuari üsulu ilə hesablanır. Ödənilməmiş iddiaların (hesabat olunmuş və olunmamış) təxmini dəyərini hesablayarkən Qrup, zərər əmsalı ilə bağlı təxminlərə (zərər əmsalı, sığorta iddialarının məcmu dəyəri və bu cür iddialarla bağlı müəyyən maliyyə ilində qazanılmış sığorta mükafatları arasında nisbət kimi müəyyən edilir) və həmin təxminlər əvvəlcədən müəyyən edilmiş formulu istifadə etməklə daha çox əhəmiyyət verilən faktiki iddialar təcrübəsinə əsaslanır.

İlkin zərər əmsalının hesablanması qiymətləndirmə vasitəsi kimi mühüm amildir və sığorta haqlarındakı dəyişikliklər, gözlənilən bazar təcrübəsi və iddialar üzrə əvvəlki dövrün inflyasiyası kimi faktorları nəzərə alan keçmiş illərin təcrübəsinə əsaslanır. Cari il üçün istifadə edilən zərər əmsalların ilkin təxmini (təkrarsığortadan əvvəl) cari və əvvəlki ildə qazanılmış sığorta haqlarının risk növünə görə təhlil edilir.

Baş vermiş, lakin bildirilməmiş zərərlər ehtiyatının ("IBNR") təxmin edilməsi artıq hesabat olunmuş iddialarla əlaqəli xərcin təxmin edilməsinə nisbətən daha qeyri-müəyyəndir. Baş vermiş, lakin bildirilməmiş iddialar onların yaranmasına səbəb olan hadisədən bir neçə il keçməyə qədər Qrupa məlum olmaya bilər.

Hesabat olunmuş, lakin ödənilməmiş iddiaların dəyəri üzrə öhdəliyi hesablayarkən Qrup zərər qiymətləndiricilərindən əldə edilmiş istənilən məlumatı və əvvəlki dövrlərdə oxşar xüsusiyyətlərə malik iddiaların ödənilməsi xərcinə dair məlumatı nəzərə alır. Böyük iddialar fərdi qaydada qiymətləndirilir və ya onların artımının və fəaliyyət sahəsinin portfelin digər hissəsinə mümkün təhrifedici təsirini nəzərə almaq üçün ayrıca proqnozlaşdırılır. Mümkün olduqda, Qrup ehtiyatların tələb olunan səviyyəsini müəyyən etmək üçün müxtəlif üsullardan istifadə edir. Bu, proqnozlaşdırılan təcrübəyə xas olan tendensiyalar haqqında daha çox məlumat əldə etməyə imkan yaradır. Müxtəlif metodologiyalar vasitəsilə verilmiş proqnozlar da mümkün nəticələrin həcmnin qiymətləndirilməsinə kömək edir. Müvafiq hesablama üsulu fəaliyyət növünün xüsusiyyətlərini və bədbəxt hadisənin baş verdiyi hər il üzrə artım dərəcəsini nəzərə almaqla seçilir.

İddiaların artımı cədvəlləri

Aşağıdakı cədvəllərdə dövr üzrə iddiaların həm ümumi artımı, həm də təkrarsığorta bazası çıxılmaqla artımı göstərilir.

İddiaların artım təhlili – ümumi :

	İllər	İddianın ödənilmədiyi il			
		0	1	2	3
Hadisə ili	2009	500	3,996	-	-
	2011	1,620,383	563,735	127	
	2012	2,374,213	459,299		
	2013	2,482,429			

İddiaların artım təhlili – xalis:

	İllər	İddianın ödənilmədiyi il		
		0	1	2
Hadisə ili	2011	117,547	37,057	32
	2012	102,277	196,119	
	2013	221,560		

Fərziyyələr və həssaslıqlar

Iddiaların tezliyi və əhəmiyyətliliyi.

Qrup iddiaların tezliyi və əhəmiyyətliliyi ilə bağlı riskləri özünün anderraytinq strategiyası, müvafiq təkrarsığorta tədbirləri və iddiaların fəal həlli yolu ilə idarə edir.

Anderraytinq strategiyası sığortalanmış risklərin riskin növü və məbləği, eləcə də aid olduğu sənaye sahəsi üzrə müxtəlifliyini təmin etməyə yönəlmişdir.

Anderraytinq hədləri müvafiq riskin seçilməsi meyarını yerinə yetirmək üçün qaydasındadır. Məsələn, Qrup fərdi sığorta polislerini yeniləməmək hüququna malik deyildir, o, vəsaitlərin tutulmasını tələb edə bilər və o, saxtakarlıq iddiasına görə ödənişdən imtina etmək hüququna malikdir. Sığorta müqavilələri həmçinin Qrupa bəzi və ya bütün xərcləri (məsələn, subroqasiya) ödənilməsi üçün üçüncü tərəfləri təqib etmək hüququ verir. Təkrarsığorta tədbirlərinə artıq vəsaitlər, zərərin məhdudlaşdırılması və bədbəxt hadisələrin bərpası daxildir.

Təkrarsığortadan əvvəl və sonra qəbul olunmuş sığorta riskinin bütün növləri ilə bağlı sığorta riskinin təsiri aşağıda icmallaşdırılır:

	Vergidən əvvəl mənfəət	
	2013	2012
Zərər əmsallarında 5% artım		
Ümumi	(139,151)	(195,568)
Xalis	(133,690)	(171,218)
Zərər əmsallarında 5% artım		
Ümumi	139,151	195,568
Xalis	133,690	171,218

Gələcək iddialar üzrə ödənişlərin hesablanması qeyri-müəyyənlik mənbələri

Sığorta müqavilələri üzrə iddialar yarandığı zaman ödənilir. Zərər müqavilə müddətindən sonra aşkar olunsun belə, sığorta müqaviləsinin müddəti ərzində baş vermiş bütün sığortalanmış hadisələrə görə Qrup məsuliyyət daşıyır. Nəticə etibarilə, öhdəliklə bağlı iddialar uzun müddət ərzində həll edilir və iddia ehtiyatının daha böyük elementi çəkilmiş lakin hesabat olunmamış xərclərə aid olur (IBNR). Sığorta müqavilələrindəki pul vəsaitləri axınının məbləğinə və vaxtına təsir göstərən bəzi dəyişikliklər mövcuddur. Onlar əsasən müqaviləni imzalayan fiziki şəxslərin həyata keçirdiyi biznes fəaliyyətlərinə xas olan risklərə və qəbul etdikləri risklərin idarə edilməsi prosedurlarına aiddir. Qrupun müqavilələri üzrə ödənişlər əsasən verilmiş pul mükafatlarını əks etdirir. Bu cür ödənişlər birdəfəlik aparılır və itirilmiş gəlirin və bədbəxt hadisə nəticəsində zərər çəkmiş tərəfin çəkəcəyi reabilitasiya xərclərinin cari dəyəri kimi hesablanır.

Iddiaların hesablanmış dəyərində gözlənilən subroqasiya dəyəri və qaytarılan digər vəsaitlər çıxılmaqla iddialar üzrə hesablaşma zamanı çəkiləcək birbaşa xərclər daxildir. Qrup iddialar üzrə məruzqalmalarla bağlı lazımı məlumatı sahib olmaq üçün bütün müvafiq addımları atır. Lakin, iddialar üçün ehtiyatların yaradılmasında qeyri-müəyyənlik olarsa yekun nəticənin müəyyən olunan həqiqi öhdəlikdən fərqli olacağı ehtimal edilir. Bu müqavilələr üçün öhdəlik çəkilmiş lakin hesabat olunmamış xərclər üzrə ehtiyatdan, hələ ödənilməmiş iddialar üçün ehtiyatdan və hesabat dövrünün sonunda müddəti başa çatmamış risklər üçün ehtiyatdan ibarətdir.

Iddiaların məbləği əsasən məhkəmə ilə təyin olunan ödənilməli zərər məbləğlərinin səviyyəsindən və müqavilə məsələləri eləcə də qanun pozuntusu üzrə hüquqi presedentin hazırlanmasından daha çox asılıdır. Sığorta müqavilələri həmçinin latent iddiaların yeni növlərinin yaranmasından asılıdır, lakin hesabat dövrünün sonunda bununla bağlı heç bir ehtiyat daxil edilmir.

Ödənilməmiş iddiaların (hesabat olunmuş və olunmamış) təxmini dəyərini hesablayarkən Qrup, zərər əmsalı ilə bağlı təxminlərə (zərər əmsalı, sığorta iddialarının məcmu dəyəri və bu cür iddialarla bağlı müəyyən maliyyə ilində qazanılmış sığorta mükafatları arasında nisbət kimi müəyyən edilir) və həmin təxminlər əvvəlcədən müəyyən edilmiş formulu istifadə etməklə daha çox əhəmiyyət verilən faktiki iddialar təcrübəsinə əsaslanır.

İlkin zərər əmsalının hesablanması qiymətləndirmə mexanizminin mühüm ehtimalıdır və sığorta ödənişlərinin dərəcəsi, gözlənilən bazar təcrübəsi və tarixi iddiaların inflyasiyası kimi amilləri nəzərə almaqla keçmiş illərin təcrübəsinə əsaslanır. Cari il üçün istifadə olunan zərər əmsallarının ilkin təxmini (təkrarsığortadan əvvəl) aşağıda cari və əvvəlki illərdə qazanılan mükafatlar üçün ərazi, risklərin növü və sığortalanmış tərəfin fəaliyyət göstərdiyi sənaye sahəsi üzrə təhlil edilir.

Baş vermiş, lakin bildirilməmiş zərərlərin təxmin edilməsi ("IBNR") təxmin edilməsi artıq Qrupa hesabat olunmuş iddialarla əlaqəli xərcin təxmin edilməsinə nisbətən daha qeyri-müəyyəndir. Baş vermiş, lakin bildirilməmiş iddialar onların yaranmasına səbəb olan hadisədən bir neçə il keçməyə qədər Qrupa məlum olmaya bilər. Sığorta müqavilələri üçün ümumi öhdəliyin baş vermiş lakin bildirilməmiş hissəsi böyük olmaqla yanaşı belə öhdəliklərin hesablanmasında çoxlu çətinliklər olduğundan ilkin təxminlərlə yekun nəticələr arasında mühüm fərqləri əks etdirəcək.

Hesabat olunmuş, lakin ödənilməmiş iddiaların dəyəri üzrə öhdəliyi hesablayarkən Qrup zərər qiymətləndiricilərindən əldə edilmiş istənilən məlumatı və əvvəlki dövrlərdə oxşar xüsusiyyətlərə malik iddiaların ödənilməsi xərcinə dair məlumatı nəzərə alır. Böyük iddialar fərdi qaydada qiymətləndirilir və ya onların artımının və fəaliyyət sahəsinin portfelin digər hissəsinə mümkün təhrifedici təsirini nəzərə almaq üçün ayrıca proqnozlaşdırılır.

Mümkün olduqda, Qrup ehtiyatların tələb olunan səviyyəsini müəyyən etmək üçün müxtəlif üsullardan istifadə edir. Bu, proqnozlaşdırılan təcrübəyə xas olan tendensiyalar haqqında daha geniş anlayış verir. Müxtəlif metodologiyalar vasitəsilə verilmiş proqnozlar da mümkün nəticələrin həcminin qiymətləndirilməsinə kömək edir. Müvafiq hesablama üsulu fəaliyyət növünün xüsusiyyətlərini və bədbəxt hadisənin baş verdiyi hər il üzrə artım dərəcəsini nəzərə almaqla seçilir.

Qeyd 11-də göstərilən il üçün hesabat olunmuş iddialarla bağlı yekun iddia dəyərinin hesablanması təqdim olunur. Bu Qrupun iddialarla bağlı ödənişlər üçün qiymətləndirmə vasitələrinin düzgünlüyünü əks etdirir.

Ümumi sığorta müqavilələri ilə bağlı risklər mürəkkəbdir və bir sıra dəyişikliklərə məruzdur ki, bu da kəmiyyət həssaslığı təhlilini çətinləşdirir. Qrup keçmiş iddiaların hazırlanması təcrübəsinə əsaslanmaqla müxtəlif statistik və sığorta mexanizmlərindən istifadə edir. Buna orta iddia dəyəri, yekun iddiaların sayı və gözlənilən zərər əmsalı daxildir. Qrup tərəfindən öhdəliklərin hesablanması zamanı istifadə olunan əsas metodlar aşağıdakılardır:

- Zəncirvari pilləkən;
- Gözlənilən zərər əmsalı.

Qrup hesab edir ki maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınmış ümumi sığorta iddiaları üzrə öhdəlik düzgündür. Lakin faktiki təcrübə gözlənilən nəticədən fərqlənəcək.

Öhdəliyin adekvatlıq testi.

Öhdəliyin adekvatlıq testinə əsasən 2013 və ya 2012-ci illərdə heç bir zərər yaranmamışdır.

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski sistemin işləməməsi, insan səhvi, fırladaçılıq və ya xarici hadisələrin təsiri nəticəsində yaranan zərər riskidir. Nəzarət sistemi düzgün fəaliyyət göstərmədikdə əməliyyat riskləri nüfuza xələl yetirə, habelə hüquqi və ya qanuni nəticələrə səbəb ola, yaxud da maliyyə itkiləri ilə nəticələnə bilər. Qrup bütün əməliyyat risklərinin aradan qaldırılmasını planlaşdırma bilməyə, belə riskləri nəzarət qaydaları vasitəsilə, eləcə də mümkün risklərin monitorinqini və onlara cavab tədbirlərini həyata keçirməklə idarə etməyə səy göstərir. Nəzarət tədbirlərinə vəzifələrin effektiv bölgüsü, çıxış, təsdiqləmə və üzvləşdirmə prosesləri, habelə işçilərin təlimi və qiymətləndirmə prosesləri daxildir.

37. HESABAT TARİXİNDƏN SONRAKI HADİSƏLƏR

2014-cü ilin iyun ayında Qrup hər birinin nominal dəyəri 2 AZN olan 19,422,500 əlavə səhm qeydiyyatı almışdır ki, bu da səhmdar kapitalının 38,845,000 manat məbləğində artmasına səbəb olmuşdur. Səhmdar kapitalında artım 2013-cü ilin sonunda elan olunmuşdur.

Hesabat tarixindən sonra səhmdar olan Asbet” Limited şirkətindən kreditlər üzrə 22,576,642 AZN məbləğində ödəniş qəbul olunmuşdur (Qeyd 26).